

**Національний університет
біоресурсів і природокористування України**

**МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА В УМОВАХ
НАДЗВИЧАЙНИХ ВИКЛИКІВ АГРЕСІЇ РОСІЇ ПРОТИ
УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ

8 квітня 2022 року

Київ

Міністерство освіти і науки України
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Кафедра глобальної економіки

**МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ
ВИКЛИКІВ АГРЕСІЇ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО СЕМІНАРУ

8 квітня 2022 року

Київ

339.9:355.01(470+571:477)

Міжнародна економіка в умовах надзвичайних викликів агресії росії проти України та світу: збірник тез Міжнародного науково-практичного семінару. К.: НУБіП України, 2022. 137 с.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами Міжнародного науково-практичного семінару від 8 квітня 2022 року «Міжнародна економіка в умовах надзвичайних викликів агресії росії проти України та світу», який відбувся на кафедрі глобальної економіки економічного факультету.

Оргкомітет Міжнародного науково-практичного семінару:

Кондратюк В. М., проректор з наукової роботи та інноваційної діяльності, – голова оргкомітету;

Діброва А. Д., декан економічного факультету, – співголова оргкомітету;

Кірейцева О.В., доцент кафедри глобальної економіки – секретар.

Члени організаційного комітету:

Вдовенко Н. М., завідувач кафедри глобальної економіки;

Андре Торр, директор по дослідженням департаменту SAD – APT, AgroParisTech, (Франція) (за згодою);

Крістоф Має, директор аграрного ліцею EPLEFPA "Luçon-Pétré" (Лукон, Франція);

Гечбаія Б. Н., директор департаменту управління бізнесу, Батумський державний університет імені Шота Руставелі, (Грузія) (за згодою);

Кетелін Платон, Національна асоціація рибоводів «Romfish» (Румунія) (за згодою);

Коженювські Л. Ф., президент Європейської Асоціації наук з Безпеки, (Польща) (за згодою);

Данилевська-Жугунісова О. Є., доцент кафедри глобальної економіки;

Корובה Н. М., доцент кафедри глобальної економіки;

Михальчишина Л. Г., доцент кафедри глобальної економіки;

Наконечна К. В., доцент кафедри глобальної економіки;

Яцун А. Г., завідувач навчально-наукової лабораторії «AGMEMOD» економічного факультету.

За зміст наукових праць та достовірність наведених фактологічних і статистичних матеріалів відповідальність несуть автори

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2022

© Кафедра глобальної економіки, 2022

ЗМІСТ

<i>Має Крістоф, Кірейцева О. В.</i> Цілі Єдиної аграрної політики.....	6
<i>Алімурадова С. С., Томашевська О. А.</i> Розвиток зернової галузі України....	8
<i>Анохін Д. Р., Данилевська-Жугунісова О. Є.</i> Склад та порядок формування ради Європейського Союзу	11
<i>Барабаш А. О., Вдовенко Н. М.</i> Функціонування інфраструктури національної економіки.....	12
<i>Баранов М. І., Наконечна К. В.</i> Поняття та сутність економічного потенціалу держави.....	15
<i>Бенедя Д. О., Коробова Н. М.</i> Процедура формування та склад європейської комісії ЄС.....	18
<i>Биковець Д. О., Кірейцева О. В.</i> Властивості економічного потенціалу	20
<i>Брачун Ю. С., Михальчишина Л. Г.</i> Поняття світової валютної системи.....	23
<i>Вольський М. П., Герасименко Н. А.</i> Державне регулювання в аграрній сфері	25
<i>Гапон В. О., Кірейцева О. В.</i> Фінансова політика як інструмент соціально - економічного розвитку країни.....	28
<i>Гечбаія Б. Н., Яцун А. Г.</i> Формування ринку равликівництва з урахуванням базових засад міжнародної економічної діяльності.....	30
<i>Даневич Д. І., Михальчишина Л. Г.</i> Стратегічні пріоритети розвитку агропродовольчого ринку України в контексті євроінтеграційних процесів.....	33
<i>Дідовець К. О., Кірейцева О. В.</i> Європейська Комісія - гарант дотримання законодавства ЄС.....	35
<i>Добровольська Т. С., Кваша С. М.</i> Тенденції торгівлі сільськогосподарською продукцією в умовах глобалізації.....	37
<i>Іваніщев Д. Д., Кірейцева О. В.</i> Структурні елементи економічного потенціалу та їх склад.....	39
<i>Івашко К. С., Кірейцева О. В.</i> Структурні елементи економічного потенціалу та їх склад.....	42

<i>Капустян Д. В., Данилевська-Жугунісова О. Є.</i> Національна валюта як гарант стабільності економіки	46
<i>Кармазин Д. М., Кірейцева О. В.</i> Економічні теорії та базисні інститути національної економіки.....	49
<i>Кармазіна Д. С. Діброва А. Д.</i> Вплив пандемії covid-19 на міжнародну економіку	51
<i>Кінщак Д. А., Коробова Н. М.</i> Виробництво цукру в Україні	56
<i>Коваль О. В., Кірейцева О. В.</i> Повноваження Єврокомісії Європейського Союзу	59
<i>Козловський С. В., Наконечна К. В.</i> Економічний потенціал держави.....	61
<i>Козодой О. В., Михальчишина Л. Г.</i> Функціонування світового ринку праці в умовах глобалізації.....	63
<i>Кононко К. Д., Данилевська-Жугунісова О. Є.</i> Зміни регіональної структури національної економіки.....	65
<i>Костик К. Ю., Кірейцева О. В.</i> Сутність економічного потенціалу.....	67
<i>Костюк П. С., Данилевська-Жугунісова О. Є.</i> Міжнародна економіка європейських країн.....	69
<i>Крокус Д. О. Діброва А. Д.</i> Економічний потенціал країни.....	70
<i>Куруц О. М. Коробова Н. М.</i> Методи державного регулювання економіки ..	72
<i>Куртяхов О. Д., Герасименко Н. М.</i> Мотивація праці в сільськогосподарських підприємствах	75
<i>Луцкова Д. М., Кірейцева О. В.</i> Децентралізація в Україні.....	78
<i>Магерівський Р. О., Кірейцева О. В.</i> Управління економічним потенціалом	80
<i>Мацарська С. Г., Кірейцева О. В.</i> Інституційні чинники розвитку національної економіки.....	83
<i>Медведська Н. Є., Вдовенко Н. М.</i> Міжнародна торгівля як провідна форма міжнародних економічних відносин	86
<i>Михайлюк А. А., Михальчишина Л. Г.</i> Зовнішня торгівля України з	

країнами ЄС	88
<i>Олешко К. М., Діброва А. Д.</i> Проблемні аспекти співробітництва України з ЄС	90
<i>Пантюшенко Д. І., Кірейцева О. В.</i> Конкурентоспроможність національної економіки та напрямки реалізації економічного потенціалу України	92
<i>Пешкова А. Ю., Кірейцева О. В.</i> Інституційні чинники розвитку національної економіки	95
<i>Потайчук Ю. С., Кваша С. М.</i> Європейська комісія. Рада Європейського Союзу	97
<i>Приймачук М. В., Наконечна К. В.</i> Вплив кадрової політики підприємств на конкурентоспроможність держави	99
<i>Рибальченко Є. Д., Михальчишина Л. Г.</i> Міжнародна торгівля в системі міжнародних економічних відносин	101
<i>Романченко Д. Д., Кірейцева О. В.</i> Структурна перебудова національної економіки	103
<i>Салюк Д. О., Коробова Н. М.</i> Структурні елементи економічного потенціалу та їх склад	106
<i>Свенціцька Т. В., Кірейцева О. В.</i> Вплив covid-19 на економіку країн світу	108
<i>Сердюк І. С., Кірейцева О. В.</i> Статус Європейської комісії ЄС	110
<i>Скіданова Д. О., Наконечна К. В.</i> Потенціал економічного розвитку	111
<i>Столяр І. В., Кірейцева О. В.</i> Економічні теорії та базисні інститути національної економіки	113
<i>Татарчук О. М., Вдовенко Н. М.</i> Економічне обґрунтування до проекту господарства індустріального типу з виробництва товарної продукції кларієвого сома	115
<i>Титаровський Р. О., Михальчишина Л. Г.</i> Міжнародний кредит та його види	117
<i>Узаков В. В., Герасименко Н. А.</i> Система управління економічним	

потенціалом	119
<i>Франчук В. В., Кірейцева О. В.</i> Державне регулювання економіки Франції та Великої Британії в умовах фінансової кризи	121
<i>Хвищук Я. В., Михальчишина Л. Г.</i> Сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі.....	125
<i>Хоменко А. І., Данилевська-Жугунісова О. Є.</i> Політика економічного зростання	127
<i>Цимбалюк В. О., Коробова Н. М.</i> Державне програмно-цільове планування	128
<i>Чубанова М. С., Герасименко Н. А.</i> Сутність фінансового потенціалу.....	131

Maillet Christophe

Directeur

EPLFPA "Luçon-Pétré"

Kireitseva Olena

Docteur ès économie

Université nationale des Sciences du Vivant et de l'Environnement d'Ukraine

OBJECTIFS DE LA POLITIQUE AGRICOLE COMMUNE

Lancée en 1962, la politique agricole commune (PAC) de l'UE est un partenariat entre le secteur agricole et la société, et entre l'Europe et ses agriculteurs. Ses objectifs sont les suivants:

- soutenir les agriculteurs et améliorer la productivité agricole, en garantissant un approvisionnement stable en denrées alimentaires à un prix abordable;
- assurer un niveau de vie décent aux agriculteurs de l'Union européenne;
- contribuer à lutter contre le changement climatique et gérer les ressources naturelles de manière durable;
- préserver les zones rurales et les paysages dans l'ensemble de l'UE;
- préserver l'économie rurale en promouvant l'emploi dans l'agriculture, l'industrie agroalimentaire et les secteurs associés.

La PAC est une politique commune à tous les pays de l'UE. Elle est gérée et financée au niveau européen grâce aux ressources du budget de l'UE.

Afin de célébrer le 60e anniversaire de la PAC, la Commission s'est associée au Conseil et à la présidence française pour créer une exposition spéciale, qui a été présentée lors de la réunion du Conseil «Agriculture et pêche» le 7 avril 2022 à Luxembourg. Cette exposition retrace l'histoire de la PAC, depuis ses débuts il y a 60 ans jusqu'à la politique actuelle, avec des témoignages d'agriculteurs de toute l'Europe, et présente la nouvelle PAC et les objectifs pour l'avenir.

Cliquez ci-dessous pour visualiser l'histoire de la PAC depuis 1962, racontée par les 13 panneaux qui composent l'exposition.

L'agriculture diffère de la plupart des autres activités pour les raisons suivantes:

- malgré l'importance de la production alimentaire, les revenus des agriculteurs sont inférieurs d'environ 40 % aux revenus non agricoles;
- l'agriculture dépend davantage des conditions météorologiques et climatiques que de nombreux autres secteurs;
- il existe un décalage inévitable entre la demande des consommateurs et la capacité des agriculteurs à y répondre: cultiver davantage de blé ou produire plus de lait prend nécessairement du temps.

Tout en veillant à la rentabilité, les agriculteurs doivent travailler de manière durable et respectueuse de l'environnement afin de préserver les sols et la biodiversité.

Les incertitudes commerciales et l'impact environnemental de l'agriculture justifient le rôle important que joue le secteur public pour les agriculteurs. La PAC intervient en prenant les mesures suivantes:

- l'aide au revenu, allouée au moyen de paiements directs, garantit la stabilité des revenus et rémunère les agriculteurs qui pratiquent une agriculture respectueuse de l'environnement et fournissent des services publics qui ne sont normalement pas rémunérés par les marchés, tels que l'entretien de l'espace naturel;
- les mesures de marché sont destinées à faire face à des situations de marché difficiles, telles qu'une chute brutale de la demande due à une alerte sanitaire ou une chute des prix résultant d'une offre excédentaire temporaire;
- les mesures de développement rural s'inscrivent dans le cadre de programmes nationaux et régionaux pour répondre aux besoins et aux enjeux spécifiques des zones rurales.

La PAC est financée par deux fonds relevant du budget de l'UE:

- le Fonds européen agricole de garantie (FEAGA), qui apporte un soutien direct et finance des mesures de marché;

- le Fonds européen agricole pour le développement rural (FEADER), qui finance le développement rural.

Chaque pays de l'UE gère les paiements au niveau national et publie des informations sur les bénéficiaires des paiements de la PAC, conformément aux règles de l'UE en matière de transparence. On compte environ 10 millions d'exploitations agricoles dans l'UE, et 22 millions de personnes travaillent régulièrement dans ce secteur. Les agriculteurs fournissent une variété impressionnante de produits abondants, abordables, sûrs et de bonne qualité. Connue dans le monde entier pour ses produits alimentaires et ses traditions culinaires, l'UE est l'un des plus gros producteurs et exportateurs nets de produits agroalimentaires. De par ses ressources agricoles exceptionnelles, l'UE peut et doit contribuer de façon décisive à la sécurité alimentaire à l'échelle de la planète.

La PAC est critiquée en raison de la difficulté à stabiliser son budget, des problèmes de fonctionnement posés par l'élargissement à vingt-huit et de l'inégalité des aides qui profitent aux pays producteurs et aux propriétaires d'importantes exploitations, puisque les aides sont proportionnelles aux surfaces de l'exploitation.

УДК 338.43:633.1(477)

Алімурадова С.С.

студентка, ОС «Магістр»

Томашевська О.А.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

РОЗВИТОК ЗЕРНОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Зернові культури являють собою базис аграрного виробництва. Зерно є одним із основних енергетичних джерел забезпечення життєдіяльності людського організму. Розвиток зернової галузі України характеризується інтенсивністю, тобто збільшення валових зборів зернових культур

забезпечується в основному за рахунок зростання їх урожайності. Так, площа посіву зернових культур в Україні у 2019 р. становила 14340 тис. га, упродовж останніх п'яти років вона скоротилась на 301 тис. га (на 2,1 %). Обсяги валових зборів зросли при цьому на 9010 тис. тонн (на 15 %) через підвищення урожайності на 7,1 ц/га. Основна частина зернових культур (77,8 %) вирощується у сільськогосподарських підприємствах (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка посівних площ, урожайності та валових зборів
зернових культур в Україні

	2015	2016	2017	2018	2019	2019 р. до 2015 р., +,-	2019 р. до 2015 р., %
Площа, тис. га							
усі категорії господарств	14641	14337	14560	13580	14340	-301	97,9
у т.ч. с.-г. підприємства	10623	10398	10510	9548	10242	-381	96,4
<i>% до усіх категорій</i>	72,6	72,5	72,2	70,3	71,4	-1,2	x
господарства населення	4018	3940	4051	4030	4098	80	102,0
Виробництво, тис. т							
усі категорії господарств	60126	66088	61917	60412	69136	9010	115,0
у т.ч. с.-г. підприємства	46507	52022	47905	46322	53799	7292	115,7
<i>% до усіх категорій</i>	77,3	78,7	77,4	76,7	77,8	0,5	x
господарства населення	13619	14066	14012	14090	15336	1717	112,6
Урожайність, ц/га							
усі категорії господарств	41,1	46,1	42,5	44,5	48,2	7,1	117,3
с.-г. підприємства	43,8	50,0	45,6	48,5	52,5	8,7	119,9
<i>% до усіх категорій</i>	106,6	108,5	107,2	109,0	108,9	2,3	x
господарства населення	33,9	35,7	34,6	35,0	37,4	3,5	110,3

Джерело: складено та розраховано за [1].

Щодо структури посівів зернових культур, то переважають посіви пшениці та кукурудзи на зерно – відповідно 47,1 та 33,0 %. Найменшою є частка площі під рисом – близько 0,1 %.

Виробництво зернових культур в Україні є рентабельним, щоправда, зазначений показник коливається по роках. Так, найвищим за аналізований період він був у 2015 р. – на кожну гривню витрат підприємства отримали 44,2 коп. прибутку (рис. 1). Причиною цьому слугувало перевищення рівня реалізаційних цін рівня собівартості в 1,4 рази. У 2017 та 2018 рр. рівень рентабельності становив відповідно 25,0 та 24,7 %, а у 2019 р. він знизився до 11,8 %.

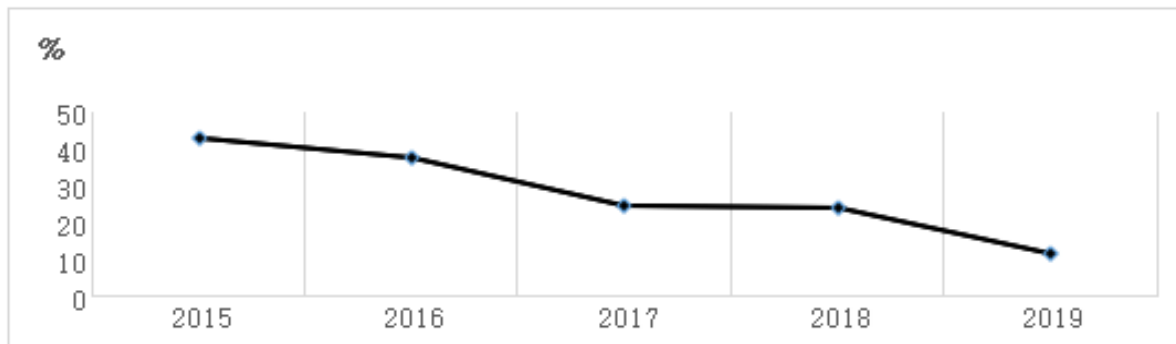

Рис. 1. Динаміка рівня рентабельності виробництва зернових культур у сільськогосподарських підприємствах України

Джерело: складено за [1].

У розрізі зернових культур у 2019 р. найприбутковішим було вирощування проса та кукурудзи на зерно, рівень рентабельності склав відповідно 20,2 та 17,8 %. У регіональному розрізі найвищий рівень рентабельності при вирощуванні зернових культур мали аграрні підприємства Черкаської, Сумської та Київської областей.

Наразі актуальним для України є і надалі залишатиметься удосконалення власної переробки зернових культур й розвиток експорту високоякісної та готової продукції з однієї сторони та насінневого напрямку формування високої доданої вартості - з іншого.

Список використаної літератури:

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. (дата звернення 11. 11. 2021)

2. Рогач С.М., Степасюк Л.М., Мірзоева Т.В., Томашевська О.А. Економіка аграрних підприємств: навч. посібник для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 051 «Економіка». К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020, 536 с.

УДК 339.923:061.1ЄС

Анохін Д.Р.,

студентка

Данилевська-Жугунісова О. Є.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

СКЛАД ТА ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ РАДИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Рада Європейського Союзу – орган ЄС, де збираються усі галузеві міністри країн-членів ЄС. Часто називають "Радою міністрів ЄС". Разом з Європейським парламентом Рада є законодавчим органом ЄС. Залежно від галузі міністерств існує Рада міністрів закордонних справ, Рада міністрів фінансів, Рада міністрів сільського господарства, Рада міністрів транспорту і т.д. Галузеві міністри приймають рішення стосовні майбутнього багатьох європейських країн [1]. Склад Ради ЄС ґрунтується на рівноправному представництві урядів всіх держав – членів ЄС (один представник від кожного національного уряду “на міністерському рівні”). Кожен представник повинен бути уповноважений своїм урядом на прийняття обов’язкових для держави рішень [2].

До складу Керівної Ради ЄЦБ входять члени Правління ЄЦБ та керівники національних центральних банків. До складу Правління входять Голова, Заступник голови та чотири інші члени. Голову, Віце-голову та інших членів

Правління належить призначати урядам держав-членів за спільною згодою на рівні голів держав чи урядів, за рекомендацією Ради та після її консультацій з Європейським Парламентом та Керівною Радою ЄЦБ, з-поміж осіб, що мають визнаний статус та досвід професійної діяльності в грошово-кредитній та банківській сферах. Їх належить призначати на строк вісім років без права переобрання (ст. 112 Договір про заснування Європейської Спільноти) [3].

Рада – єдиний з інститутів Європейського Союзу, який не має фіксованого складу членів і терміну повноважень. Це міністри, але можуть бути і заступники міністрів, і навіть держсекретарі та їх заступники. Однак, тільки члени Ради, які мають статус міністра, можуть голосувати на засіданнях Ради, тобто держсекретар може замінити міністра, але без права голосу. Згідно з Угодою про Європейський Союз саме держава-представник є вищим представником Союзу з питань спільної зовнішньої політики і політики безпеки, веде міжнародні переговори і робить офіційні заяви від імені цієї організації в цілому. Рада може за умов одноголосності змінити кількість членів Європейської Комісії, на подання Європейського Суду – збільшити кількість його Суддів чи Генеральних радників [4].

Список використаної літератури:

1. European Community. Рада Європейського Союзу (Рада міністрів ЄС) : веб-сайт. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/prj/eur/nst/uni/ukindex.htm>.
2. Значення, склад та порядок формування ради Європейського Союзу : веб-сайт. URL: <https://tvr.biographiya.com/znachennya-sklad-ta-ryadok-formuvannya-radi-yevropejskogo-soyuzu/>. (дата звернення 25. 03. 2022)
3. Європейське економічне співтовариство (ЄЕС), Європейське співтовариство (ЄС). Договір про заснування Європейської Спільноти : веб-сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_-017#Text. (дата звернення 25. 03. 2022)
4. Ковалів М. В, Тимчишин Т. М., Ніканорова О.В. Основи права Європейського Союзу: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 212 с. УДК 338(477)

Барабаш А. О.

студентка

Вдовенко Н. М.

д.е.н., професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Ринкова інфраструктура національної економіки - це система організаційно-правових інститутів для підтримки розвитку ринкових відносин господарських суб'єктів. Основні елементи ринкової інфраструктури: біржі, банки, аукціони, посередницькі фірми й товариства, рекламні агентства, страхові компанії, торгові палати, консалтингові і аудиторські фірми, громадські, громадсько-державні й інвестиційні фонди.

Особливу роль слід приділити фінансовій інфраструктурі, яку можна розглядати в двох вимірах. По-перше, враховуючи забезпечувальну роль фінансів в економіці, тобто як одну з вихідних, основоположних і домінуючих складових економічної інфраструктури, по-друге - як сукупність різних елементів, що забезпечують функціонування фінансів як суспільного інституту, в організаційному й інструментальному значеннях.

Організаційна фінансова інфраструктура являє собою сукупність відповідних структур, що забезпечують функціонування фінансів й управління ними. Вона містить три складові: управлінську, інституційну і обслуговуючу. Управлінська фінансова інфраструктура являє собою сукупність фінансових органів, які виконують функції оперативного управління у сфері державних фінансів і регулюючої діяльності щодо інституцій фінансового й страхового ринків, ринку фінансових послуг, а також фінансових служб галузевих міністерств, відомств, підприємств, організацій і установ. Інституціональна фінансова інфраструктура - це сукупність фінансових інституцій, які

функціонують на фінансовому ринку й ринку фінансових послуг, виконуючи функції мобілізації, переміщення й інвестування грошових ресурсів. Обслуговуюча фінансова інфраструктура містить суб'єкти, одні з яких виконують функції організаційних посередників на фінансовому ринку (біржі, брокерські й дилерські контори), інші - допоміжні функції на ринку цінних паперів (реєстратори, депозитарії, клірингові центри). До неї належать також юридичні особи, які, не будучи фінансовими за змістом своєї діяльності, надають послуги різним суб'єктам у сфері фінансових відносин (аудиторські й консалтингові фірми, інформаційні, рейтингові й аналітичні агенції, ріелтерські контори, бюро кредитних історій).

Суб'єкти організаційної фінансової інфраструктури виконують свої функції, використовуючи сукупність різноманітних фінансових інструментів, тобто формують її інструментальне наповнення. Результативність й ефективність іншої діяльності багато в чому залежать від дієвості, надійності, непередбаченості й керованості використання цих інструментів. Фінансовий інструментарій постійно розвивається у сферах удосконалення діючих інструментів і запровадження нових їх видів. Фінансовий інжиніринг як розроблення й використання нових фінансових інструментів є одним з головних напрямів розвитку фінансів, тому державні органи й фінансові інституції приділяють йому велику увагу. До інституціональної інфраструктури належать суб'єкти підприємництва, що формують фінансовий сектор економіки, комерційні банки й небанківські кредитні установи, страхові компанії й недержавні пенсійні фонди, факторингові й лізингові компанії, інститути спільного інвестування й компанії з управління активами.

В Україні управлінська фінансова інфраструктура представлена державними фінансовими органами (Міністерством фінансів, Державною податковою адміністрацією, Державним казначейством, Рахунковою палаттю, Державним департаментом з фінансового моніторингу), органами управління Пенсійним фондом і фондами соціального страхування, а також органами, що

виконують регулюючу функцію (Державною комісією з цінних паперів і фондового ринку, Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг). Особливе місце в організаційній фінансовій інфраструктурі належить Національному банку. З одного боку, це державний регулятор у банківській системі й за такими функціями він має бути віднесений до управлінської фінансової інфраструктури, а з іншого боку, банк є фінансовою інституцією й функціонує на відмінних від комерційних банків засадах. Тому він більше належить до інституційної інфраструктури, хоч і не є складовою фінансового сектору економіки

УДК 330.5:321.01

Баранов М.І.

студент

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

Поняття та сутність економічного потенціалу держави

Вирішення нагальних економічних, соціальних та екологічних проблем функціонування народногосподарського комплексу держави визначається можливістю фінансового забезпечення зростання обсягів суспільного виробництва та підвищення його конкурентоспроможності. Очевидно, що потенційні можливості економічного розвитку в значній мірі залежать від наявності адекватних у якісному та кількісному відношенні матеріальних, трудових, сировинних та фінансових ресурсів. Обмеженість останніх, на наш погляд, є однією із ключових перешкод розвитку національної економіки. За таких умов, дослідження ефективності використання наявних фінансових ресурсів, пошук їх потенційних резервів, а також розробка дієвих механізмів мобілізації та раціонального інвестування є актуальним науковим завданням.

Успіх соціально-економічних реформ та забезпечення сталих темпів зростання вітчизняної економіки у значній мірі залежать від спроможності мобілізувати та реалізувати фінансові можливості (потенціал) економічного зростання. Ґрунтуючись на аналізі основних підходів до дослідження фінансового потенціалу, нами запропоновано таке його трактування: фінансовий потенціал – це сукупність наявних та потенційних фінансових ресурсів, що можуть бути мобілізовані та реалізовані фінансовою системою за певних умов для забезпечення сталих темпів економічного зростання у визначений період часу.

Важливою умовою розкриття сутності фінансового потенціалу є визначення його структурних компонентів. Зазначимо, що у фінансовій літературі немає єдиного підходу до визначення складу фінансового потенціалу. Так, низка авторів при дослідженні фінансового потенціалу обмежує його лише податковою базою та прибутком підприємств. Дещо ширше підходять до його розгляду А. Данілов, К. Іоненко та Н. Чертов, які в складі фінансового потенціалу виділяють суспільні, корпоративні та приватні фінансові ресурси. Н. Колесникова до перелічених вище додає ще ресурси громадських організацій, фінансово-кредитних інститутів, а також виділяє зовнішні ресурси. М. Крупка вважає, що про фінансовий потенціал країни можна судити за таким трьома головними показниками: золотовалютні запаси, розмір державного бюджету, та розмір ВВП. На думку З. Герасимчук, І. Вахович, І. Камінської елементами фінансового потенціалу є джерела фінансових ресурсів економічних суб'єктів – прибуток, амортизація, податки та збори, заощадження, трансферти від нерезидентів. Шумська у складі фінансового потенціалу виділяє фінанси держави, фінансові ресурси підприємств, населення, а також ресурси страхового та фінансового ринків.

Різнобічні аспекти формування та використання фінансового потенціалу відображає його класифікація, запропонована вітчизняними вченими з Інституту економіки та прогнозування НАН України. Очевидно, що при структуризації фінансового потенціалу неможливо дотримуватися всіх ознак одразу. Звісно, така

ознака має якнайповніше охопити всю гамму фінансових відносин в економіці. На наш погляд, при виділенні складових фінансового потенціалу найдоцільніше розглядати його як сукупність фінансових ресурсів усіх суб'єктів фінансової системи. При цьому важливо наголосити, що на відміну від традиційних у фінансовій літературі підходів до розгляду фінансових ресурсів як результату розподілу та перерозподілу ВВП ми підтримуємо альтернативну позицію деяких вітчизняних дослідників, які вважають їх не результатом, а передумовою створення відповідного обсягу ВВП. Враховуючи це, у складі фінансового потенціалу доцільно виділяти такі функціональні частини (рис. 1.):

Рис. 1. Структура фінансового потенціалу держави*
* Складено автором

Рис. 1 Склад фінансового потенціалу.

Така структура фінансового потенціалу є, на наш погляд, найбільш оптимальною з огляду на те, що вона у цілому узгоджується із загальноприйнятими у сучасній фінансовій літературі підходами до структурування фінансової системи, а також класифікацією інституційних секторів економіки у системі національних рахунків. Поклавши в основу ресурсний підхід при визначенні складових фінансового потенціалу слід врахувати той факт, що ресурси всіх суб'єктів фінансових відносин тісно переплетені унаслідок перерозподільчих процесів у суспільстві. Так, значну частину ресурсів фінансового сектору становлять розміщені у них фінансові ресурси населення, держави чи підприємств. В свою чергу ресурси останніх формуються за рахунок позик фінансових інститутів тощо. Відтак при оцінці

фінансового потенціалу слід уникати подвійного рахунку. Саме з огляду на таку необхідність нами не було виділено в окрему складову фінансового потенціалу ресурси світової фінансової системи (прямі, портфельні інвестиції, кредити міжнародних фінансових організацій тощо), адже їх реципієнтами держава, фінансові установи, окремі фізичні та юридичні особи. Інакше кажучи, ці ресурси вже враховані у зазначених нами складових фінансового потенціалу.

Висновки з даного дослідження. Зазначимо, що фінансовий потенціал є лише необхідною передумовою зростання ВВП, позаяк одну його частину (наявні фінансові ресурси) можуть використовувати не завжди раціонально, а іншу (потенційні резерви) фінансова система держави за певних причин не здатна мобілізувати та забезпечити їх ефективне інвестування. У подальших дослідженнях слід оцінити структурні складові фінансового потенціалу з позиції максимізації мобілізації ресурсів, виявлення потенційних резервів та ефективного їх використання для забезпечення сталих темпів економічного зростання.

УДК 327:061.1ЄС

Бенеда Д. О.

студент

Коробова Н. М.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ПРОЦЕДУРА ФОРМУВАННЯ ТА СКЛАД ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ ЄС

Європейська Комісія – орган Європейського Союзу, що наділений найбільшими виконавчими повноваженнями, оскільки її головною функцією є забезпечення належного функціонування спільного ринку ЄС [1, с. 95].

Європейська Комісія є рушійною силою всієї інституційної системи ЄС, вона бере участь у всіх етапах процесу прийняття рішень і розроблення політики ЄС і саме в цьому полягає її політична функція в процесі європейської інтеграції [2, с. 117].

Створена Європейська комісія була внаслідок у 1957 році із підписанням Договорів про створення ЄЕС і Євroatому у 1967 році [1, с. 95].

Термін «комісія» вживається в ЄС в двох значеннях: по-перше, він означає команду чоловіків і жінок, призначених управляти цим інститутом та приймати відповідні рішення; по-друге, цей термін означає сам інститут та весь його штат. Неофіційно, призначений член Комісії називається «комісаром» [2, с. 117].

Зміни, внесені Лісабонської угодою, полягають в тому, що скасовується посада Високого представника зі спільної зовнішньої політики й політики безпеки, а особою, уповноваженою представляти Європейський Союз із питань, що відносяться до спільної зовнішньої політики й політики безпеки, тепер є Верховний представник (п. 2 ст. 27 Договору про ЄС), при цьому він зобов'язаний заручитися підтримкою інших членів Комісії. Тобто наразі Європейська Комісія представляє ЄС на міжнародній арені в його відносинах із третіми країнами й міжнародними організаціями [1, с. 96].

До складу Комісії ЄС входять чиновники (комісари), що мають статус міжнародних службовців. Членами Комісії можуть бути тільки громадяни держав-членів [1]. Під час виконання своїх обов'язків Комісія є абсолютно незалежною. Члени Комісії не звертаються за вказівками та не приймають їх від будь-якого уряду або іншої установи, органу, служби чи юридичної особи [2, с. 117].

Процедура призначення Членів Єврокомісії виглядає наступним чином:

1. Рада ЄС за спільною згодою визначає кандидатуру Президента Європейської комісії, яку затверджує Європарламент;
2. Рада ЄС за погодженням з кандидатом на посаду Президента визначає інших осіб для призначення їх членами Європейської Комісії;

3. Склад Європейської комісії в цілому затверджує європейський парламент;

4. Після затвердження Європейським Парламентом Президент і члени Європейської Комісії мають бути призначені Радою ЄС.

На сьогоднішній день Комісія складається з двадцяти семи незалежних членів (по одному від кожної країни-члена), разом з Президентом і сімома віце-президентами, включаючи Першого Віце-Президента, Верховного представника Європейського Союзу із зовнішньої політики та безпеки та 19 Комісарів [1, с. 97].

Отже, Європейська Комісія – унікальна інституція Європейського Союзу, що не має аналогів у національних системах урядування. Під час виконання своїх обов'язків Комісія є абсолютно незалежною. Члени Комісії обираються на підставі їхньої загальної компетенції та відданості європейській справі.

Список використаної літератури:

1. Ковалів М. В., Тимчишин Т. М., Ніканорова О. В. Основи права Європейського Союзу, навчальний посібник. 2020. № 10. С. 95-97.
2. Прокопенко Л. Л., Рудік О. М., Рудік Н. М. Інституційна система ЄС, навчальний посібник. 2018. № 2131. С. 117-118.

УДК 330.5.012

Биковець Д. О.

студент

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ВЛАСТИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Потенціал визначається як сукупність економічних можливостей держави, які можуть бути використані для забезпечення всіх її матеріальних потреб. Економічний потенціал країни характеризує здатність і можливості суспільства виробляти товари й послуги та забезпечувати розширене відтворення з метою

задоволення економічних потреб суспільства і підвищення якості життя населення. Оскільки суспільне виробництво є процесом перетворення ресурсів на товари в необхідному обсязі і належної якості, то вирішальне місце в ньому посідає ефективність використання взаємозалежних і взаємозумовлених ресурсів, а саме: виробничих, трудових, природних, фінансових, науково-технічних, управлінських, інформаційних, знань. Від того, в яких кількісних і якісних співвідношеннях національна економіка використовує їх, залежать темпи її розвитку. Водночас різноманітний склад і поєднання ресурсів відображають різні аспекти і рівні розвитку національної економіки. Якщо виробничі, фінансові, трудові та природні ресурси характеризують вихідні можливості функціонування економіки, то темпи і масштаби її зростання визначаються розвитком науки, знань, інноваційними перетвореннями, які забезпечують приріст виробництва та суттєве зниження його ресурсомісткості, поліпшенням організації виробництва та ефективністю управління його процесами.

Величина економічного потенціалу свідчить про ступінь незалежності національної економіки, якість життя населення, роль і значення країни у світовій господарській системі. Разом з тим рівень його використання залежить від виробничих можливостей всіх галузей національної економіки, економічного устрою країни, зовнішньоекономічної ситуації, економічної політики уряду, чинного господарського механізму. Недосконалість останнього, зокрема, може призвести до нераціонального, малоефективного та витратного використання економічного потенціалу.

Властивостями економічного потенціалу є: цілісність, складність, комунікативність, ієрархічність, здатність до розвитку. Цілісність означає, що економічний потенціал розглядається як цілісна система, яка складається з сукупності окремих елементів; складність характеризується обсягом інформації, необхідної для формування та розвитку потенціалу, складністю опису та управління, багатовекторністю розвитку; комунікативність пов'язана зі взаємодією та взаємозалежністю потенціалу і зовнішнього середовища, де

потенціал як система формує та виявляє свої властивості тільки в процесі взаємодії з зовнішнім середовищем; ієрархічність означає, що кожен компонент потенціалу може розглядатись як система (підсистема) більш широкої або вищої системи; здатність до розвитку означає, що економічний потенціал сприймає та використовує нові знання, технологічні ідеї, наукові розробки та новації, які забезпечують його розвиток. Джерелами розвитку економічного потенціалу є: зростання інвестиційної й інноваційної активності; розвиток конкуренції; впровадження ефективних форм і методів управління, зниження рівня ресурсомісткості виробництва.

Для аналізу рівня розвитку економічного потенціалу країни необхідна оцінка його обсягу, стану та динаміки. Під оцінкою економічного потенціалу слід розуміти визначення його обсягу у вартісному вираженні, а також розрахунок ефективності використання економічних ресурсів та ступеня досягнення цілей економічного розвитку.

Кількісна характеристика економічного потенціалу включає два загальних підходи. Перший полягає у вартісній оцінці ресурсів, якими володіє національна економіка (залучених у виробництво та потенційних), а другий передбачає визначення можливого економічного результату від використання всіх ресурсів, які залучаються у виробничий процес у певному періоді.

В основу якісної оцінки економічного потенціалу закладаються параметри, які характеризують динаміку та тенденції розвитку національної економіки, ступінь використання ресурсів виробництва, закономірності розвитку та зміни структурних макроекономічних пропорцій.

Оцінка ефективності використання економічного потенціалу здійснюється у двох вимірах: цільовому та ресурсному. Цільова ефективність характеризує суспільне виробництво з позицій рівня розвитку і ступеня задоволення потреб суспільства. Ресурсна відображає ефективність організації суспільного виробництва з позицій найбільш раціонального використання обмежених

ресурсів, комбінування факторів виробництва, впровадження ресурсозберігаючих технологій.

УДК 336.743(100)

Брачун Ю. С.,

студент

Михальчишина Л. Г.,

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ПОНЯТТЯ СВІТОВОЇ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ

В сучасному світі співпраця між країнами є неминучою. Саме світова валютна система виступає сполучним елементом, що дозволяє здійснювати платежі за експортом й імпортом товарів, капіталу, послуг та інших видів діяльності у відносинах між країнами, а також створює сприятливі умови для розвитку виробництва на основі ефективного міжнародного поділу праці.

Світова валютна система — це закріплена міжурядовими угодами форма організації валютних відносин. Основними її завданнями є сприяння міжнародному валютному співробітництву та зростання міжнародної торгівлі, стабілізація валютно-обмінних операцій.

Поняття «світова валютна система» можна розглядати з позицій: інтернаціоналізації господарських зв'язків; міжнародних договорів як форми організації валютних відносин; організації грошового обігу та порядку розрахунків. Світова валютна площина характеризується такими складовими, як національні та резервні валюти, міжнародні грошові одиниці, умови взаємної конвертованості, валютний паритет, валютний курс і національні та міжнародні механізми його регулювання [1, с. 85]. Її розглядають як сукупність способів,

інструментів та органів, за допомогою яких здійснюються грошові розрахунки в межах світового господарства [2, с. 85–87].

Можна погоджуватися із твердженням науковців, що валюта країни чи валютного союзу отримує статус міжнародної, лише за умови, що іноземці бажають володіти активами, деномінованими в цій валюті, тобто якщо ця валюта є стабільною. Основну ціль світової валютної системи вбачають у забезпеченні планування міжнародних торговельних відносин. Трактувати світову валютну систему можна як сукупність взаємопов'язаних функціональних підсистем, що забезпечують реалізацію валютних відносин в межах світового господарства та на основі яких між економічними суб'єктами реалізуються ділові відносини.

Наукові погляди щодо функцій світової валютної системи зводяться до тверджень: 1) регулювання міжнародних розрахунків на валютних ринках за виконані експортні та імпорتنі операції; 2) створення сприятливих умов для розвитку міжнародного поділу праці та виробництва і найголовніше забезпечувати безперербійне функціонування її структурних елементів. Можна також виділити й інші функції світової валютної системи: забезпечення платіжно-розрахункового обороту; регламентація та координування режимів національних валютних систем; уніфікація і стандартизація принципів валютних відносин; регулювання; ліквідність; управління; погодження режиму валютного курсу. Майбутнє світової валютної системи тісно пов'язано із резервними валютами. Великий недолік світової валютної системи те, що вона не передбачає механізмів мінімізації наслідків кризових явищ.

Список використаної літератури:

1. Луцишин З. О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації: монографія. Київ: Друк, 2002. 320 с.
2. Міжнародні фінанси: навчальний посібник. І. І. Д'яконова, М. І. Макаренко, Ф. О. Журавка та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Макаренка та д-ра екон. наук, доц. І. І. Д'яконової. Київ : «Центр учбової літератури», 2012. 548 с.

УДК 351.8:63

Вольський М.П.

студент

Герасименко Н. А.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Сільське господарство є центральною ланкою агропромислового комплексу України. Агропромисловий комплекс - це сукупність галузей економіки, пов'язаних із виробництвом продовольства і предметів широкого вжитку із сільськогосподарської сировини та постачанням їх населенню. Він умовно ділиться на три групи галузей: галузі, які виробляють засоби виробництва для сільського господарства, здійснюють його матеріально-технічне забезпечення та виробниче обслуговування; безпосередньо сільськогосподарське виробництво; галузі, які забезпечують рух продуктів виробництва від сільського господарства до кінцевого споживача.

Кожній територіальній одиниці в Україні властиві свої кліматичні умови, якість земель сільськогосподарського призначення. Ці обставини приводять до того, що виникає необхідність у переміщенні значних обсягів продукції для задоволення потреб інших регіонів країни. Тому необхідно чітко знати скільки і якої продукції буде вироблено і вивезено, щоб зберігався баланс. Все це дозволяє визначити державне регулювання як система економічно-правових засобів, спрямованих на встановлення ринкових відносин, роздержавлення, приватизацію, підприємництво, розвиток села і різних форм господарювання з метою покращення організації виробництва і доведення продукції сільськогосподарського призначення до споживача [1, 2].

Мета державного регулювання полягає в досягненні сільського господарства максимальної ефективності для задоволення попиту населення в сировині, продуктах харчування. Завданнями державного регулювання є координація та розвиток міжгалузевих та внутрішньогалузевих зв'язків,

регулювання попиту і пропозицій на товари, стимулювання виробництва нової продукції, бюджетне фінансування, охорона навколишнього середовища. Здійснюються вони за допомогою економічних важелів, інтеграції та кооперації виробничих процесів. Суб'єктами державного регулювання є органи законодавчої та державної виконавчої влади, в тому числі місцеві адміністрації.

Об'єктами державно-правового регулювання є матеріальні засоби й форми ведення сільськогосподарського виробництва. До основних з них належать землі сільськогосподарського призначення, що є головним засобом сільськогосподарського виробництва і просторово-операційним базисом; усі галузі й підгалузі сільськогосподарського виробництва.

Функції державного регулювання сільського господарства здійснюють державні органи виконавчої влади, що визначають стратегічні цілі і завдання агропромислового виробництва, забезпечують матеріально-фінансову підтримку аграрного сектора, здійснюють контроль і нагляд за дотриманням аграрного законодавства. Таким чином, державне регулювання аграрної сфери економіки полягає у тому, що держава шляхом застосування правових, адміністративних та економічних важелів регулює поведінку сільськогосподарського товаровиробника, визначає перспективи розвитку аграрної сфери економіки, виконує спрямовуючу роль щодо реалізації довготривалих програм розвитку [3].

При цьому, аграрну сферу визначено як галузь національної економіки, ефективний розвиток і функціонування якої забезпечується через державне регулювання із забезпеченням економічної, соціальної, екологічної, інноваційної та інформаційної функцій, а його конкурентоспроможність виступає основною рушійною силою зміцнення стратегічних позицій та пріоритетів на внутрішньому та світовому аграрних ринках завдяки реалізації таких основних принципів державного регулювання: аграрний протекціонізм, єдність економічних та соціальних цілей, програмний метод регулювання, сполучення індикативності та директивності [4,5].

Державне регулювання в аграрному секторі полягає в застосуванні методів впливу держави на рівень конкурентоспроможності з метою: підвищення ефективності аграрного виробництва; забезпечення розширеного відтворення; розвитку соціальної та екологічної сфер сільських територій; забезпечення захисту економічних інтересів суб'єктів господарювання аграрної галузі та їх фінансової стійкості.

Державне регулювання в сільському господарстві з позиції підвищення конкурентоспроможності галузі з урахуванням інтеграції України до ЄС може здійснюватися за такими напрямками: законодавча підтримка; захист вітчизняного продовольчого ринку від імпорту; всебічна підтримка сільгосптоваровиробників в орієнтації на споживача; забезпечення доступу до дешевих кредитів; стимулювання забезпечення цінової доступності аграрної продовольчої продукції для всіх соціальних груп населення; збільшення держзамовлення і інвестицій; створення дорадчих та консалтингових структур, обслуговуючих кооперативів; розвиток аграрної науки і підготовка кадрів для сільського господарства; розвиток соціальної сфери села.

Список використаної літератури:

1. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: веб-сайт. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1%80>.
2. Аграрна реформа в Україні: П.І. Гайдуцький, П.Т. Саблук, Ю.О. Лупенко та ін.; За ред. П.І. Гайдуцького. Київ: ННЦ ІАЕ, 2015. 424 с.
3. Дідьківська Л.І., Головка Л.С. Державне регулювання економіки: Навч. посіб. Київ: Знання-Прес, 2010. 209 с.
4. Загальнодержавна Комплексна програма підтримки та розвитку українського села “Добробут через аграрний розвиток” на 2015 – 2020 роки: веб-сайт. URL: <http://darukraine.com.ua>.
5. Кириленко І.Г. Трансформація соціально-економічних перетворень у сільському господарстві України: проблеми, перспективи. Київ: ННЦ ІАЕ, 2015. 452 с.

УДК 336:33.021

Гапон В.О

студент

Кірейцева О.В

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування

України

м. Київ, Україна

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО - ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Розвиток суспільства супроводжується необхідністю підвищення якісного рівня формування та реалізації фінансової політики. Оцінка механізму фінансового регулювання соціально-економічних процесів в Україні свідчить про необхідність розбудови фінансової системи, підвищення ефективності формування та реалізації фінансової політики у взаємозв'язку з трансформаційними економічними процесами.

Значний внесок у дослідження теоретичних і практичних засад щодо формування та реалізації фінансової політики зробили такі вітчизняні вчені:

В. Андрущенко, А. М'яковський, С.Буковинський, А. Буряченко, І. Чугунов, О. Василик, С. Юрій, І. Запатріна, Л. Лисяк, О. Зварич, І. Лютий, В.Опарін, Д. Полозенко, та інші.

Слід розглядати сутність фінансової політики у її взаємопов'язаних функціях: регуляторній, що полягає у впливі на фактори виробництва, розподільчій, тобто перерозподіл валового внутрішнього продукту та національного доходу, стабілізуючій, що реалізує забезпечення ефективного використання факторів виробництва, стабільного рівня цін, рівноваги платіжного балансу, економічного зростання .

Економічна сутність фінансової політики як інструменту соціально-економічного розвитку країни полягає у фінансових відносинах, що виникають між економічними, політичними, правовими державними інституціями у

процесі організації фінансової системи та спрямування фінансових ресурсів на досягнення стратегічних і тактичних цілей та завдань розвитку суспільства.

Стратегія фінансової політики, спрямована на підвищення рівня життя, соціальної захищеності громадян, добробуту нації, є вагомим засобом вирішення завдань забезпечення кращих факторних умов економічного зростання, пріоритетного розвитку наукоємного виробництва, сприяння розширенню внутрішнього ринку, створення сприятливого інвестиційного клімату, зростанню інвестиційної активності суб'єктів економіки.

Структура фінансової політики розглядається як сукупність динамічних механізмів, які спрямовані на реалізацію стратегії соціально-економічного розвитку. Аналіз сучасного стану використання фінансових методів, інструментів, важелів їх впливу на ефективність економіки держави свідчить про потребу його удосконалення, впровадження нових прогресивних фінансових інструментів з метою активізації їх регуляторних впливів у складі єдиного фінансового механізму в системі державного регулювання економіки.

Актуальним завданням є визначення пріоритетів фінансової політики, спрямованих на розвиток економічних і соціальних процесів у довгостроковому, стратегічному аспекті, у контексті системи пріоритетів як складової концепції ефективної економічної політики держави.

Основою відбору пріоритетів повинен бути науково обґрунтоване визначення напрямів і оцінка реальних фінансових можливостей виконання пріоритетних державних програм з використанням державних коштів. Основним джерелом і механізмом реалізації пріоритетних напрямів фінансової політики інноваційно-інвестиційного характеру має стати бюджет розвитку, роль якого має зростати у перспективі, з огляду на реалізацію стратегії сталого економічного розвитку.

Для реалізації пріоритетних напрямів і досягнення намічених цілей фінансової політики необхідно розширити та активно задіяти, крім державних

видатків, інструментарій інших її складових – податкової та боргової політики тощо.

Підсумовуючи, фінансова політика має створювати інституційні умови функціонування фінансової моделі у суспільстві, що ґрунтується на правилах, нормах, організаційних структурах, які у сукупності мають цілеспрямовано формувати механізм активного впливу на економічне зростання, спрямовувати розвиток суспільства у необхідному напрямі і на цій основі сприяти підвищенню добробуту громадян. Для ефективного задіяння внутрішнього потенціалу можливостей фінансової політики, підвищення її ефективності, дієвого впливу на економіку, інвестиційно-інноваційну активність необхідним є удосконалення бюджетного механізму та системи грошово-кредитного регулювання. Фінансова стратегія має формуватись у контексті розвитку економіки в умовах фінансової глобалізації.

УДК 339.5:594.3

Гечбаія Б. Н.

*доктор економіки, професор, член-кореспондент Академії Наук Бізнесу
Грузії,*

директор департаменту управління бізнесу,

Батумський державний університет імені Шота Руставелі

Яцун А. Г.

*здобувач кафедри глобальної економіки економічного факультету
Національний університет біоресурсів і природокористування України*

ФОРМУВАННЯ РИНКУ РАВЛИКІВНИЦТВА З УРАХУВАННЯМ БАЗОВИХ ЗАСАД МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Нині міжнародна торгівля відіграє важливу роль із боротьбою проти кризи COVID-19, адже починаючи з 2020 року прослідковується тенденція занепаду економічного розвитку. Вона здатна відновити економічну стабільність у країнах і навіть започаткувати позитивні тенденції еволюції не дивлячись на пандемію.

Слід зазначити, що у 2014 році Україна та Європейський Союз уклали Угоду про асоціацію. Угода про асоціацію є головним інструментом зближення України та Європейського Союзу: вона сприяє глибшим політичним зв'язкам, міцнішим економічним зв'язкам та повазі спільних цінностей. Україна почала скасувати мита на імпорт з ЄС з 1 січня 2016 року – початку створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом.

Україна застосовує поступове зниження або ж скасування імпортних мит на імпорт із ЄС окремих чутливих груп товарів у межах зони вільної торгівлі між Україною та ЄС протягом 3-10-річного перехідного періоду (Додаток ІА до Угоди). В українському експорті до Європейського Союзу спостерігається позитивна тенденція до розширення товарних позицій (товарна диверсифікація). Також на ринок ЄС поступово почали надходити нові компанії, які раніше не експортували у Європу, зокрема малі та середні підприємства. Україна отримала дозвіл на експорт до Європи більшості товарів тваринного походження, зокрема м'яса птиці, риби та рибних продуктів, меду, яєць та яєчних продуктів, молока та молочних продуктів, колагену, кишкової сировини, равликів, а також інших продуктів. Україна відома як виробник сільськогосподарської продукції. З огляду на прискорену трансформацію глобальної економіки, існує можливість розширити список традиційних сільськогосподарських культур. Одним із малодосліджених ринків для України з перспективою виходу на лідерські позиції є ринок геліцекультури або равликівництва. Глобальний ринок є ненасиченим і щороку зростає. Такі умови створюють збутові можливості для країн із відповідними ресурсами, географічним розташуванням і спеціалізацією. Так як в нашій країні равликівництво є новим рухом в сільському господарстві, кількість продукції для експорту мала. Щорічно в світі споживається більше 150 тис. тонн равликів, попит росте з кожним роком. Тому щоб збільшити кількість експортованої продукції, треба збільшити кількість ферм та масштаби виготовлення готової продукції. Саме із-за цих причин всі виробники равликів в межах України стають один для одного партнером, а не конкурентом. Тобто

кожна равликова ферма зацікавлена в існуванні інших держаних виробників. Сьогодні Україна може використати всі можливості для розширення експорту різних товарів, але виробництво та експорт равликів може досягнути нового рівня для національної економіки. Ринок равликів відкриє для нас не тільки можливість експортувати м'ясо равликів та їх ікру, але й забезпечити іноземних партнерів достатньою кількістю муцину, вижимкою з равликів безпечним для їх життя та майбутнього існування способом, для використання її у фармакології та косметології. Особливо для країн сходу равликовий муцин являє собою велику цінність і Корея або Тайланд можуть стати українськими партнерами. Виробники равликів в Україні навчилися заробляти не лише на молюсках, а й на побічній продукції. Наприклад, мушлі середземноморського сухопутного равлика *Helix aspersa* Махіма можна придбати на OLX по 413 грн/кг. Їх використовують при декорі, завдяки спіральній формі та малюнку вони надають ручним виробам реалістичну морську тематику, що так подобається наприклад туристам або іншим покупцям. Таким чином, українські фермери, які вирощують їстівних равликів, піднімають економіку держави, продаючи м'ясо равликів, ікру і навіть самі мушлі, понад сотні ресторанам через інтернет, а також у деяким мережам супермаркетів, готелів всіх великих міст України. Не тільки в самій державі, але і іншим країнам експортується велика кількість продукції і це призводить до об'єднання українських фермерів. Близько 90 равликових ферм із 19 областей об'єднані в асоціацію. Все більше згодом люди бачать на скільки равликівництво вигідний аквакультурний бізнес, оскільки він сприяє поліпшенню економіки і стимулюванню населення створювати все потужний ланцюг у фермерстві з урахуванням базових засад міжнародної економічної діяльності.

Список використаної літератури:

1. Кваша С. М., Вдовенко Н. М. Аквакультурне виробництво: від наукових експериментів до промислових масштабів. Інвестиції практика та досвід. 2011. № 20. С. 7–11.
2. Cabaret J., Morand S. Single and dual infection of the land snail *Helix aspersa* with *Muellerius capillaris* and *Alloionema appendiculatum* (Nematoda). *J. Parasitol.* 1990. № 76. P. 579–580.

3. Charwat S., Davies K. A nematode isolate for biocontrol of pest snails in south Australia. *Nematologica*. 1998. № 44. P. 469 – 470.
4. Ross J., Ivanova E., Severns P., Wilson M. The role of parasite release in invasion of the USA by European slugs. *Biological Invasions*. 2009.
5. Ікра равликів. URL: <https://cutt.ly/VGS02jk>
6. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolnaca Europejska*. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.
7. Вдовенко Н. М., Наконечна К. В. Особливості структурних змін в економіці України. *Економіка АПК*. 2018. № 9. С. 56–61.
8. Математика агробізнесу: розведення равликів. URL: <https://cutt.ly/lGS07FN>.

УДК 339.923:338.433(477)

Даневич Д. І.,

студентка

Михальчишина Л. Г.,

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Розвиток сільського господарства спроможний здійснити потужний вплив на економічну динаміку в Україні з огляду на значні перспективи його капіталізації та прогнозовані довгострокові підвищувальні тренди на світових аграрних ринках. Визначення напрямів та перспектив інтеграції сільського господарства України до світового економічного простору сьогодні є стратегічним завданням державної економічної політики, вирішення якого позитивно вплине на загальний стан вітчизняного сільського господарства, його подальший успіх на ринку [1, с. 53].

У розділі 17 «Сільське господарство та розвиток сільських районів», Розділ V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди про асоціацію зазначено, що Україна та ЄС мають намір співпрацювати для сприяння розвитку сільського господарства та сільських територій, зокрема шляхом поступового зближення відповідних політик та законодавства, а також поступове зближення національного регулювання з нормами та стандартами ЄС, які викладені у Додатку XXXVII до Угоди. Ця співпраця між Сторонами в галузі сільського господарства та розвитку аграрних регіонів охоплює такі напрямки:

- сприяння взаєморозумінню аграрної політики та політики розвитку аграрних регіонів;
- підвищення адміністративного потенціалу на центральному та місцевому рівнях у плані планування, оцінки та реалізації вищезгаданої політики;
- сприяння розвитку сучасного та сталого сільськогосподарського виробництва з урахуванням довкілля та благополуччя тваринного світу, у тому числі поширення використання методів органічного виробництва та біотехнологій, зокрема шляхом впровадження передового досвіду у цих галузях;
- обмін знаннями та передовим досвідом у галузі політики аграрного розвитку з метою сприяння економічному зростанню сільських територій;
- підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора, ефективності та прозорості ринків, а також умов інвестування;
- поширення знань у вигляді навчання та діяльності з обміну інформацією;
- просування інновацій за допомогою досліджень та стимулювання розширення послуг сільськогосподарським виробникам;
- сприяння гармонізації питань, що розглядаються у рамках міжнародних організацій;
- обмін передовим досвідом у частині механізмів підтримки аграрної політики та аграрних регіонів;
- реалізація політики якості сільськогосподарської продукції у галузі стандартизації, виробничих вимог та програм якості [2].

Список використаної літератури:

1. Патица Н. І. Напрями та перспективи інтеграції сільського господарства України у світовий аграрний ринок. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство 2019. Вип. 23. Ч. 2. С. 53-60.
2. Портал Європейської інтеграції. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/en/agriculture-and-rural-development>.

УДК 341:061.1ЄС

Дідовець К.О

студентка

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна*

Європейська Комісія - гарант дотримання законодавства ЄС

Головні напрями діяльності Комісії являються: визначення завдань та пріоритетних напрямів діяльності; законодавча ініціатива у парламенті і Раді ЄС; управління і реалізації політики ЄС і бюджету; дотримання європейського права (спільно з Судом); представляти ЄС на міжнародній арені (переговори щодо торговельних угод між ЄС та третіми країнами тощо).

Основні робочі мови Європейської комісії: англійська, німецька і французька.

Європейська Комісія має виключне право ініціювати прийняття рішень у ЄС (ст. 17 Договору про ЄС), окрім випадків, визначених в ст. 289(4) Договору про діяльність ЄС. Вона може подавати свої пропозиції стосовно будь-якого питання, що входить до компетенції ЄС.

Рада Міністрів та Європейський Парламент, не маючи права ініціювати прийняття рішень в ЄС, можуть звернутися до Європейської Комісії із спеціальним запитом представити свої пропозиції з приводу певного питання.

Проте навіть якщо Європейська Комісія готує пропозиції за запитом іншого органу вона залишається політично відповідальною за представлені пропозиції.

Європейська Комісія є гарантом дотримання законодавства ЄС державами-учасницями ЄС, інститутами ЄС, іншими юридичними та фізичними особами. У разі, якщо Європейська Комісія дійде висновку, що держава-учасниця ЄС порушує законодавство ЄС, Європейська Комісія може звернутися до відповідної держави з вимогою припинити порушення своїх зобов'язань. Якщо держава-учасниця ЄС не відреагує на прохання Європейської Комісії або вжиті нею заходи не задовольняють Європейську Комісію, остання вповноважена передати справу на розгляд Європейського Суду Правосуддя (ст. 258 Договору про діяльність ЄС).

Європейська Комісія може ініціювати справу проти Ради Міністрів і Європейського Парламенту, якщо дійде висновку, що дії цих органів суперечать законодавству ЄС (ст. 265 Договору про діяльність ЄС).

Європейська Комісія має певні повноваження щодо юридичних і фізичних осіб. Так, вона може накладати штрафи та інші санкції за порушення ними законодавства ЄС про конкуренцію та транспорт.

Європейська Комісія є головним виконавчим органом ЄС, який забезпечує виконання рішень, затверджених Радою Міністрів. При цьому вона має широкі повноваження щодо вибору форм і методів здійснення своїх завдань.

Європейська Комісія відповідає за підготовку проекту бюджету ЄС. Комісія також відповідає за виконання бюджету ЄС та управління програмами, що здійснюються всередині ЄС та за його межами і фінансуються з боку ЄС (наукові, освітні, програми допомоги третім країнам, включно з фінансовою). Вона готує звіт про виконання бюджету ЄС для затвердження Європарламентом.

Координаційна, виконавча та управлінська функції Комісії передбачають здійснення делегованих повноважень, схвалення виконавчих актів, координацію дій держав-учасниць у сфері охорони здоров'я, збір інформації, здійснення перевірок, проведення досліджень, організацію консультацій.

Фактично ЄК є одним із ключових центрів впливу в ЄС. Президент Єврокомісії разом із Президентом ЄР представляє Євросоюз на самітах з третіми країнами. Зберігаються повноваження ЄК щодо міжнародного представлення ЄС у технічних питаннях, якими до запровадження інституційних змін опікувались Європейські Співтовариства, та частково питання юстиції і безпеки.

УДК 339.9:338.433

Добровольська Т. С.

студентка

Кваша С. М.

д.е.н., академік

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ ТОРГІВЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЮ ПРОДУКЦІЄЮ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сільське господарство, попри зростаючу і переважаючу роль третинного сектору у світовій економіці, залишається важливою ланкою у розвитку людської цивілізації. В сучасних умовах сільське господарство залишається важливим сектором глобальної торгової системи. Попит на сільськогосподарську продукцію зростає пропорційно збільшенню споживачів у світовій економіці. За останні 55 років населення нашої планети зросло більш як вдвічі, однак зростання це відбувається насамперед за рахунок країн із низьким рівнем доходів, де проблема нестачі продовольства постає особливо гостро [1, с. 18].

На сучасному глобальному ринку сільськогосподарської продукції виділяють дві головні якісні тенденції. Перша з них полягає у тому, що загострення проблеми голоду дало поштовх для активізації виробництва генетично модифікованої сільськогосподарської продукції, що споживається на національному ринку окремих країн та реалізується на міжнародному.

Прослідковується перехід від повної і категоричної відмови країн виробляти і споживати генно-модифіковану продукцію до узаконення в допустимих межах вирощування певних видів сільськогосподарської продукції і розширення наукових досліджень у даному напрямі [1, с. 19].

Ще однією наростаючою тенденцією у міжнародній торгівлі сільськогосподарською продукцією є виробництво та реалізація органічних продуктів, що суттєво активізувалося на даний час. В останні роки спостерігається тенденція активного наповнення внутрішнього ринку вітчизняною органічною продукцією за рахунок налагодження власної переробки органічної сировини. Відповідно досліджень Федерації органічного руху України, з початку 2000-х років в нашій державі спостерігається стабільне щорічне зростання внутрішнього споживчого ринку органічних продуктів, яке в 2020 році досягло 38 млн євро [2].

Таким чином, ці дві тенденції на міжнародному ринку сільськогосподарської продукції можна пояснити одночасним існуванням попиту на якісну та безпечну продовольчу продукцію з боку розвинених країн та необхідністю подолання голоду в країнах, що розвиваються, за рахунок споживання генетично-модифікованої продукції [1, с. 19].

Сільське господарство має особливе значення в світовій економіці. В Україні сільське господарство має значний потенціал розвитку і визначену експортну спеціалізацію. Особливої актуальності торгівля сільськогосподарською продукцією набуває в контексті асоціації України з ЄС та запровадження зони вільної торгівлі за участі України з позицій завоювання нових сегментів ринку для певних видів продукції.

Список використаної літератури:

1. Брензович К. С., Дубляк О.І. Сучасні тенденції світової торгівлі сільськогосподарською продукцією. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 8(1). С. 18-22.
2. Федерація органічного руху в Україні. URL: <http://organic.com.ua/organic-v-ukraini/>

Іваніщев Д. Д.

студентка

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

Структурні елементи економічного потенціалу та їх склад

У широкому розумінні потенціал (від лат. *potentia* - сила) визначає можливості, джерела, наявні запаси і засоби, які можуть бути введені в дію, використані для вирішення певного завдання та досягнення поставленої мети* У вузькому розумінні поняття "потенціал" прийнято вживати як синонім "можливостей" у будь-якій сфері, "ступеня потужності" у будь-якому аспекті. У науковій літературі потенціал розглядається у двох аспектах: ресурсному та з погляду можливостей досягати певного результату. З позицій ресурсного підходу науковці трактують потенціал як сукупність різних видів ресурсів, необхідних для функціонування або розвитку системи. У широкому розумінні потенціал (від лат. *potentia* - сила) визначає можливості, джерела, наявні запаси і засоби, які можуть бути введені в дію, використані для вирішення певного завдання та досягнення поставленої мети. У вузькому розумінні поняття "потенціал" прийнято вживати як синонім "можливостей" у будь-якій сфері, "ступеня потужності" у будь-якому аспекті. У науковій літературі потенціал розглядається у двох аспектах: ресурсному та з погляду можливостей досягати певного результату. З позицій ресурсного підходу науковці трактують потенціал як сукупність різних видів ресурсів, необхідних для функціонування або розвитку системи. Так, Л.І. Абалкін зазначає, що поняття "потенціал" і "ресурси" не слід протиставляти. Потенціал є "узагальненою характеристикою ресурсу", прив'язаного до місця та часу. З погляду можливостей, потенціал розглядається як здатність за допомогою наявних ресурсів здійснювати економічну діяльність.

Узагальнення цих двох підходів дає можливість визначити *потенціал як* максимальні можливості раціонально використовувати всі види ресурсів для досягнення поставлених цілей з урахуванням впливу середовища, в якому функціонують усі суб'єкти господарювання.

Стосовно національної економіки *потенціал* визначається як сукупність економічних можливостей держави, які можуть бути використані для забезпечення всіх її матеріальних потреб. Тобто економічний потенціал є узагальненою кількісно-якісною оцінкою наявних ресурсів, якими володіє країна і які використовуються (або можуть бути мобілізовані для використання) для забезпечення її економічного і соціального розвитку. Економічний потенціал країни характеризує здатність і можливості суспільства виробляти товари й послуги та забезпечувати розширене відтворення з метою задоволення економічних потреб суспільства і підвищення якості життя населення. Оскільки суспільне виробництво є процесом перетворення ресурсів на товари в необхідному обсязі і належної якості, то вирішальне місце в ньому посідає ефективність використання взаємозалежних і взаємозумовлених ресурсів, а саме: виробничих, трудових, природних, фінансових, науково-технічних, управлінських, інформаційних, знань. Від того, в яких кількісних і якісних співвідношеннях національна економіка використовує їх, залежать темпи її розвитку.

За натурально-речовим складом економічний потенціал включає систему потенціалів, які характеризуються різними видами ресурсів, тенденціями і закономірностями їх використання, чинниками, які впливають на ефективність споживання в процесі створення суспільних благ. *Основними елементами економічного потенціалу* є: природно-ресурсний; виробничо-технологічний; інвестиційний; науково-технічний; трудовий; інформаційний потенціали та потенціал управління.

Кожен із зазначених потенціалів характеризується певною величиною і якісним складом відповідних економічних ресурсів та умовами їх ефективного

використання. *Економічні ресурси* - це основні елементи економічного потенціалу, наявні у суспільства на кожному етапі розвитку продуктивних сил, за допомогою яких досягаються конкретні цілі економічного і соціального розвитку.

У структурі ресурсної складової економічного потенціалу можна виокремити: природні (водні, земельні, біологічні, мінеральні, лісові) ресурси; джерела енергії; економічно активне населення; знання, наукові та технічні розробки; основні засоби; фінанси, грошові засоби; нематеріальні ресурси, в тому числі науково-технічну й економічну інформацію. Їх використання є взаємозалежним, адже для використання, приміром, земельних ресурсів необхідна техніка, а для її роботи потрібні мінеральні ресурси - паливо.

Економічний потенціал є основою національної економіки, від якого безпосередньо залежать її нормальне функціонування, а також темпи й масштаби економічного зростання. Сучасний стан економіки України характеризується значним руйнуванням основних елементів економічного потенціалу, що зумовлено такими причинами¹: відсутністю належної державної політики раціонального використання економічних ресурсів, зниженням ресурсомісткості, слабким впровадженням ресурсозберігаючих технологій; неефективним використанням природних ресурсів; несформованістю умов для науково-технічного розвитку країни; використанням застарілих технологій виробництва; високими ризиками інвестиційної діяльності, відсутністю дієвих механізмів її активізації та стимулювання.

Основним напрямом підвищення ефективності використання економічного потенціалу країни та його збалансованості є обмеження впливу стримувальних чинників і активізація впровадження ресурсозберігаючих технологій.

УДК 330.5.012

Івашко К. С.

студентка

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

Структурні елементи економічного потенціалу та їх склад

У широкому розумінні потенціал (від лат. *potentia* - сила) визначає можливості, джерела, наявні запаси і засоби, які можуть бути введені в дію, використані для вирішення певного завдання та досягнення поставленої мети* У вузькому розумінні поняття "потенціал" прийнято вживати як синонім "можливостей" у будь-якій сфері, "ступеня потужності" у будь-якому аспекті. У науковій літературі потенціал розглядається у двох аспектах: ресурсному та з погляду можливостей досягати певного результату. З позицій ресурсного підходу науковці трактують потенціал як сукупність різних видів ресурсів, необхідних для функціонування або розвитку системи. Так, Л.І. Абалкін зазначає, що поняття "потенціал" і "ресурси" не слід протиставляти. Потенціал є "узагальненою характеристикою ресурсу", прив'язаного до місця та часу. З погляду можливостей, потенціал розглядається як здатність за допомогою наявних ресурсів здійснювати економічну діяльність. Узагальнення цих двох підходів дає можливість визначити потенціал як максимальні можливості раціонально використовувати всі види ресурсів для досягнення поставлених цілей з урахуванням впливу середовища, в якому функціонують усі суб'єкти господарювання.

Стосовно національної економіки потенціал визначається як сукупність економічних можливостей держави, які можуть бути використані для забезпечення всіх її матеріальних потреб. Тобто економічний потенціал є узагальненою кількісно-якісною оцінкою наявних ресурсів, якими володіє країна і які використовуються (або можуть бути мобілізовані для використання) для забезпечення її економічного і соціального розвитку. Економічний потенціал країни характеризує здатність і можливості суспільства виробляти товари й послуги та забезпечувати розширене відтворення з метою задоволення економічних потреб суспільства і підвищення якості життя населення. Оскільки

суспільне виробництво є процесом перетворення ресурсів на товари в необхідному обсязі і належної якості, то вирішальне місце в ньому посідає ефективність використання взаємозалежних і взаємозумовлених ресурсів, а саме: виробничих, трудових, природних, фінансових, науково-технічних, управлінських, інформаційних, знань. Від того, в яких кількісних і якісних співвідношеннях національна економіка використовує їх, залежать темпи її розвитку. Водночас різноманітний склад і поєднання ресурсів відображають різні аспекти і рівні розвитку національної економіки. Якщо виробничі, фінансові, трудові та природні ресурси характеризують вихідні можливості функціонування економіки, то темпи і масштаби її зростання визначаються розвитком науки, знань, інноваційними перетвореннями, які забезпечують приріст виробництва та суттєве зниження його ресурсомісткості, поліпшенням організації виробництва та ефективністю управління його процесами. У цьому аспекті варто говорити про потенціал розвитку національної економіки, який визначається не тільки вихідними ресурсами, а й наявними в країні науково-технічними, інноваційними, інформаційними та управлінськими можливостями забезпечити економічне зростання.

Величина економічного потенціалу свідчить про ступінь незалежності національної економіки, якість життя населення, роль і значення країни у світовій господарській системі. Разом з тим рівень його використання залежить від виробничих можливостей всіх галузей національної економіки, економічного устрою країни, зовнішньоекономічної ситуації, економічної політики уряду, чинного господарського механізму. Недосконалість останнього, зокрема, може призвести до нераціонального, малоефективного та витратного використання економічного потенціалу. Роль кожної держави в сучасному світі визначається насамперед економічною могутністю, яка є наслідком реалізації економічного потенціалу.

Властивостями економічного потенціалу є: цілісність, складність, комунікативність, ієрархічність, здатність до розвитку. Цілісність означає, що

економічний потенціал розглядається як цілісна система, яка складається з сукупності окремих елементів; складність характеризується обсягом інформації, необхідної для формування та розвитку потенціалу, складністю опису та управління, багатовекторністю розвитку; комунікативність пов'язана зі взаємодією та взаємозалежністю потенціалу і зовнішнього середовища, де потенціал як система формує та виявляє свої властивості тільки в процесі взаємодії з зовнішнім середовищем; ієрархічність означає, що кожен компонент потенціалу може розглядатись як система (підсистема) більш широкої або вищої системи; здатність до розвитку означає, що економічний потенціал сприймає та використовує нові знання, технологічні ідеї, наукові розробки та новації, які забезпечують його розвиток. Джерелами розвитку економічного потенціалу є: зростання інвестиційної й інноваційної активності; розвиток конкуренції; впровадження ефективних форм і методів управління, зниження рівня ресурсомісткості виробництва.

Для аналізу рівня розвитку економічного потенціалу країни необхідна оцінка його обсягу, стану та динаміки. Під оцінкою економічного потенціалу слід розуміти визначення його обсягу у вартісному вираженні, а також розрахунок ефективності використання економічних ресурсів та ступеня досягнення цілей економічного розвитку. Слід зазначити, що на сьогодні ще не розроблені ні вітчизняні, ні міжнародні стандарти оцінювання величини економічного потенціалу, не сформувалося єдиної думки щодо методологічних принципів, підходів, показників та способів його вимірювання. В наукових джерелах¹ для оцінки економічного потенціалу пропонують використовувати два основних способи: кількісний і якісний.

Кількісна характеристика економічного потенціалу включає два загальних підходи. Перший полягає у вартісній оцінці ресурсів, якими володіє національна економіка (залучених у виробництво та потенційних), а другий передбачає визначення можливого економічного результату від використання всіх ресурсів, які залучаються у виробничий процес у певному періоді.

Найбільш універсальним показником кількісної оцінки економічного потенціалу є валовий внутрішній продукт. Він характеризує не тільки досягнутий рівень розвитку національної економіки, а й особливості його галузевої структури, ефективність функціонування окремих сфер діяльності, галузей та регіонів, ступінь інтеграційних процесів. Під час обчислення обсягу ВВП як інтегрального вимірника величини економічного потенціалу беруть до уваги чинники, які впливають на рівень і динаміку економічного потенціалу. До таких чинників належать: обсяг і доступність наявних ресурсів; досягнутий країною рівень технічного розвитку, який визначає якість і продуктивність технологічної бази економіки; нагромаджений країною інноваційний потенціал (наявність прикладних і фундаментальних наукових досліджень), рівень підготовки кадрів, що характеризує якість трудових ресурсів, їх творчий потенціал, продукування ідей і новацій.

Оцінка ефективності використання економічного потенціалу здійснюється у двох вимірах: цільовому та ресурсному. Цільова ефективність характеризує суспільне виробництво з позицій рівня розвитку і ступеня задоволення потреб суспільства. Ресурсна відображає ефективність організації суспільного виробництва з позицій найбільш раціонального використання обмежених ресурсів, комбінування факторів виробництва, впровадження ресурсозберігаючих технологій. Цільова та ресурсна ефективність є взаємопов'язаними категоріями. Цільова ефективність змінюється прямо пропорційно ресурсній, а саме обсягу і якості використовуваних ресурсів. За підвищення цільової ефективності, яка базується на зростанні ефективності використання кожної одиниці наявних ресурсів, забезпечується інтенсивний тип використання економічного потенціалу.

УДК 336.743

Капустян Д.В.

студент

Данилевська-Жугунісова О. Є.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

НАЦІОНАЛЬНА ВАЛЮТА ЯК ГАРАНТ СТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІКИ

Проблеми національної валюти повинні бути постійно в полі зору провідних науковців країни, фахівців високого гатунку з метою забезпечення в країні економічної стабілізації, а надалі економічного зростання, без чого неможливе забезпечення національної, політичної, економічної, фінансової, екологічної безпеки України в світовому товаристві співдружності країн.

Стабільна національна валюта держави - це ознаки її економічної і політичної стабільності, авторитету у світі і благополуччя її громадян. Наша держава вже на початку свого існування зіткнулася з труднощами пов'язаними з утриманням стабільності своєї валюти. Ми пережили гіперінфляцію, великі стрибки цін та обезцінення зароблених грошей. Вивчення та аналіз факторів що впливають на стабільність, вживання необхідних заходів повинне вивести національну економіку з кризи та забезпечити економічне зростання держави.

Проблема забезпечення стабільності грошової одиниці України є однією з основних проблем стабілізації української економіки.. Вплив глобалізаційних факторів на національні грошові системи без посередньо визначає рівень стабільності розвитку національних господарств в цілому. Глобальна фінансова нестабільність має найбільш негативний вплив на фінанси ринків, що розвиваються, до яких належить і Україна. Перш за все, це зумовлено відкритістю української економіки, її залежністю від імпорту енергоносії в та експортних галузей.

У ході розробки та реалізації стратегій економічної стабілізації в Україні не було враховано накопиченого досвіду регулювання нестабільних економічних

систем, відбулося некритичне застосування теоретичної та практичної бази, надбаної розвиненими економіками і непридатної для перехідного періоду. У підготовці заходів щодо виходу економіки із трансформаційної кризи та переходу до економічного зростання необхідна переорієнтація методологічних засад економічної політики на теорії нестабільних економік. Джерелом практичного досвіду (з урахуванням неможливості його прямого некритичного запозичення) повинна виступати практика політики держави у нестабільних економічних системах.

Тимчасова грошова стабілізація, що хибно трактується в Україні як досягнення макроекономічної стабільності, не містить передумов для економічного зростання через надто обмежене тлумачення. Залишаючи макроекономічну стабілізацію як стратегічну мету Української держави на нинішньому етапі, необхідно істотно розширити критерії стабілізації, зрозуміти економічне зростання як одну з її невід'ємних складових. Нерозвиненість та деформованість структури економічної стратегії, непослідовність в її проведенні є головними чинниками тривалої трансформаційної кризи, що призвела до різкого погіршення стану економічної безпеки держави. Критично важливими на даному етапі реформ в Україні є чітке визначення стратегічної мети, напрямів, завдань та пріоритетів економічної стратегії держави, досягнення їхньої прозорості та легітимності, забезпечення наступності та науково виваженої послідовності економічної політики держави. Інституційний вакуум, що утворився в Україні після розпаду адміністративно-командної системи, стає на перешкоді встановленню ефективних систем мотивації, узгодженню інтересів різних економічних суб'єктів та їхньому зосередженню на цілях макроекономічної стабілізації та економічного зростання, досягненню оптимальної спрямованості економічної стратегії держави. Першочергового значення набуває розвиток широкої мережі інститутів, мета яких - узгодження приватних економічних стратегій та економічної стратегії держави, що відбиває реальний взаємозв'язок станів їхньої економічної безпеки; встановлення

легальних можливостей відкритого впливу економічних суб'єктів на розробку державної стратегії; створення умов для формування ефективної структури власності в економіці України. Основним із методів зміцнення української національної валюти повинна стати ефективна урядова антиінфляційна політика, яка повинна виразитись в осмисленому і чітко продуманому державному контролю та регулюванню цін, обмінного курсу та реальної ціни національної валюти.

Розв'язання вказаних завдань реально сприятиме надійній стабілізації національної валюти України, стане запорукою політичної, економічної, фінансової, екологічної безпеки держави.

УДК 330.5

Кармазин Д.М.

Студент

Кірейцева О.В.

доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

Економічні теорії та базисні інститути національної економіки

Серед основних економічних теорій, які створили методологічне підґрунтя для моделювання функціонування національної економіки та управління нею виокремлюють класичну, монетарну, кейнсіанську, некейнсіанську, інституціональну теорії, теорії неокласичного синтезу, структурних змін.

Неокласична економічна теорія дає можливість аналізувати соціально-економічні процеси, що відбуваються в національній економіці, з позицій граничної корисності. Пов'язана з нею теорія маржиналізму в контексті пояснення природи функціонування національної економіки виокремлює такі постулати: неприйнятність абстрактно-логічного методу дослідження національної економіки; домінування обміну над виробництвом; трактування

економічних суб'єктів як однорідних та рівноправних. Не менш важливу роль у формуванні економічної теорії національної економіки відіграла марксистська теорія, відображаючи моделі простого та розширеного відтворення валового суспільного продукту. Неоліберальна економічна теорія в системі теорій функціонування національної економіки захищає ідеї соціального ринкового господарства та необхідності підтримки загальнолюдських цінностей. Характеризуючи теорії функціонування національної економіки, особливу увагу слід зосередити на теорії монетаризму, в якій грошову масу розглядають як вирішальний фактор економічного розвитку, а грошово-кредитну політику - як найважливіший інструмент стабілізації внутрішнього ринку. Домінуючу роль серед економічних теорій слід відвести інституціоналізм, який виник наприкінці XIX - у першій половині XX ст. у США внаслідок необхідності протидії пануванню монополій у ринковій економіці. У побудові моделей функціонування економічних систем найбільшого поширення набула теорія неокласичного синтезу, яка поєднує ідеї кейнсіанства з неокласичною теорією. У сучасних умовах найбільшого поширення в управлінні національною економікою набули ліберально-монетарна та інституціональна теорії. Якщо монетарна теорія розглядає можливості стимулювання інвестиційної активності, прогнозування інфляційних коливань, стимулювання міжнародного переливання капіталу, то інституціональна - обґрунтовує необхідність розширення державного сектору економіки та збільшення ролі системи національного планування.

Інституціоналізм став активним поєднанням вітчизняної економічної школи з загально цивілізаційним економічним знанням. Подібно до представників західної школи інституціоналізму вітчизняні науковці відзначали, що дослідження предмета політекономії (економічної теорії) не можливе без врахування усіх зв'язків, що виникають у суспільстві. Поняття "інститут" еволюціонувало від його розуміння як стійких звичаїв мислення, правил гри, мовних символів, традицій і права, організацій до їх розуміння як закріплених правом та організаціями звичаїв, норм і традицій, що становлять

основу упорядкованого розвитку елементів та підсистем суспільства. Основні базові інститути економіки - праця, влада, власність та управління. Вони є спільними для усіх економік. Комбінація базових економічних інститутів - це формування елементів, підсистем господарської системи та взаємозв'язків між ними у конкретному суспільстві. Отже, аналіз економічних систем з позицій теорії інститутів дозволяє досліджувати формування інституційного середовища економіки, домінування одних інститутів над іншими, загибель та появу їх нових організаційних форм. Таким чином, економічні системи суспільства - це комплекс економічних інститутів, набір яких приблизно однаковий у будь-якій національній системі господарювання, проте прояви та форми його реалізації є різними. Так, країни з ринковою економікою стоять на вищих щаблях розвитку громадянського суспільства та адекватних їх розвитку систем політичного устрою і господарювання. А країни і трансформаційною економікою та ті, що розвиваються, перебувають на стадії формування власних основ демократичного розвитку. Їх стає зростання, залежить від того, як швидко і якісно (поетапно, нестихійно, системно) вони реалізують принципи демократичності у всіх підсистемах суспільства.

УДК 339.9:616.98COVID-19

Кармазіна Д. С.

Студентка

Діброва А. Д.

д.е.н., професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА МІЖНАРОДНУ ЕКОНОМІКУ

З середини грудня 2019 року все світове співтовариство сильно постраждало від глобальної епідемії коронавірусу під назвою COVID-19. Пандемія, спричинена цим вірусом, вже спричинила тисячі жертв у всьому світі, наклавши суттєві обмеження на соціально-культурне життя населення та докорінно змінивши тенденції розвитку світової економіки. Сьогодні важко передбачити, яких людських та економічних втрат держава в кінцевому підсумку зазнає в короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі. Проте важливо враховувати індивідуальні прогнози економічного розвитку та заходи, обрані урядами найбільших країн світу для подолання негативних наслідків пандемії COVID-19. Це дозволяє сформулювати реальне бачення перебігу економічних процесів, які можуть безпосередньо впливати на рівень соціально-культурного життя населення [1].

Ситуацію, що відбувається у світовій економіці в 2020 році, можна визначити як найнепередбачуванішу в XXI столітті. Циклічний характер економіки сигналізує про майбутню світову фінансову кризу в короткостроковій перспективі [3].

Внаслідок стрімкому розповсюдженню коронавірусної хвороби уряди багатьох країн ввели жорсткі карантинні обмеження. Закриття торгово-розважальних центрів, заборона на участь у всіх масових заходах, обмеження внутрішнього та транскордонного пересування, скорочення виробництва (через введення обмежень на одночасне перебування працівників в одному приміщенні). Деякі компанії перемістили своїх співробітників з дому на роботу, а інші були змушені відправити співробітників у відпустку. Варто зауважити, що навіть та іганти світової економіки як Apple, Toyota, Starbucks, McDonald's і Volkswagen призупинили виробництво чи продажі в Китаї. Під загрозою опинилися світові виробничі ланцюжки – від електроніки й авто до курятини. Провідні авіакомпанії світу тимчасово скасували рейси до Китаю [1].

Голова Європейського центрального банку Крістін Лагард заявила, що Європа може зіткнутися з серйозним економічним шоком, який перегукується із

світовою фінансовою кризою 2008 р., якщо світові лідери не вживатимуть термінових заходів проти спалаху коронавірусу [2].

Відповідно до звітності ООН у 2020 році світова економіка скоротилася на 4,3%, що більш ніж у два з половиною рази більше, ніж під час світової фінансової кризи 2009 року. Очікуване помірне відновлення в 4,7% у 2021 році ледве компенсує збитки від попереднього року.

Крім того, існують також серйозні побоювання, що подальше поширення COVID-19 може поставити під загрозу продовольчу безпеку. Інші пандемії, включаючи ГРВІ, атипову пневмонію та пташиний грип, спричинили зростання цін на продукти харчування та спричинили паніку ринку в постраждалих районах. На відміну, більшість країн світу поки що не спостерігали основних ознак того, що COVID-19 призводить до дефіциту продуктів харчування або зростання цін. Навіть у Китаї, де зареєстровано певну напругу в ланцюгах постачання птиці та свинини, але загалом постачання продовольства досі задовільне. Ціни на основні культури (наприклад, пшеницю, кукурудзу та рис залишаються досить стабільними з початку спалаху COVID-19, а протягом лютого 2020 року ціни на пшеницю та кукурудзу на світовому ринку навіть дещо знизилися. Хоча ціна рису зросла на 1%, проте жодне з коливань, що спостерігаються, не пов'язане зі спалахом коронавірусу.

Варто зазначити, що через пандемію скоротилися доходи населення, а деякі громадяни втратили роботу. Це негативно позначилося на роздрібній торгівлі, авіації та ресторанному бізнесі. Такий вплив на сектор послуг пандемія справила у більшості країн, зокрема в Росії та США.

Експерти Atlantic Council підготували набір принципів, які допоможуть українській економіці відновитися, особливо після досягнення піку поширення вірусу [1]. По-перше, сприяти зростанню МСП. По-друге сприяти розвитку громадянського суспільства. По-третє створити сприятливі умови для іноземців для бізнесу та туризму.

Залежно від тривалості коронавірусу світові експерти та політики розглянуть окремі сценарії глобальної кризи.

Якщо спалах коронавірусу буде усунено до другого кварталу 2020 року, зростання світового ВВП складе 2% замість 2,5%.

Якщо не вдасться подолати пандемію коронавірусу в першому півріччі 2020 року: зростання світової економіки не перевищить 1,5%.

**Східна Європа: Україна, Білорусь, Європа*

Рис. 1. Динаміка ВВП країн-основних торговельних партнерів України

Джерело: [5]

В умовах довгострокової пандемії та епідемії захворювань COVID-19 у II-III кварталі 2020 року світовий ВВП знизиться на 1,5%. Для України також запропоновано два сценарії розвитку національної економіки, які так чи інакше свідчать про зниження багатьох соціально-економічних показників. Однак, враховуючи невизначеність, пов'язану зі спалахом коронавірусу, важко передбачити конкретні цифри як для світової економіки в цілому, так і для економіки кожної країни. Усе це потребує продуманих рішень урядів та органів місцевого самоврядування у співпраці з провідними експертами, корпоративним сектором та широким загалом.

За першу половину 2020 року товарообіг України склав \$47,3 млрд. В Україну імпортували товарів на понад \$24,3 млрд (у порівнянні з першим півріччям 2019 р. імпорт зменшився на \$3,4 млрд або на 12%). Експортували з України на \$23 млрд (зменшення експорту склало \$1,6 млрд або на 6%).

Відповідно, сальдо (різниця між імпортом та експортом) — від'ємне — \$1.4 млрд¹¹. Найбільше імпортували з Китаю — 15% від загального імпорту, Німеччини — 9% та Російської Федерації — 9%. Головні партнери з експорту Китай — 13% від загального експорту, Польща — 6% та Російська Федерація — 6%.

Україна на початок 2020 р. демонструвала стабільні макроекономічні показники. Економіка стабільно зростала протягом останніх чотирьох років. За підсумками 2019 року відношення державного і гарантованого державою боргу до ВВП суттєво знизилося — до 50% з 81% у 2016 р, інфляція сповільнювалася, дефіцит поточного рахунку був одним із найменших за останнє десятиліття.

COVID-19, що систематизує характеристики світового економічного спаду, порушує позитивну динаміку ключових показників економічного розвитку і, як свідчать рекордно низькі показники у світі, його безпрецедентні масштаби та світові. Можна констатувати вплив на економіку. Барометр економічної невизначеності та світової торгівлі. Визначивши певні тенденції, ми можемо передбачити довгострокові негативні наслідки нинішньої глобальної рецесії та необхідно обґрунтувати відновлення світової економіки та зовнішньоторговельне співробітництво в кризових ситуаціях.

Список використаної літератури:

1. Долбнева Д. В. Вплив COVID-19 на економіку країн світу // Світова економіка та міжнародні відносини. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2020-1_0-pages-20_26.pdf
2. Коронавірус може призвести до масштабного економічного шоку в Європі — Лагард. URL: <https://suspilne.media/18912-koronavirus-moze-prizvesti-do-masstabnogoekonomichnogo-soku-v-evropi-lagard/>
3. Макроекономічний та монетарний огляд Національного банку України. Червень 2020 р. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MM_2020-06.pdf?v=416
4. НБУ знизить облікову ставку до 5% - прогноз банкірів. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/07/21/663156/>
5. The World Bank. Global Economic Prospects. June 2020. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/globaleconomic-prospects>

УДК 664.1(477)

Кінищак Д. А.

Студент

Коробова Н. М.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ВИРОБНИЦТВО ЦУКРУ В УКРАЇНІ

В Україні цукор виробляється в основному з цукрових буряків. З середини 1950-х років деяка, щораз більша (тепер до 35 %), кількість — також з цукрової тростини, яку привозять з Куби. Понад половину цукру в Україні споживає населення, частина становить сировину для низки галузей харчової промисловості.

Значне падіння виробництва цукру відбулося протягом 1990—1997 рр. — з 6 791 тис. т до 2 034 тис. т на рік. У 1991 році цукор переробляло 192 підприємства, а у 2007 їх було вже 110. А 2008 року ще менше — близько 60—70. Решта ж простоювали без діла. У 2011 році, після багатьох років занепаду галузі та ліквідації цукро заводів, нарешті розпочато будівництво нового. Так у Вінницькій області в містечку Шпиків закладено найбільший в Європі цукро завод (12 тис. т перероблювання буряків за зміну). Проте він не добудований. У 2012 р. виробництво цукру в Україні перевищило 2,2 млн тонн при внутрішній потребі в 1,8 млн тонн, і відсутність надійних ринків збуту при несприятливій кон'юктурі на ринку тростинного цукру привело до профіциту і падіння цін, посівні площі під буряком цього року скоротилися на 33,2 % — до 306 тис. га. У 2016 році

виробництво цукрової сировини збільшилося в порівнянні з попереднім роком на 30 %, виробництво цукру — на 40 %.

Станом на 30 жовтня 2017 року було викопано 227,1 тис. га цукрових буряків (71 % посівних площ), українські цукровари виготовили 1,003 млн т цукру й переробили 7,24 млн т цукрових буряків. На цей момент працювало 40 цукрових заводів, добова потужність яких становила 172,4 тис. т перероблювання цукрових буряків, що на 6 % більше у порівнянні з минулим роком. Найбільше зібрали в Вінницькій, Полтавській та Хмельницькій областях.

У 2017/2018 маркетинговому році (МР, вересень-серпень) Україна експортувала 560,4 тис. тонн цукру, що на 27,2 % менше, ніж за попередній МР. У 2018 році посівні площі під цукровим буряком становили 280 тис. га, що на 13 % менше, ніж минулого року. Виробництво цукру в Україні станом на 24 жовтня 2018 року склало 757,9 тис. тонн. Згідно з повідомленням Національної асоціації виробників цукру «Укрцукор», на цю дату в країні функціонувало 39 цукрових заводів, які переробили 5,89 млн тонн цукрового буряка.

З початку 2018 року цукрові заводи виробили 1,4 млн тонн цукру. НАЦУ «Укрцукор» інформує про збір 10,7 млн тонн цукрових буряків станом на кінець листопада 2018, в Україні цукровий буряк переробляє 40 підприємств. За десять місяців 2017—2018 маркетингового року (вересень 2017 — серпень 2018) українські виробники експортували 501 тис. тонн цукру. 2018 року посівні площі під цукровим буряком становлять 280 тис. га, що на 13 % менше, ніж минулого року. У квітні 2019 року компанія Sugnet проведе модернізацію обладнання свого цукрового виробництва в Житомирській області вартістю близько \$480 тис. доларів США. В 2020 році в Україні було вироблено 982 тис. тонн цукру, що на 34% нижче аналогічного показника минулого року та в 2 рази менше обсягів виробництва п'ятирічної давнини.

Причинами такого скорочення послугували зменшення обсягів виробництва цукрового буряку в Україні та низькі ціни на цукор на українському та світовому ринках. За попередніми оцінками Державного комітету статистики, в 2020 році

було зібрано 8,3 млн тонн цукрового буряку, що 19% менше валового збору попереднього року. Скорочення відбулося в основному за рахунок зменшення посівних площ. Два попередні роки рівень рентабельності вирощування цукрового буряку був негативний, відповідно, частина аграріїв внесли корективи в свої посівні площі, переключившись на більш рентабельні культури. Не дуже сприятливі погодні умови 2020 року, що призвели до пізнього старту збору врожаю, в комбінації з недостатнім використанням пестицидів та агрохімікатів через обмеженість фінансових ресурсів знизили врожайність та цукристість буряків", - коментує Світлана Литвин, аналітик УКАБ.

Згідно даних FAO, починаючи з 2016 року світові ціни на цукор демонстрували поступове зниження до лютого 2020 року: за вказаний період ціна на цукор на світовому ринку впала аж на 48%. Причиною цьому слугувала надлишкова пропозиція в комбінацією зі світовою тенденцією на здорове харчування зі зменшенням рівня споживання цукру. Подібна тенденція спостерігалася і в Україні. Однак починаючи з лютого 2020 року, ціни на цукор починають зростати. Низька ціна в попередні роки скоротила обсяги виробництва не лише в Україні, а в ряді країн-виробників. Крім того, в останні місяці додатковим фактором росту ціни послугувало часткове перенаправлення Бразилією (основного світового експортера цукру) вирощеної цукрової тростини на виробництво етанолу на фоні зростання цін на нафту.

Вироблений в Україні цукор йде на задоволення внутрішніх потреб та на експорт. І обидва ці канали реалізації в останні роки скоротилися. Відповідно до світової тенденції, що особливо характерно для розвинутих країн, в Україні також знижується споживання цукру. За останні 5 років рівень споживання цукру на 1 людину скоротився на 19% і в 2019 році склав 28,8 кг на рік.

В 2020 році було експортовано 151 тис. т цукру, що 36% менше за аналогічний період минулого року. Основними країнами-імпортерами українського цукру були Туреччина (17% експортної виручки), Узбекистан (11%) та Таджикистан (8%). За перші 2 місяці 2021 року, український експорт цукру

практично відсутній, так як зменшена пропозиція призвела до зростання цін та зацікавленості виробників реалізувати продукцію саме на внутрішньому ринку.

В останні роки Україна імпортувала мінімальну кількість цукру: на рівні 1 – 2 тис. тонн. Однак для уникнення дефіциту на внутрішньому ринку та стабілізації ціни Міністерство економіки розглядає варіант встановлення квоти на імпорт цукру-сирцю з цукрової тростини на рівні 260 тис. т на 2021 рік та вже приймає заявки на розподіл даної квоти.

Зростання ціни на світовому ринку дає підстави сподіватися на відновлення обсягів виробництва цукру як для задоволення внутрішніх потреб, так і для відновлення експортних відвантажень відповідно до потреб світового ринку.

УДК 341.1:061.1ЄС

Коваль О. В.

студент

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

Повноваження ЄВРОКОМІСІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Європейська комісія (або скорочено Єврокомісія) — вищий орган виконавчої влади Європейського Союзу, який приблизно відповідає ролі і функціям уряду у системах національних держав. На відміну від національних урядів, Єврокомісія також може виконувати функцію законодавчої ініціативи, але тільки у рамках ЄС та відповідно до Законодавства Європейського Союзу. Роль комісії іноді відбиває неформальна назва «двигун європейської інтеграції». І не лише тому, що в рамках повноважень першого стовпа вона має майже виняткове право на законодавчу ініціативу, але також і через її історію, склад, культуру й радше європейський, ніж національний світогляд. Крім того, комісія наглядає за тим, щоб не порушувались угоди, і традиційно захищає інтереси малих держав-

членів. Комісія відрізняється від інших інститутів тим, що лише вона має законодавчу ініціативу в ЄС. Тільки Комісія може вносити офіційні пропозиції щодо законодавства: вони не можуть брати участь у законодавчих галузях.

Повноваження Комісії щодо пропонування закону зазвичай зосереджені на економічному регулюванні. Він висунув велику кількість нормативно-правових актів, що базуються на " принципі застереження ". Це означає, що превентивне регулювання відбувається, якщо існує справжня небезпека для навколишнього середовища та здоров'я людини: наприклад, щодо боротьби зі змінами клімату та обмеженням генетично модифікованих організмів . Це протистоїть ваговим нормам щодо їх впливу на економіку. Таким чином, Комісія часто пропонує більш жорстке законодавство, ніж інші країни. Завдяки розміру європейського ринку, це зробило законодавство ЄС важливим впливом на світовому ринку [1].

Усі члени Комісії є рівноправними у процесі прийняття рішень і несуть однакову відповідальність за ці рішення. Комісія приймає колективні рішення щодо своєї роботи шляхом письмової чи усної процедури.

Основними повноваженнями Європейської Комісії є:

- забезпечення дотримання і впровадження положень установчих договорів і здійснення ініціатив, що вживаються в цих цілях;
- контроль за дотриманням права ЄС, участь у правотворчій діяльності;
- здійснення функцій керівництва, координації й управління в сфері внутрішньої політики;
- повноваження у фінансово-бюджетній сфері;
- повноваження в сфері зовнішніх відносин.

Комісія має право на ініціативу в законодавчих питаннях [2].

Список використаної літератури:

1. Сорока С.В. Європейська Комісія: Мультимедійний підручник «Управління в ЄС та політика європейської інтеграції» 2020. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Європейська_комісія

Козловський Євген

студент

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

Економічний потенціал держави

Економічний потенціал країни характеризує здатність суспільства виробляти товари і послуги та забезпечувати розширене відтворення з метою задоволення потреб населення, поліпшення якості життя її громадян. Суспільним виробництвом є процес перетворення ресурсів в продукцію необхідного обсягу і якості. У цьому плані воно у вирішальному ступені залежить від наявності і використання взаємопов'язаних і взаємозумовлених ресурсів, що визначають можливості виробництва: основного капіталу та інших нефінансових і фінансових активів; природних ресурсів; людських ресурсів; організації управління; інноваційного потенціалу. Перші три елементи об'єднуються поняттям національного багатства в традиційному і розширеному розумінні. Вони визначають початкові ресурсні можливості виробництва. Потенціал економічного розвитку складається не тільки з початкових ресурсів, але також з науково-інноваційного і управлінського потенціалів. Найважливішою характеристикою, що визначає потенційні можливості країни з виробництва товарів і послуг, є національне багатство, що характеризує базові чинники економічного зростання, забезпечує збільшення валового національного продукту і валового національного доходу як джерел задоволення потреб суспільства.

У цьому ракурсі важливим напрямом удосконалення механізмів державного регулювання економіки виступає науково-теоретичне обґрунтування пріоритетів державного управління у даній сфері.

Головним питанням економії природних ресурсів є часові проблеми їх розподілу, тобто перспективи використання природних запасів у майбутньому залежить від інтенсивності їх експлуатації сьогодні. З огляду на це у рамках стандартного аналізу економічної теорії добробуту слід розглядати відновні та невідновні ресурси. Економічні і технологічні умови визначають, які якості ресурсу є найпривабливішими з точки зору його розробки і використання. Ключовим індикатором дефіцитності сировинного ресурсу є його реальна ціна, оскільки зростаючі втрати чи попит на будь-які товари зумовлюються, перш за все, їх браком, що виявляється у підвищенні цін на них.

Проте можливості держави не зводяться виключно до силових дій, адже за їх допомогою неможливо забезпечити задоволення системних інтересів в умовах ринкової економіки, зокрема: - підвищення стійкості процесу виробництва; – упорядкування та підвищення прозорості процесів руху товару а також взаємних платежів; - керованість цінової кон'юнктури; - протидію спекулятивним тенденціям; - презентацію можливостей національної економіки (ярмарки, виставки); - здійснення необхідних товарних інтервенцій.

Умовою реалізації названих системних інтересів (державних функцій) є існування системи організованих ринків. При цьому термін "організований ринок" є синонімом "прозорого ринку", тобто він має бути заснований виключно на довірі, раціональному утилітаризмі, симпатії, емпатії (співпереживанні), інтерпретаційній раціональності (передбачуваності взаємних дій на основі взаєморозуміння як способу вирішення актуальних проблем, тобто конфлікту інтересів).

Державне втручання у ціноутворення має враховувати глобальні впливи. І в жодному разі не ігнорувати ринкове ціноутворення на міжнародних ринках. Важливим виявом є динаміка вартості нафти, яка значною мірою визначається курсовою динамікою долара до основних валют (насамперед євро)

Економічний потенціал держави можна трактувати близько до офіційного формального визначення, коли враховуються не наявні на даний момент обсяги

виробництва матеріальних благ, а той їх рівень, який національне виробництво може досягти при існуючому техніко- технологічному забезпеченні, повному використанні) всіх матеріально- технічних засобів, виробничих і трудових ресурсів суспільства.

УДК 339.91

Козодой О. В.,

студент

Михальчишина Л. Г.,

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ФУНКЦІОНУВАННЯ СВІТОВОГО РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Світовий ринок праці - це система відносин, що виникають з приводу узгодження попиту та пропозиції світових трудових ресурсів, умов формування робочої сили, оплати праці та соціального захисту, які виникли через нерівномірність кількісного та якісного розміщення робочої сили в країнах світу та розбіжності в національних підходах до її відтворення.

Основними тенденціями розвитку світового ринку праці є його глобалізація, посилення міграційних процесів, розширення використання міжнародних трудових норм тощо. Глобалізація ринку праці являє собою формування єдиного механізму узгодження попиту та пропозиції робочої сили незалежно від країни проживання тієї чи іншої людини і розвивається на фоні глобалізації економіки.

Причинами пошвидшення цього процесу є:

- реструктуризація системи міжнародного поділу праці;
- розвиток світової інфраструктури;

- міжнародна міграція населення;
- стрімке зростання світової торгівлі та потоків іноземних інвестицій;
- швидкі технологічні зміни.

Головною проблемою, яка виникає внаслідок глобалізації економіки, є обмеження можливостей формування державної макроекономічної політики, в тому числі в галузі праці та соціально-трудоких відносин. Діяльність транснаціональних корпорацій (ТНК) сприяє тому, що робочі місця експортуються з економічно розвинутих країн, унаслідок чого у цих країнах виникає проблема безробіття. Змінюється також структура робочої сили в бік збільшення частки службовців щодо частки робітників. ТНК прагнуть створювати виробництва в країнах з дешевою робочою силою, водночас концентруючи в економічно розвинутих країнах такі функції, як маркетинг, планування, бухгалтерський облік, наукові та дослідно-конструкторські розробки тощо [1, с. 103].

Під впливом інформаційної революції у світовому господарстві по суті формується нове середовище. Змінюється звичний характер конкурентної боротьби. Поряд із традиційним пошуком ринків збуту тепер іде напружений пошук цінних видів ресурсів, серед яких перше місце належить інформаційним ресурсам та їхнім носіям - людям. Компанії, що діють у високотехнологічних галузях, посилено полюють за інтелектуальними ресурсами. Без них тепер не можна вижити в конкурентній боротьбі. Таким чином, виникає попит на добре підготовлених спеціалістів, котрі можуть засвоювати великі обсяги інформації, володіють технікою її обробки. Одночасно зростає попит на інші категорії працівників (фахівців у галузі комунікацій, фінансів, освіти, науки тощо). Ринок праці перетворився на важливу складову частину світового ринку, а динаміка міжнародного ринку робочої сили має складний соціально-економічний характер.

Список використаної літератури:

1. Комісарова Л. О. Функції та умови ефективного розвитку регіонального ринку праці. Бізнес-навігатор. 2014. № 1. С. 103-109.

2. Світовий ринок праці його структура та особливості формування. URL:
<http://kimo.univ.kiev.ua/MEO/25.htm>

УДК 330.5:332.1

Кононко К.Д.

студентка

Данилевська-Жугунісова О. Є.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, України

ЗМІНИ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Структура економіки – це співвідношення різних елементів економічної системи, тобто це співвідношення різних елементів економічної системи, тобто співвідношення, що відображають взаємозв'язки та взаємозалежності окремих частин економіки в процесі її розвитку.

Сектори національної економіки	
Первинний	Сільське, лісове господарства, рибальство і рибництво, мисливство й добувна промисловість.
Вторинний	Вид діяльності переробної промисловості й будівництво
Третинний	Вид діяльності сфери послуг

Розроблено автором на основі джерел.

Щодо регіонального рівня, то сучасні суспільно-економічні проблеми в регіонах України, це перш за все:

1) Гіперконцентрація продуктивних сил у високоіндустріальних та високоурбанізованих районах;

2) Дуже слабка державна підтримка наукомістких, технологічно розвинутих галузей;

3) Нестабільність ситуації у ПЕК, повільні темпи диверсифікації джерел постачання енергоресурсів;

4) Несприятлива зовнішньоекономічна та геополітична ситуація;

5) Соціальні проблеми: низький життєвий рівень населення. Існують проблеми використання природно-ресурсного потенціалу, техногенні та екологічні проблеми, значно глибші диспропорції соціально-економічного розвитку у сільській місцевості ніж у містах;

6) Досі велика частка енерго-, водо-, паливо-, капіталомістких галузей;

7) Важкі демографічні проблеми, що проявляються у природному скороченні населення, безробітті, загостренні ситуації на ринку праці, нераціональному розподілі трудових ресурсів.

Неоднорідність національного економічного простору фіксується за різними показниками:

- 1) виробництвом промислової і сільськогосподарської продукції на душу населення;
- 2) за рівнем інвестиційної активності;
- 3) за рівнем соціально-економічного розвитку;
- 4) за рівнем безробіття.

Впродовж 2003-2013 років відбувалася поступова трансформація територіальної організації господарства України.

Вагомою тенденцією трансформації територіальної організації господарства України є зниження ступеня диверсифікації регіональних промислових комплексів, тобто "збіднення їх галузевої структури".

Податкові надходження з областей часто забезпечують одна-дві галузі. Наприклад, питома вага харчової галузі у структурі промисловості Тернопільської, Волинської, Вінницької областей складає більше 50%.

УДК 330.5:321.01

Костик К. Ю.

студентка

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Якщо говорити про сутність економічного потенціалу, то він характеризує здатність суспільства виробляти товари і послуги та забезпечувати цим розширене відтворення з метою задоволення власних потреб, поліпшення якості життя її громадян. Суспільне виробництво – процес перетворення тих чи інших ресурсів в продукцію. Воно залежить від наявності і використання взаємопов'язаних ресурсів, які, в свою чергу, визначають можливості виробництва: основного капіталу та інших активів; людських та природних ресурсів; організації управління; інноваційного потенціалу тощо. Перші три елементи можна об'єднати в одне поняття «національного багатства», адже вони визначають початкові ресурсні можливості виробництва. Потенціал економічного розвитку складається не тільки з початкових ресурсів, але і з науково-інноваційного і управлінського потенціалів.

Організація управління і науково-інноваційний потенціал є тісно пов'язаними з самим національним багатством, проте через їх сутнісні характеристики вони розглядаються як окремі складові економічного потенціалу. Найважливішою характеристикою, яка визначає потенційні можливості країни з виробництва товарів і послуг, і є саме національне багатство, і воно, в свою чергу, характеризує базові чинники економічного зростання та забезпечує збільшення ВВП і ВНД як джерел задоволення потреб суспільства.

Національне багатство є результатом діяльності попередніх поколінь і в той же час – основою виробничої діяльності того суспільства, що існує зараз. Воно є вартістю сукупності економічних об'єктів, що надає їх власникам можливість отримання економічної вигоди. Національне багатство (по іншому, національний капітал) відображає кількість накопичених в країні матеріальних і нематеріальних цінностей, які були створені с свій час для виробництва і споживання, золотовалютних запасів, боргів інших країн і власності даної країни в інших країнах. У цьому розумінні воно є реальним речовим багатством, реальними активами національної економіки. Разом з тим, національне багатство можна розглядати як сукупну вартість всіх економічних активів (як фінансових, так і нефінансових) в ринкових цінах, що належать резидентам країни, не враховуючи їх фінансові зобов'язання нерезидентам країни. При цьому слід пам'ятати, що фінансові документи, як правило, є цінними лише тому, що представляють права власності на речові елементи національного багатства та доходи від них.

Складовими частинами національного капіталу є індивідуальні капітали. Особисте майно населення враховується окремо. До його складу включаються житлові і невиробничі споруди, побутові товари тривалого користування і запаси споживчого призначення. З метою визначення національного багатства країни формується баланс активів і пасивів. У ньому відображена вартість нефінансових і фінансових активів країни і їх фінансових зобов'язань станом на конкретну дату. Визначена на цій основі величина нефінансових активів в сумі з чистими фінансовими вимогами до резидентів інших країн характеризує загальну величину національного багатства.

Наявність і ефективність використання національного багатства визначає величину виробництва ВВП в цілому і з розрахунку на одного жителя країни, його приріст, накопичення і дію цих чинників на рівень і якість життя населення.

УДК 339.5/.9ЄС

Костюк П.С.,

студент

Данилевська-Жугунісова О. Є.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

Міжнародна економіка європейських країн

Економіка Європейського Союзу — це спільна економіка країн-членів Європейського Союзу (ЄС). Є другою за величиною економіка в світі у номінальному вираженні після США, й третя за паритетом купівельної спроможності (ПКС), після Китаю та США (станом на 2018 рік ВВП ЄС оцінювався у 18,8 трлн дол, що становить приблизно 22 % світової економіки).

Основна валюта Євросоюзу — євро — офіційна валюта 19 з 27 країн-членів ЄС, та друга валюта у світі за рівнем торгівлі, після долара США. Євро є офіційною валютою у 25 країнах, у євроні та у шести інших європейських країнах, офіційно або фактично.

Економіка Європейського Союзу (ЄС) складається з внутрішнього ринку економік країн-членів союзу, заснованого на вільному ринку та просунутих соціальних моделях. Європейський регіон посідає провідні позиції у світовій економіці за розмірами промислового та сільськогосподарського виробництва, експортом товарів і послуг, золотовалютними резервами, рівнем розвитку міжнародного туризму. Двадцять сім країн, що входять до ЄС, створюють єдиний ринок, що тим самим забезпечує ЄС панівне становище на світовому торговому ринку. Економічна політика ЄС прагне підтримувати зростання за рахунок інвестицій у сфері транспорту, енергетики і наукових досліджень за одночасної мінімізації впливу подальшого економічного розвитку на довкілля. Економіка ЄС вимірюється з точки зору товарів і послуг, які вона виробляє (ВВП), на даний час більша, ніж США. При цьому ВВП із кожним роком у середньому в ЄС зростає

та випереджає США. Станом на 2015 рік ВВП ЄС становив € 14 692, 95 млрд, або \$ 19 279,82 млрд.

Згідно із Шенгенських домовленостей до третіх країн відносять усі країни, що не підписали угоду про європейську асоціацію. З іншого боку, до третіх країн відносять країни, що розвиваються з нестабільним економічним, політичним та соціальним становищем. Політика ЄС спрямована на підтримку третіх країн із метою зміцнення їх економічного, соціального та політичного становища. Метою торгівлі й розвитку політики ЄС, як це задекларовано в січні 2012 року «Торгівля, зростання і розвиток», допомога найменш розвиненим країнам (НРК) та іншим найбільш нужденним країнам з метою забезпечення зростання і сталого розвитку. «Узагальнена система преференцій» (GSP) ЄС набрала чинності 1 січня 2014 р. Це дало можливість збільшити фокус односторонніх преференцій ЄС для країн, що розвиваються, у тих секторах, де вони мають потребу. Кількість країн-одержувачів преференцій було скорочено, тим самим створюючи більше простору для експорту в бідні країни. Новий GSP додатково сприяє сталому розвитку та належного урядування, дозволяючи більшій кількості країн одержати право на GSP+, що забезпечує додаткові преференції для вразливих країн, які ратифікували й ефективно здійснювали основні міжнародні конвенції у сферах довкілля, праці та прав людини.

УДК 330.5:321.01

Крокус Д. Д.

Студент

Діброва А. Д.

д.е.н., професор

Національний університет біорисерсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КРАЇНИ

Сучасний стан економіки України характеризується значним руйнуванням основних елементів економічного потенціалу. Нераціональне використання

природних ресурсів, відсутність належної соціальної політики, несформованість умов для науково-технічного розвитку країни, непродумане використання механізмів, методів та організаційних форм залучення робочої сили до системи господарських відносин призвели до фактичного розпаду продуктивних сил, не забезпечення належного відтворення їх елементів.

Недосконала політика використання економічного потенціалу України не тільки не сприяє позитивному розвитку економічних процесів, а й виступає як самостійний чинник поглиблення кризи.

Серед робіт вітчизняних учених щодо дослідження економічного потенціалу є праці таких економістів, як А.Задоля, О.Левченка, І.Лукінова, С.Мочерного та інших. Крім того, аналізу природного потенціалу присвячені праці В.Іваницького, Л.Руденка, С.Лісовицького, трудового потенціалу – В.Врублевського, М.Кіма, С.Трубича, С.Пирожкова, проблем інформації та інформаційного потенціалу – В.Вовка, О.Горбатюка, Є.Панченка, Е.Семенюка, І.Толішка, інтелектуального капіталу та потенціалу – І.Каленюк, А.Чухна, науково-технічного – Ю.Васильчука, Є.Ростова, А.Філіпенка, А.Фукса. Серед російських вчених аналізом деяких аспектів економічного потенціалу та його елементів займалися такі вчені, як П. Ігнатовський, А.Панкратов, зокрема дослідженням природного потенціалу - Б.Бабаєв, Ю.Дмитревський.

В Україні наявні численні труд. ресурси з високим освіт. рівнем та достат. профес. підготовкою. За даними Світ. банку, за рівнем освіченості насел. вона посідає друге (після Японії) місце у світі. Розвинена мережа академ. і наук. установ дає можливість нац. бізнесу розширювати свою участь у становленні та розвитку високотехнол. наукоєм. галузей вироб-ва. Найбільш конкурентні види екон. діяльності – вироб-во чорних металів і виробів з них, хім. та нафтохім. пром-сті, транспортні послуги, на частку яких припадає понад 60 % вартості експорту товарів і послуг, що багаторазово перевищує їхню питому вагу в структурі валової доданої вартості. Дещо нижча, але загалом задовільна конкурентоспроможність вироб-ва коксу, ядер. палива, неметал. виробів,

транспорт, устаткування тощо. Сприятливі природні передумови розвитку має буд. галузь, яка практично повністю забезпечена ресурсами. У деяких галузях пром-сті, особливо аерокосміч., застосовують унікальні передові технології.

Економічний потенціал країни характеризує можливості національної економіки виробляти матеріальні блага, надавати послуги, задовольняти економічні потреби суспільства. Ці можливості дають всі наявні в країні ресурси — виробничі, матеріальні, трудові, природні, фінансові, науково-технічні, інформаційні та ін. Відповідно економічний потенціал включає як складові частини виробничий, трудоворесурсний, фінансовий, науковий та інші види потенціалів.

Виробничий потенціал формується основними виробничими фондами, до яких входять будівлі, споруди, трубопроводи, машини, устаткування тощо. В Україні існує понад 100 тисяч підприємств, однак більшість із них мають застарілі, дуже зношені, а то й зруйновані основні виробничі фонди, які потребують оновлення або ж демонтажування.

Економічна криза в країні спричинила появу безробіття і неповної зайнятості населення, масову трудову еміграцію як у Росію, так і в країни Європи, Америки, інших регіонів світу. Серед тих, хто виїжджає нових умовах не реалізують своїх професійних можливостей.

УДК 351.82

Куруц О.М.

Студент

Коробова Н. М.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

Методи державного регулювання економіки

Методи ДРЕ – це способи впливу держави в особі законодавчих і виконавчих органів на сферу підприємництва, інфраструктуру ринку, некомерційний сектор

економіки з метою створення або забезпечення умов їх діяльності відповідно до національної економічної політики.

Держава може намагатися контролювати безпосередньо, а може це зробити непрямым шляхом використовуючи регулятивні заходи і/або податкову політику чи субсидування, щоб спонукати фірми діяти в інтересах суспільства.

Методи державного регулювання поділяються на:

- правові;
- адміністративні;
- економічні.

Правові методи – це система законів та законодавчих актів, що регламентують діяльність суб'єктів господарювання (визначають правовий простір). Це закони Верховної Ради України, постанови, рішення Кабінет Міністрів України, укази Президента України, нормативні акти органів місцевого самоврядування. На думку відомого італійського політика, філософа Н. Макіавеллі: “Немає справи важчої замислом, сумнівнішої успіхом, не безпечнішої для здійснення, ніж запроваджувати нові закони”.

Адміністративні методи – це методи прямого впливу, які безпосередньо діють на функціонування суб'єктів ринку. До них належать:

- визначення стратегічних цілей розвитку економіки та їх відображення в індикативних та інших планах, цільових програмах;
- державні замовлення і контракти на поставки певних видів продукції, виконання робіт, надання послуг;
- державна підтримка програм, замовлень і контрактів;
- нормативні вимоги до якості та сертифікації технології та продукції;
- правові й адміністративні вимоги до якості та сертифікації технології та продукції;
- правові й адміністративні обмеження щодо виробництва певних видів продукції. Ліцензування, квотування.

Економічні методи державного регулювання економіки причетні до створення державою фінансових чи матеріальних стимулів, здатних впливати на економічні інтереси суб'єктів господарювання й обумовлювати їхню поведінку. Їх ще називають методами непрямого або опосередкованого впливу.

До основних економічних методів регулювання економіки належать:

- бюджетно-податкова політика;
- грошово-кредитна політика;
- фінансова політика;
- митна політика;
- економічне прогнозування, планування.

Щодо способів державного регулювання економічного розвитку виокремлюють три основні напрямки:

- автоматичні регулятори;
- антициклічне регулювання;
- державне програмування.

Автоматичні регулятори – це сукупність важелів, що пов'язані з економічною діяльністю держави та діють автономно незалежно від актів державної політики.

До найпоширеніших автоматичних регуляторів належать різні форми оподаткування та допомоги безробітним. Автоматична дія податків полягає у тому, що у разі зменшення доходів сума зборів автоматично скорочується, якщо ціни за цього не підвищуються.

Автоматичні регулятори можуть пом'якшити кризу, але не спроможні її запобігти.

Антициклічні регулятори – це сукупність важелів фіскальної та кредитної політики.

Антициклічні заходи фіскальної політики зводяться до застосування таких бюджетних важелів, як державні закупівлі, державні капіталовкладення,

регулювання податкових ставок, правил та норм амортизації основного капіталу, що використовується під час розрахунків оподаткування.

Антициклічні заходи кредитної політики:

- зміна облікової ставки;
- зміна норм обов'язкових резервів комерційних банків;
- випуск (викуп) цінних паперів;
- зміна умов споживчого, іпотечного кредиту.

Державне програмування діє в таких напрямках:

- координація діяльності державних підприємств та установ;
- довготермінове планування державних капіталовкладень;
- субсидування і підтримка певних галузей;
- координація виробничих планів монополій згідно із загальноекономічним довготерміновим прогнозом.

УДК 005.32:331.101.3:631.11

Куртяхов О.Д.

студент

Герасименко Н. М.

к.е.н, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

МОТИВАЦІЯ ПРАЦІ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Розбудовуючи систему оплати праці на підприємстві, слід дотримуватися ринкових вимог: заробітна плата має стимулювати трудову діяльність працівника на межі його можливостей і розвивати його творчі здібності (принцип максимальної зарплати); величина заробітної плати має відповідати кон'юктурі

ринку (принцип ринкової заробітної плати); дохід працівника має забезпечити йому належний рівень життя (принцип соціального захисту).

Для того, щоб праця та її результати у виробничій сфері стали головним фактором, який впливатиме на величину заробітної плати, необхідно здійснити низку заходів щодо організації оплати праці. Зокрема, широко використовувати трудові угоди, контрактну систему оплати праці, за умов якої працівнику гарантується певна сума заробітної плати за виконання ним обов'язків, 12 зазначених у контракті, розширити практику персоніфікації ставок і окладів найбільш кваліфікованим працівникам, орієнтованим на підвищення ефективності праці. Для робітників персональні ставки й оклади мають пов'язуватися з підвищенням продуктивності праці та якості продукції, а для спеціалістів і керівників – з ефективністю виробництва керованого ними виробничого підрозділу. Також важливим є забезпечення самостійності трудових колективів у формуванні індивідуальної заробітної плати працівників.

В умовах ринкових відносин особливої актуальності набувають проблеми оплати праці найвідповідальнішої групи управлінського персоналу – керівників підприємств, їхніх структурних виробничих підрозділів. Оплата праці керівників підприємств має чітко виражені особливості й визначається, як правило, умовами контракту.

Удосконалення оплати праці на підприємстві має вищу ефективність за дотримання таких принципів: відповідність заробітної плати ціні робочої сили; залежність заробітної плати від кількості і якості праці та від кінцевих результатів роботи підприємства; забезпечення переваг в оплаті праці тим працівникам, які роблять найбільший трудовий внесок у виробничі результати підприємств; удосконалення тарифної системи та нормування праці; відповідальність керівників підприємств за порушення законодавства про оплату праці; поєднання індивідуальних інтересів з колективними (за розвитку колективних форм організації праці).

Основними принципами стимулювання праці були зазначені: скорочення періоду стимулювання, дроблення періоду виконання контролю, стимулювання на основі показників ритмічності виконання завдання, оцінка ступеня виконання завдання порівнянням з графіком його виконання, забезпечення стабільних умов стимулювання, диференціація способів оплати праці організаторів і виконавців, підрядний метод організації праці, рівновигідність умов стимулювання, пряме дотування, групові форми оплати праці, бальна оцінка праці, імпульсне стимулювання, стимулювання лідера, створення сприятливих умов різних рівняв тощо.

Модель матеріального стимулювання праці являє собою набір принципів та факторів, тісно взаємозв'язаних між собою, що створюють передумови для спонукання робітників підприємства до високопродуктивної трудової діяльності. Кожна із зазначених складових виконує певну функціональну роль, а в сукупності і єдності дій вони забезпечують ефективне функціонування підприємства (рис 1). Розробка та впровадження мотиваційної моделі вимагає оптимізації організаційної структури управління підприємством. Автором запропоновані методичні підходи до визначення технології мотивації, здійснення вибору відповідних методів та інструментів впливу на персонал, їх розумне комплексне поєднання, встановлення основних складових компенсаційного пакета працівників, співвідношення матеріальної та нематеріальної його складових для отримання максимального результату від функціонування цієї моделі; оцінена наявність в достатній кількості фінансових ресурсів.

Мотиваційна модель повинна розроблятися з урахуванням особливостей персоналу, який працює в організації, а саме: потреб, інтересів, установок та ціннісних орієнтацій працівників. Також слід враховувати існуючу структуру управління персоналом підприємства, фактори, що впливають на організацію всередині та ззовні, а також фінансове становище та сформовані на підприємстві традиції трудового колективу.

Модель матеріального стимулювання праці повинна мати інноваційний характер, забезпечувати індивідуальний підхід до управління персоналом та умови для створення конкурентоспроможної системи винагород. Формуючи систему матеріального стимулювання праці на мікроекономічному рівні, потрібно враховувати окремі елементи макрорівня, оскільки стан мотивації кожного працівника – це результативна взаємодія внутрішніх і зовнішніх мотиваторів. Побудова нової концепції матеріального стимулювання праці ґрунтується на розробці та реалізації програми ефективних прийомів стимулювання праці з урахуванням їх впливу на кінцеві результати роботи, а також бізнес-планові моделі первинних підрозділів у рослинництві і тваринництві.

УДК 352.07:338.244.47(477)

Луцкова Д. М.

студентка

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Кожен з нас має право на сучасну медицину й освіту, доступні та якісні адміністративні, комунальні, соціальні послуги, гарні дороги, чисті й освітлені вулиці. Але люди можуть впливати на якість цих послуг лише тоді, коли відповідальні за їх надання знаходяться близько. Найближчою до людей владою є органи місцевого самоврядування. Отже саме вони повинні мати широкі повноваження і достатньо коштів, щоб бути спроможними вирішувати усі місцеві

питання і нести за це відповідальність. Потреба врахування галузевої і територіальної специфіки публічного управління як здійснення владного впливу в інтересах суспільства в цілому або певної його частини детермінує відмову від абсолютної влади – навіть і цілком демократично одержуваної через виборчі процедури. Для цього в Україні відбувається децентралізація [1].

В Україні процес децентралізації розпочато 2014 року з прийняттям Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади (01.04.2014 р.), Законів «Про співробітництво територіальних громад» (17.06.2014 р.), «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (05.02.2015 р.) та змін до Бюджетного і Податкового кодексів – щодо фінансової децентралізації [2].

Мета реформи – формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

Державна підтримка регіонального розвитку та розвитку інфраструктури громад за час реформи зросла у 41,5 разів. За рахунок цієї підтримки в регіонах та громадах реалізовано більше 12 тисяч проектів. Нова законодавча база значно посилила мотивацію до міжмуніципальної консолідації в країні, створила належні правові умови та механізми для формування спроможних територіальних громад сіл, селищ, міст, які об'єднують свої зусилля у вирішенні нагальних проблем. Також вже виправдала себе нова модель фінансового забезпечення місцевих бюджетів, які отримали певну автономію і незалежність від центрального бюджету [3].

Кабінет Міністрів України визначив підтримку реформи децентралізації в Україні одним з пріоритетних завдань, що сприятиме розвитку місцевого самоуправління і економічного розвитку країни в цілому. 2020 рік став ключовим у питанні формування базового рівня місцевого самоврядування: більшість

існуючих малочисельних місцевих рад об'єднуються, стануть спроможними перебрати на себе більшість повноважень, належним чином використовувати ресурси і нести відповідальність за свої дії чи бездіяльність перед людьми та державою [4].

Отримані в результаті децентралізації повноваження та ресурси надали органам місцевого самоврядування більше можливостей для розвитку своїх територій. Місцева влада стала зацікавленою в розвитку інвестиційної привабливості своїх територій на благо громади. Переваги реформи багато громад відчули вже сьогодні: в їх містах, селах і селищах почали приводитися до ладу дороги, медичні та освітні заклади – все те, що десятиліттями перебувало у занепаді. Реформа дала поштовх до повноцінного розвитку громад, можливість поліпшити життя у кожному населеному пункті та у країні в цілому і дозволяє громадянам – кожному з нас - самостійно господарювати там, де вони живуть.

Список використаної літератури:

1. Децентралізація : веб-сайт. URL: <https://decentralization.gov.ua/>
2. Децентралізація : веб-сайт. URL: <https://rdo.in.ua/direction/decentralizaciya>
3. Моніторинг процесу децентралізації станом на лютий 2019. Мінрегіон. 2019-02-19 : веб-сайт. URL: <https://decentralization.gov.ua>
4. Кабінет Міністрів України - Децентралізація: новий етап. Основні завдання на період до 2020 року : веб-сайт. URL: www.kmu.gov.ua
УДК 330.5:321.01

Магерівський Р. О.

студент

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ

Одним із головних завдань діяльності господарюючого суб'єкта є забезпечення його фінансової стійкості. Важлива роль у реалізації цього завдання приділяється системі управління економічним потенціалом. Економічний потенціал підприємства є основою прийняття стратегічних управлінських

рішень, зумовлює формування та реалізацію відповідної програми дій на перспективу, є головним драйвером управління суб'єктом господарювання.

Економічний потенціал країни характеризує здатність суспільства виробляти товари і послуги та забезпечувати розширене відтворення з метою задоволення потреб населення, поліпшення якості життя її громадян. Суспільним виробництвом є процес перетворення ресурсів в продукцію необхідного обсягу і якості. У цьому плані воно у вирішальному ступені залежить від наявності і використання взаємопов'язаних і взаємозумовлених ресурсів, що визначають можливості виробництва: основного капіталу та інших нефінансових і фінансових активів; природних ресурсів; людських ресурсів; організації управління; інноваційного потенціалу. Перші три елементи об'єднуються поняттям національного багатства в традиційному і розширеному розумінні. Вони визначають початкові ресурсні можливості виробництва [1].

Досягнення здатностей та можливостей відбувається через систему соціально-економічних відносин, які формуються всередині підприємства та за його межами (відносини з об'єктами та факторами зовнішнього середовища). Максимальній ефективності таких відносин сприяє структурно-функціональна складова, організаційна структура підприємства, структура управління, система розподілу функціональних обов'язків, удосконалення яких потенційно спрямоване на розвиток підприємства в майбутньому [2].

Протягом останніх десятиліть процеси реструктуризації світової економіки супроводжуються виникненням нових центрів зростання із перспективою зміни світових лідерів, що ставить перед усіма країнами нові завдання. Їх сутність зводиться до чіткого визначення проблем і перспектив розвитку, недоліків і конкурентних переваг із тим, аби усвідомити, яке місце країна може зайняти у новій світовій економічній системі і що для цього необхідно буде зробити. За таких обставин нарощування економічного потенціалу нашої держави є необхідною умовою її участі у світовому господарстві [3].

Найважливішою характеристикою, що визначає потенційні можливості країни з виробництва товарів і послуг, є національне багатство, що характеризує базові чинники економічного зростання, забезпечує збільшення валового національного продукту і валового національного доходу як джерел задоволення потреб суспільства [1].

Національне багатство — це сукупність матеріальних благ, нагромаджених суспільством за всю його історію. Іншими словами, національне багатство – це все те, чим володіє країна сьогодні – все матеріальне багатство суспільства. Таке тлумачення національного багатства надається в сучасній економічній літературі та статистиці [4].

В цілях визначення національного багатства країни складається баланс активів і пасивів. У ньому відбивається вартість нефінансових і фінансових активів країни і їх фінансових зобов'язань на певну дату. Визначена на цій основі величина нефінансових активів в сумі з чистими фінансовими вимогами до резидентів інших країн характеризує загальну величину національного багатства. Наявність і ефективність використання національного багатства визначає величину виробництва ВВП в цілому і з розрахунку на одного жителя країни, його приріст, накопичення і дію цих чинників на рівень і якість життя населення. Людський капітал – це сума природжених здібностей, загальної і спеціальної освіти, придбаного професійного досвіду, знань, творчого потенціалу, морально-психологічного і фізичного здоров'я, що забезпечують можливість приносити дохід. Основними сферами діяльності, що формують людський капітал, є науково-освітній комплекс, система охорони здоров'я і сфери, що безпосередньо забезпечують умови життя [2].

Отже, Економічний потенціал держави – це найбільш ефективне використання її сукупних можливостей, ресурсів та резервів для досягнення максимально досяжного стану економічної системи.

Список використаної літератури:

1. Поняття та склад потенціалу національної економіки. URL: <https://we.org.ua/ekonomika/ponyattya-ta-sklad-potentsialu-natsionalnoyi-ekonomiky/>

2. Сутність та структура економічного потенціалу підприємства. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2018/7.pdf
3. Економічний потенціал країни: поняття та особливості. URL: https://pidru4niki.com/79760/ekonomika/ekonomichniy_potentsial_krayini_ponyattya_osoblivosti
4. Національне багатство, його сутність та структура. URL: <https://volnovaha-ptu.org.ua/news/11-03-51-23-11-2020/>

УДК 330.341.2

Мацарська С. Г.

студентка

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ІНСТИТУЦІЙНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Стабільний економічний розвиток національної економіки залежить від трьох основних чинників:

- технологічного рівня (рівня інноваційної активності й ступеня розвитку інформаційно-комп'ютерних технологій);
- стану суспільних інститутів (законотворчої бази, боротьби з конкуренцією);
- стану макроекономічного середовища (макроекономічної стабільності, кредитного рейтингу країни, витрат уряду).

При цьому важливу роль відіграють чинники інноваційного розвитку країни, серед яких - мотивація й бажання інновацій, техніко-економічна трансформація виробництва, характер і структура ринку.

Модифікації соціальних цінностей (тобто змінення ідеологій) є одним з головних чинників інституціональних змін. Успішні інституціональні зміни означають як виникнення нових інститутів, так і трансформацію старих, передбачають наявність відповідного інституціонального підґрунтя, яке можна трактувати як готовність суспільства до ухвали й використання відповідних інститутів.

Формування інституціонального середовища розвинутого ринкового господарства означає змінення системи соціальних цінностей і, в першу чергу, спонукальних мотивів поведінки частини суспільства. В ринковій трансформації це означає змінення мотиву споживання на мотив отримання прибутку.

Ключовими характеристиками ринкової системи є пріоритет приватної власності як основи господарської діяльності й координація економічної діяльності за допомогою механізму конкуренції й ринкових цін. Саме ці інститути, як вважають економісти, забезпечують створення умов для реалізації економічної свободи людини, яка, в свою чергу, неминуче приведе до зростання багатства й процвітання країни.

У соціально-економічних системах перехідного типу визначальним чинником інституційних змін є чинник випадковості й невизначеності інституційного вибору. Для розуміння всієї складності процесів, що відбуваються в моменти інституційного вибору, досить формально визначити вигляд його функції:

$$V = F(X, Y, R, W, S),$$

де V - інституційний вибір в умовах невизначеності й випадковості; X - кількість чинників, що підпадають під вплив суб'єктів інституційних змін; Y - кількість чинників, які не можна регулювати (неформальні й випадкові реакції економічних агентів, непередбачені обставини); R - кількість можливих зовнішніх чинників, що впливають на інституційний вибір; W - кількість можливих внутрішніх чинників, що впливають на інституційний вибір; S - кількість можливих альтернатив, що виникають у процесі нелінійної взаємодії формальних і неформальних інститутів.

Таким чином, F як функція інституційного вибору визначається безліччю можливих альтернатив, але лише частина з них підпадає під свідомий вплив суб'єктів інституційного вибору.

У табл. 5.2 наведено чотири основні групи чинників, що визначають складність і нелінійність інституційного вибору в умовах зростаючої

невизначеності й неврівноваженості розвитку соціально-економічних систем, що трансформуються. Слід звернути увагу, що крім чинників зовнішнього й внутрішнього середовища функціонування інституційних систем великий вплив на нелінійність інституційного вибору справляють мотивація суб'єктів інституційних змін, а також ступінь їхньої інформованості про наявні альтернативи. Значна кількість чинників (див. табл. 5.2) та різні їхні поєднання й визначають існування інституційних систем економіки, що трансформуються в точках біфуркації, особливо у критичні моменти історії.

Вибір конкретного сценарію проведення інституційних змін залежить від оцінювання результатів кожної з можливих альтернатив і визначається ступенем взаємодії господарських суб'єктів (організацій), індивідів і держави, а також величиною одержуваних синергетичних ефектів. Вибір механізмів інституційних змін залежить і від існуючого у країні конституційного ладу.

Змінення системи майбутніх очікувань економічних агентів, відсутність досвіду регулювання економіки в умовах становлення ринку, непослідовне й часто поверхневе здійснення необхідних перетворень, неукорінення традицій законослухняної поведінки, ідеологічний розкол суспільства, незрілість національної еліти - ці й інші чинники також зумовлюють біфуркаційні механізми інституційних змін соціально-економічних систем, що трансформуються. Тому при аналізі інституційних змін у таких системах "треба бути готовим до нелінійної динаміки. До ймовірностей замість причинно-наслідкових траєкторій. До ситуацій наростання хаосу й втрати пріоритету економіки над політикою в подоланні таких ситуацій. До руху від нерівно-ваги до рівноваги, до поєднання рівноваги й деградації, до дисипативного характеру нових структур та інститутів, що долають деградацію.

Тобто потрібне освоєння економічної синергетики як нового бачення можливостей ринкової трансформації".

У соціально-економічних системах, що трансформуються, суспільство й усі його підсистеми знаходяться у стані невизначеності. Проте це невизначеність

іншого типу, ніж в економічно розвинених країнах. Такий тип можна було б назвати перехідним типом невизначеності, що відображає неповноту ринкових відносин.

УДК 339.5/9

Медведська Н. Є.

студент

Вдовенко Н. М.

д.е.н., професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ЯК ПРОВІДНА ФОРМА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Міжнародна торгівельна діяльність вважається однією з форм міжнародних економічних відносин. Вона виконує основну роль в системі світових економічних взаємин. Міжнародний торгівельний обмін вважається в той же час і передумовою, і результатом міжнародного розподілу праці, являє собою головну умову розвитку і функціонування світового господарства [1].

Міжнародна торгівля є своєрідним проявом світового товарного ринку. Зовнішня торгівля – це обмін товарами і послугами між державно оформленими національними господарствами. Вона складається з увезення (імпорту) і вивозу (експорту) товарів.

Залежно від об'єкта міжнародної торгівлі виділяють дві її форми:

1) міжнародна торгівля товарами – форма зв'язку між товаровиробниками різних країн, яка виникає на основі міжнародного розподілу праці і визначає їх взаємну економічну залежність.

2) міжнародна торгівля послугами – специфічна форма світогосподарських зв'язків щодо обміну послугами між продавцями і покупцями з різних країн [2].

Ринок послуг стає одним із перспективних секторів світового ринку. У структурі платіжних балансів окремих країн частка сфери послуг становить близько 20%, а сама вона стає найбільшим реципієнтом міжнародних інвестицій.

Головні позиції в міжнародній торгівлі посідають розвинуті держави. На їх частку припадає 2/3 обсягу експорту і така ж частка імпорту. Відповідно до цього на держави, що розвиваються і держави з перехідною економікою припадає приблизно 1/3 світових експорту та імпорту.

Найбільшими експортерами світу вважаються Китай, США, Німеччина, Японія, Нідерланди, Південна Корея. У таких державах, як Німеччина і Японія, частина готової продукції в експорті становить приблизно 90%. В цілому у товарній структурі світової експорту більше двох третин - це продукція обробної промисловості, при цьому її питома вага регулярно збільшується, а менше ніж одна третя - сировинні матеріали і продовольчі продукти. Високими темпами збільшується міжнародна торгова діяльність автомобілями і устаткуванням, продукцією електротехнічної промисловості.

В умовах глобалізації міжнародної економіки ступінь соціально-економічного розвитку окремих держав в значній мірі залежить від зовнішньоекономічного сектора. Збільшуються міжнародні обороти товарів і послуг, прискорюється переміщення грошових коштів і фінансових ресурсів [1].

Отже, міжнародна торгівля, опосередковуючи рух усіх міжкрайових товарних потоків, росте швидше виробництва; на кожні 10% росту світового виробництва приходиться близько 16% збільшення обсягу світової торгівлі. Тим самим створюються більш сприятливі умови для його розвитку. Коли ж у торгівлі відбуваються збої, сповільнюється і розвиток виробництва.

Список використаної літератури:

1. Місце міжнародної торгівлі в системі міжнародних економічних відносин. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/45-2.pdf>.

УДК 339.5(4+477)

Михайлюк А. А.,

студентка

Михальчишина Л. Г.,

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄС

Ключові економічні показники дії зони вільної торгівлі між Україною та ЄС з 2005 по 2020 року свідчать проте, що Європейський Союз все більше стає найбільшим нашим торговельним партнером. . При цьому за останні роки ЄС став основним торговельним партнером України на ринку аграрної продукції – 34% аграрного експорту (табл. 1).

Таблиця 1

Агропродовольча продукція в експорті та імпорті України – динаміка і структура

Розділи продукції відповідно до УКТЗЕД	2005 р.		2010 р.		2015 р.		2020 р.		2020р. у % до 2005 р.
	млн. дол.	%	млн. дол.	%	млн. дол.	%	млн. дол.	%	
Експорт									
1. Живі тварини і продукти тваринного походження	732	17,0	771	7,8	823	5,7	1188	5,3	162,3
2. Продукти рослинного походження	1696	39,4	3950	40,1	7971	54,7	11883	53,6	700,6
3. Жири та олії тваринного та рослинного походження	587	13,6	2605	26,5	3300	22,7	5747	25,9	979,0
4. Готові харчові продукти	1292	30,0	2524	25,6	2468	16,9	3361	15,2	260,1
Всього	4307	100,0	9850	100,0	14562	100,0	22179	100,0	514,9
Імпорт									
1. Живі тварини і продукти тваринного походження	500	18,6	1217	21,4	548	15,7	1258	19,4	251,6
2. Продукти рослинного походження	525	19,6	1527	26,9	1146	32,9	1989	30,6	378,8
3. Жири та олії тваринного та рослинного походження	204	7,6	451	7,9	182	5,2	280	4,3	137,3
4. Готові харчові продукти	1455	54,2	2489	43,8	1608	46,2	2971	45,7	204,2
Всього	2684	100,0	5684	100,0	3484	100,0	6498	100,0	242,1

Джерело: [1, с.18]

Як видно з даних таблиці, експорт продукції рослинництва впродовж 2005–2020 рр. стабільно переважає обсяг експорту продукції тваринництва, при цьому ця тенденція посилюється. Якщо в 2005 р. частка продукції рослинництва складала 69,8 % то в 2020 р. вона досягла рівня в 90,9 %, що пов'язується зі станом сільськогосподарського виробництва. За період 2005–2018 рр. продукція сільського господарства на 150,0 %, при цьому продукція рослинництва збільшилась на 173,5 %, в той час як продукція тваринництва за роки зросла лише на 108,6 %. Рослинництво за цей період збільшилась з 63,7 % до 73,7 %. Виробництво зернових та зернобобових культур, що створило міцну базу для розвитку експорту зернових і соняшникової олії, по виробництву і експорту якої Україна є світовим лідером. Тваринництво ж перебуває в стані постійної кризи: скорочується поголів'я сільськогосподарських тварин, а відтак, і виробництво продукції. За період 2005–2020 рр. виробництво молока скоротилося на 32,4 %. Виробництво яловичини та телятини в цей період скоротилось. Винятком тут є успішний розвиток птахівництва, що і забезпечує зростання експортної виручки живих тварин та продукції тваринного походження. Недостатній рівень

виробництва продукції тваринництва, зменшує нашу присутність на зовнішніх ринках як експортерів. Як відомо, складовою ЗВТ між Україною та ЄС є встановлення безмитних тарифних квот на поставку певних видів товарів, в тому числі продуктів тваринництва. Реально освоюються квоти лише на двох останніх позиціях, а по м'ясу птиці квота перевищується в п'ять разів. По ряду позицій Україна виступає як чистий імпортер продукції тваринництва це вплинуло на перевищення в 2010 і в 2020 роках вартості імпорту над експортом по живих тваринах і продукції тваринного походження [1, с.18].

Список використаної літератури:

1. Антонюк П.О., Антонюк О.П., Ступницька Т.М., Баранюк Х.О. Аналіз сучасного стану зовнішньої торгівлі України агропродовольчими товарами. Економіка харчової промисловості. 2021. №13(3). С. 18-19.

УДК 339.923(4+477)

Олешко К. М.

Студентка

Діброва А. Д.

д.е.н., професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ЄС

Співробітництво України з ЄС є доволі непростим питанням, адже воно відбувається досить тривалий період, хоча й зрозуміло, що цей процес не може проходити швидко. Не один рік в Україні точилися дискусії щодо її інтеграційного вибору, тобто вибору моделі інтеграції: європейської чи євразійської. Революція гідності, анексія Криму та військові дії на сході України остаточно усунули полярність руху Захід – Схід і, нарешті, визначили наші інтеграційні пріоритети до європейського шляху розвитку [1, с. 113].

Згідно з результатами з'ясування експертної думки, можна визначити, що існують певні перешкоди на шляху поглиблення інтеграційних процесів між Україною та Європейським Союзом.

По-перше, це низький рівень поінформованості громадян про ЄС. Населення України має рівень поінформованості загалом незадовільний, водночас 36% опитаних констатують загалом задовільний рівень володіння українцями інформацією щодо ЄС. Достатній рівень поінформованості українців підтвердили тільки 3% опитаних, а 11% вважають, що українці зовсім не володіють інформацією про ЄС.

По-друге, сумніви стосовного того, що євроінтеграція матиме вигоду для всього населення України. На думку 26% експертів, інтеграція України до ЄС є найбільш вигідною для країн – членів ЄС, які хочуть підвищити свій геополітичний вплив і використовувати ресурси України у своїх інтересах.

По-третє, проблемою виступають вимоги Європейського Союзу й узагалі можливе розірвання стосунків із Росією та країнами СНД.

По-четверте, у населення є занепокоєність щодо конкурентоспроможності українських товарів на європейському ринку та еміграції робочої сили. Так, 24% експертів вважають, що внаслідок поглиблення співпраці з ЄС Україні загрожуватимуть висока конкуренція на європейському ринку продовольчих і промислових товарів, що залишить українську продукцію без шансів, та відтік значної маси кваліфікованих кадрів за кордон.

По-п'яте, сьогодні наріжний камінь розвитку відносин Україна – ЄС – це правосуддя, корупція та організована злочинність, і ці вимоги буде важко задовольнити Україні [1, с. 113].

Корупція належить до тих проблем, які неможливо вирішити окремо від сфери загальнонаціональних інтересів, політичних, економічних і культурних пріоритетів національного розвитку. Ефективність зусиль щодо подолання корупції значною мірою залежить від здійснення політико-адміністративної та судово-правової реформ [2, с. 32].

Необхідно виділити внутрішні чинники, що гальмують рух України до ЄС: це повільність у проведенні економічних реформ, відсутність помітних результатів внутрішніх соціально-економічних трансформацій; тривогу викликає рівень корупції та економічної злочинності; відсутність консенсусу стосовно європейського вибору серед населення; явний дефіцит досвідчених фахівців з євроінтеграції, насамперед серед політичної еліти і державних службовців України; величезний розрив у рівнях економічного розвитку України і європейських країн; значна відмінність рівня життя населення; невідповідність правових систем [1, с. 114].

Список використаної літератури:

1. Кваша О. С., Синякова А. В. Україна та ЄС: проблеми та перспективи інтеграції в сучасних умовах. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. Вип. 23(1). С. 113-114.

2. Череп А. В., Троєпольська М. М. Проблемні питання співробітництва України з ЄС. Економічний простір. 2018. № 138. С. 29-40.

УДК 2. 1. 339.137.2(477)

Пантюшенко Д.І.

студентка

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА НАПРЯМКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ

Конкурентоспроможність національної економіки – це здатність економічної системи забезпечувати за будь-якого впливу внутрішніх та зовнішніх чинників соціально-економічну оптимальність, яка проявляється у високому суспільному ефекті. Її характеризують з позицій таких підходів:

– ресурсного (наявність обсяг та якість ресурсів країни таких, як: капітал для інвестування, кваліфікація людських ресурсів, наявність природних ресурсів, економіко-географічне положення країни, технології);

– факторного (темпи зростання національної економіки, що впливає на місце країни на світових ринках);

– рейтингового (відображення стану економіки за допомогою макроекономічних показників, а саме експортний потенціал, рівень цін, рівень життя, валові інвестиції та ін).

Тенденцією сучасної глобальної конкуренції є переваги, які засновані на технічних досягненнях і інноваційних проектах. Саме розвиток науки, якість освіти та інформаційне середовище – це фактори, від яких залежить положення держави в глобальній конкуренції. Вони показують рівень спроможності державного господарського механізму генерувати високу інноваційну активність. Нові технології забезпечують зростання ефективності виробництва та дозволяють досягнути головної мети національної конкурентоспроможності – виробництва товарів та послуг, які відповідають вимогам світових ринків та можуть гідно конкурувати з ідентичними товарами інших країн.

Для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки необхідно визначитись в декількох напрямках розвитку виробництва. Обрати ті сфери в яких держава має переваги, наприклад агропромисловий комплекс, добувна промисловість. Проблемою є відсутність завершеного циклу виробництва, тобто постачання не сировини, а готової продукції. Фінансових ресурсів у виробників достатньо лише на створення сировини, а не на виготовлення продукції. Інвесторам в свою чергу більш до вподоби фінансувати лише у створення заготовок, або у видобуток природних ресурсів. Застаріле обладнання, недостатні наукові розробки інноваційних продуктів, міграція вчених за кордон призводить до відсталості у розвитку якості товарів і послуг від тих вимог, що потребує світове господарство.

Для зростання конкурентного рівня України держава має виступати у ролі каталізатора, тобто не створювати конкуренцію власноруч, а виступати стимулюючим звеном. Влада має контролювати бізнес-процеси жорстко реагуючи на монополію. Відсутність внутрішніх конкурентів у виробника певної сфери господарства призведе до швидкого спаду національної конкуренції. Фірми мають без впливу держави конкурувати між собою, розроблюючи новітні винаходи, які зможуть зайняти провідну нішу на світовому ринку.

В свою чергу від влади потребується фінансування перспективних областей виробництва, надавання податкових пільг, видача субсидій та дотацій, розроблення програми по залученню іноземних інвесторів.

Підвищення конкурентоспроможності національної економіки України для участі у глобальному процесі без наукомісткої продукції підприємств на світовому ринку неможливе. Темпи розвитку науково-технічного прогресу держави у свою чергу, залежить від державної політики в сфері науки та освіти. Загалом конкурентні переваги можна здобути шляхом отримання пільг, дотацій із державного бюджету, заниженого курсу національної валюти, прямого чи прихованого субсидування галузей, отримання тіньових прибутків, ефективної експлуатації вичерпних природних та екологічних ресурсів тощо. Україна та з небагатьох держав, що має усі можливості за певний час стати державою з високим показником конкурентоспроможності національної економіки та брати активну участь у процесі глобалізації.

Україна в порівнянні з багатьма іншими країнами має конкурентні переваги. До таких відноситься: вигідне географічне розташування країни та запаси природних ресурсів; потужна матеріально-технічна та наукова база. кваліфіковані трудові ресурси. Однак реалізація національних конкурентних переваг ускладнюється неефективністю їх використання. Адже головний показник конкурентоспроможності країни на світовому ринку - рівень ефективності використання всіх економічних ресурсів і насамперед праці.

Пешкова А.Ю.

студентка

Кірейцева О.В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м.Київ, Україна

ІНСТИТУЦІЙНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Проблеми, з якими зіткнулась Україна та інші країни щодо розбудови національних економік, з усією очевидністю виявили визначальну роль інституційних факторів в економічній сфері. [1]

Стабільний економічний розвиток національної економіки залежить від трьох основних чинників:

- технологічного рівня (рівня інноваційної активності й ступеня розвитку інформаційно-комп'ютерних технологій);
- стану суспільних інститутів (законотворчої бази, боротьби з конкуренцією);
- стану макроекономічного середовища (макроекономічної стабільності, кредитного рейтингу країни, витрат уряду). [3]

При цьому важливу роль відіграють чинники інноваційного розвитку країни, серед яких мотивація й бажання інновацій, техніко-економічна трансформація виробництва, характер і структура ринку.

Модифікації соціальних цінностей є одним з головних чинників інституціональних змін. Успішні інституціональні зміни означають як виникнення нових інститутів, так і трансформацію старих, передбачають наявність відповідного інституціонального підґрунтя, яке можна трактувати як готовність суспільства до ухвали й використання відповідних інститутів. [2]

Основною проблемою економіки України є відсутність інституційного соціально-економічного порядку. Зазначених правил необхідно дотримуватись кожному учаснику ринкової гри і вони є частиною ментальності і культурною складовою нації. В протилежному разі, маємо тотальне порушення контрактних угод і значні трансакційні витрати в процесі контрактації.

Наступним ключовим моментом аналізу функціонування інститутів в Україні є інститут приватної власності. За Дж. Хіксом, основною потребою, яка є характерною для торгівельної економіки є потреба у захисті власності і її потрібно розуміти не стільки як захист власності від насильства, скільки необхідністю чіткого визначення прав власності. Тому виникає необхідність у функціонуванні контрактних правових інститутів.

Дійсно, необхідною умовою функціонування ринку у частині специфікації прав власності є єдність, системність і цілісність правового регулювання. При цьому за всієї різноманітності інститутів у різних країнах, означені системи в цілому є подібними, а останнім часом, зважаючи на створення і розширення ЄС, наближуються до відповідного стандарту. Даний стандарт відповідає таким вимогам: соціально-ринкова спрямованість економіки, загальноприйняті у цивілізованому світі моральні цінності та визнані суспільством формальні і неформальні норми господарської поведінки. [1]

Список використаної літератури:

1. Інституційні чинники розвитку національної економіки вей-сайт. URL: <https://works.doklad.ru/view/MWjJby2ztxQ.html>
2. Національна економіка: навч. посіб. / В.І. Мельникова, Т.В. Сідлярук, І.Ю. Тур, Г.М. Шведова. Київ: Центр учб. л-ри, 2011.
3. Національна економіка: Підручник / За ред. проф. к.е.н. П.В. Круша. Київ: Каравела. 2008.

УДК 341.1:061.1ЄС

Потайчук Ю. С.

студентка

Кваша С. М.

д.е.н., академік

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ЄВРОПЕЙСЬКА КОМІСІЯ. РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Європейська Комісія має виключне право ініціювати прийняття рішень у ЄС (ст. 17 Договору про ЄС), окрім випадків, визначених в ст. 289(4) Договору про діяльність ЄС. Вона може подавати свої пропозиції стосовно будь-якого питання, що входить до компетенції ЄС. Рада Міністрів та Європейський Парламент, не маючи права ініціювати прийняття рішень в ЄС, можуть звернутися до Європейської Комісії із спеціальним запитом представити свої пропозиції з приводу певного питання. Проте навіть якщо Європейська Комісія готує пропозиції за запитом іншого органу вона залишається політично відповідальною за представлені пропозиції.

Європейська Комісія є гарантом дотримання законодавства ЄС державами-учасницями ЄС, інститутами ЄС, іншими юридичними та фізичними особами. У разі, якщо Європейська Комісія дійде висновку, що держава-учасниця ЄС порушує законодавство ЄС, Європейська Комісія може звернутися до відповідної держави з вимогою припинити порушення своїх зобов'язань. Якщо держава-учасниця ЄС не відреагує на прохання Європейської Комісії або вжиті нею заходи не задовольняють Європейську Комісію, остання вповноважена передати справу на розгляд Європейського Суду Правосуддя (ст. 258 Договору про діяльність ЄС). Європейська Комісія може ініціювати справу проти Ради Міністрів і Європейського Парламенту, якщо дійде висновку, що дії цих органів суперечать законодавству ЄС (ст. 265 Договору про діяльність ЄС).

Європейська Комісія має певні повноваження щодо юридичних і фізичних осіб. Так, вона може накладати штрафи та інші санкції за порушення ними законодавства ЄС про конкуренцію та транспорт.

Європейська Комісія є головним виконавчим органом ЄС, який забезпечує виконання рішень, затверджених Радою Міністрів. При цьому вона має широкі повноваження щодо вибору форм і методів здійснення своїх завдань.

Європейська Комісія відповідає за підготовку проекту бюджету ЄС. Комісія відповідає за виконання бюджету ЄС та управління програмами, що здійснюються всередині ЄС та за його межами і фінансуються з боку ЄС (наукові, освітні, програми допомоги третім країнам, включно з фінансовою). Вона готує звіт про виконання бюджету ЄС для затвердження Європарламентом.

Координаційна, виконавча та управлінська функції Комісії передбачають здійснення делегованих повноважень, схвалення виконавчих актів, координацію дій держав-учасниць у сфері охорони здоров'я, збір інформації, здійснення перевірок, проведення досліджень, організацію консультацій. Мандат Комісії з президентом Жозе Мануелем Баррозу з Португалії закінчився 31 жовтня 2014. 27 червня 2014 року 26 з 28 учасників зустрічі на вищому рівні лідерів Євросоюзу підтримали кандидатуру Жан-Клода Юнкера на посаду голови нової комісії. Повноваження почалися в листопаді 2014 року. Інституційною новацією в Європейській Комісії стало також поєднання посади Віце-президента ЄК із посадою Високого представника з питань зовнішньої політики та безпеки. Крім того, відбулось об'єднання портфелів члена ЄК з питань розширення та члена ЄК з питань Європейської політики сусідства. Фактично ЄК є одним із ключових центрів впливу в ЄС. Президент Єврокомісії разом із Президентом ЄР представляє Євросоюз на самітах з третіми країнами. Зберігаються повноваження ЄК щодо міжнародного представлення ЄС у технічних питаннях, якими до запровадження інституційних змін опікувались Європейські Співтовариства, та частково питання юстиції і безпеки.

Приймачук М.В.

Студент

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування в Україні

м. Київ, Україна

Вплив кадрової політики підприємств на конкурентоспроможність держави

Сьогодні все більше власники бізнесу визнають, що конкурентну перевагу підприємства визначає передусім перевага персоналу даного підприємства у порівнянні з іншими. Через те, що нова техніка, обладнання, сировина будь-якої якості однаково доступні всім конкурентам на існуючому ринку, саме особливості роботи персоналу, їх знання, рівень підготовки і кваліфікації, постійний розвиток, своєрідна організація роботи і стимулювання найманих працівників можуть стати перевагою, недосяжною для конкурентів. Теоретичні аспекти кадрової політики досліджували у своїх працях провідні фахівці-економісти Л.В. Балобанова, В.О. Савельєва, А.І. Власова. Дана тематика є досить актуальною та потребує постійних досліджень. Кадрова політика - це складова частина стратегічної політики організації. Змістом кадрової політики є робота з персоналом у відповідності з напрямом розвитку підприємства. Метою кадрової політики є забезпечення оптимального рівня процесів оновлення і підтримування кількісного та якісного складу працівників у його розвитку відповідно до потреб самої організації та розвитку технологій. Дана політика повинна відповідати вимогам нашого часу. Тому постає питання, які навички важливі сьогодні. Деякі робочі місця будуть зникати, інші будуть з'являтися і робочі місця, навіть які не існують сьогодні стануть звичайним явищем.

Можна переглянути не повний список здібностей, які на даний момент мають вагоме значення на підприємстві:

1. Уміння комплексно вирішувати проблеми;
2. Критичне мислення;
3. Творчі здібності;
4. Управління персоналом;
5. Ведення переговорів ;
6. Емоційний інтелект;
7. Орієнтація послуг;

З даного списку стає зрозуміло, що список починається далеко від профільних знань, та розуміння великої кількості теорії. Основними якостями вважається комунікативні навички та наші творчі здібності. Характер зміни багато в чому буде залежати від самої галузі.

Мобільний інтернет і технології які ще 10 років тому вважались неможливими або безглуздими вже впливають на результати праці. Штучний інтелект, 3D-друк і сучасні матеріали все ще знаходяться на ранніх стадіях використання, але темп їхніх змін є дуже швидким. Уникнути змін неможливо: бізнес-лідери, педагоги, уряд та кадровий персонал - всі повинні проявляти ініціативу щодо підвищення кваліфікації і перекваліфікації працівників та розробки ефективних кадрових програм.

Актуальність оцінки ефективності кадрових програм і розробка методики їхнього впровадження будуть зберігатися протягом багатьох років. Для підприємств, що проводять постійний моніторинг персоналу, безліч окремих програм кадрової роботи (оцінка і атестація, планування кар'єри, підтримка ефективного робочого клімату, планування і т.д.) включаються в єдину систему внутрішньо пов'язаних задач, способів діагностики і впливу, способів прийняття і реалізації рішень. У такому випадку можна говорити про існування кадрової політики як інструменту управління підприємством, який має безпосередній вплив на конкурентоспроможність підприємства. Таким чином, наявність

кадрової політики в організації як інструменту управління нею дає можливість здійснення конкурентоспроможної політики за наявності високої якості кадрового потенціалу. Так як конкурентоспроможність компанії залежить від конкурентоспроможності кожного із членів команди.

Список використаної літератури:

1. Балабанова Л. Управління персоналом: навчальний посібник. Мін-во освіти і науки України, ДонДУЕТ ім. М. ТуганБарановського. Київ: Професіонал, 2006. 511 с.

УДК 339.5/.9

Рибальченко Є. Д.,

студентка

Михальчишина Л. Г.,

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Міжнародна торгівля – це торгівля між резидентами різних країн, якими можуть виступати фізичні та юридичні особи, фірми, ТНК, некомерційні організації тощо. Вона передбачає добровільний обмін товарами, послугами, продукцією інтелектуальної праці між сторонами торговельної угоди. Оскільки такий обмін є добровільним, то обидві сторони угоди повинні бути впевненими, що одержать вигоду від цього обміну, в противному випадку угода не буде укладена [1, с. 8].

Міжнародна торгівля – центральна ланка складної системи світогосподарських зв'язків, що об'єднує практично всі країни світу в єдину міжнародну економічну систему [2, с. 4].

Міжнародні економічні відносини (МЕВ) - це система відносин, що виникають між суб'єктами з різних країн з приводу виробництва, розподілу,

обміну і споживання товарів, послуг, капіталів, ідей в умовах обмеженості ресурсів і міжнародного поділу праці в межах світового господарства.

Міжнародні економічні відносини проявляються на різних рівнях економіки. Рівні міжнародних економічних відносин можна розбити на макрорівень - це рівень державних і міждержавних міжнародних процесів; метарівень - це міжнародні зв'язки галузевого й регіонального значення; мікрорівень - це, відповідно, рівень зв'язків між фірмами різних країн. Рівні МЄВ також розглядають і за ступенем розвитку стосунків між суб'єктами МЄВ, за ступенем тривалості дії угод і переплетеності економік [3, с. 10-11].

Об'єктами МЄВ є все те, на що направлена господарська діяльність суб'єктів світового співтовариства. Вони є предметами їх господарських відносин [3, с. 13].

Однією з важливих форм прояву міжнародної торгівлі для кожної країни є експорт, який дає можливість використати свої порівняльні переваги та втілити свій експортний потенціал. Існування торгівлі, знаходиться під впливом різноманітних чинників, які потребують постійного дослідження та моніторингу для прийняття ефективних управлінських рішень. Невід'ємною складовою на шляху до економічного зростання для України є міжнародна торгівля [4].

Міжнародна торгівельна діяльність на сьогоднішній день все тісніше переплітається з іншими сферами відтворювального процесу, виступає відображенням, результатом і стимулом даних взаємозв'язків, а її спонукаючи мотиви стосуються основи організації поточного глобалізованого виробництва [5, с. 66].

Список використаної літератури:

1. Козак Ю. Г., Логвінова Н. С., Барановська М. І. та ін. Міжнародна торгівля. К.: Центр навчальної літератури. 2010. 441 с.
2. Єріна І. В. Міжнародна торгівля послугами: тенденції розвитку і структура українського ринку. Статистика України. 2012. № 4. С. 39-44.
3. Голікова А. П., Довгаль О. А. Міжнародні економічні відносини. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2014. 602 с.

4. Рибак І. В. Місце України в системі міжнародної торгівлі. ЛОГОС. Мистецтво наукової думки. 2020. №13. С. 13-16.

5. Мойсей В. І. Функціональна роль міжнародної торгівлі в умовах глобалізації. Міжнародна економіка. 2010. № 4/12. С. 65-70.

УДК 330.5(477)

Романченко Д. Д.

студент

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

СТРУКТУРНА ПЕРЕБУДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Структура економіки – це взаємозв'язки та взаємозалежності між окремими частинами економіки, співвідношення різних елементів економічної системи. Її дослідження дозволяє визначити параметри, необхідні для збалансованого розвитку національної економіки як передумови ефективного й стабільного економічного зростання.

Серед найважливіших пріоритетів структурної трансформації економіки — удосконалення галузевої структури економіки. Критеріями соціальної значущості галузі є її експортний потенціал, перспективи попиту на продукцію, перспективи й можливості технологічного розвитку, мінімізація залежності від імпорту та ресурсомісткості виробництва, скорочення дефіциту торговельного балансу країни, вирішення екологічних проблем [1].

Суть сучасних світових економічних процесів — перехід до нового технологічного способу виробництва і нового типу економічного росту. Головною характеристикою технологічного укладу постіндустріального суспільства, що формується, виступає інформатизація, яка змінює не тільки виробництво, але і всі інші сторони життя суспільства. Системоутворюючими факторами "інформаційного" суспільства є наука і науково-технічний прогрес [2].

У Програмі діяльності Кабінету Міністрів України напрями забезпечення економічного розвитку стосуються: забезпечення збалансованості Державного бюджету України, запровадження середньострокового бюджетного планування та системи управління державним боргом, мінімізації неефективних державних видатків; запровадження в роботі Державної фіскальної служби автоматизованої системи управління ризиками та оцінки митної вартості товарів, показників ефективності діяльності кожного функціонального підрозділу з чіткою регламентацією процедур та варіантів поведінки посадових осіб, їхньої персональної відповідальності; ухвалення нового Податкового кодексу України; спрощення та переходу на міжнародні стандарти бухгалтерської звітності; підвищення ефективності трансфертного ціноутворення та застосування непрямих методів оподаткування, автоматичного та прозорого відшкодування податку на додану вартість; прозорості приватизації державних підприємств; запровадження на підприємствах державної власності міжнародних стандартів щодо прозорості всієї звітності та незалежного управління; запровадження жорсткого контролю за дотриманням умов інвестиційних договорів; відбору інвестиційних проектів на конкурсній основі, надання пріоритету проектам із спільним фінансуванням; Реформування Державної фіскальної інспекції [3].

При цьому доцільно зазначити, що світовий досвід вказує на залежність результатів діяльності не тільки від фінансового та ресурсного забезпечення, наявності сучасних технологій, оптимального розміщення та кліматичних умов. Значна увага приділяється впровадженню кластерів, вільних економічних зон і територій пріоритетного розвитку, єврорегіонів [4].

Ключовим напрямом структурної перебудови економіки України має стати розвиток інноваційних виробництв, які орієнтуються на місцеві ресурси або ж використовують у своїй діяльності вторинну сировину. По суті, ресурсозбереження й оздоровлення природного середовища – це два аспекти єдиного процесу досягнення еколого-економічної збалансованості у функціонуванні господарського комплексу.

Доцільність структурної перебудови національної економіки України загалом та регіональних економік підтверджується показниками розвитку вітчизняної економіки, зокрема її невідповідністю структурі економіки розвинених держав. Регіональний підхід може забезпечити суттєве прискорення відповідних процесів, тому доцільно також переглянути на національному рівні стратегічні пріоритети розвитку усіх регіонів, зокрема щоб забезпечити їх комлементарність та відповідність новим умовам [5].

Отже, сучасна глобальна економічна криза, яка охопила всі сфери економіки і суспільства всіх країн характеризується значним посиленням невизначеності розвитку. Зазначено, що за таких глобальних коливань вистояти може тільки конкурентоспроможна економіка, яка всебічно використовує потенціал транснаціонального капіталу, має національний виробничий комплекс, що гарантує економічну безпеку країни, розвинений внутрішній ринок, збалансовану соціальну структуру й ефективну політичну систему.

Список використаної літератури:

1. Структурна перебудова національної економіки. URL: <https://studfile.net/preview/5647225/page:28/>
2. Структурна перебудова промислового комплексу як напрям антикризової стратегії розвитку реального сектору економіки. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/13-14_2015/8.pdf
3. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України : Постанова Верховної Ради України № 1099-VIII від 14.04.2016 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1099-19>
4. Савченко В.Ф. Національна економіка: навч. посібник. 2-е вид., Чернігів: Видавництво ЧДІЕУ, 2014. 134 с.
5. Регіональні аспекти структурної перебудови економіки України. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/29_1_2018/30.pdf

УДК 330.5.012

Салюк Д.О.

студент

Коробова Н. М.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Структурні елементи економічного потенціалу та їх склад

У широкому розумінні потенціал (від лат. *potentia* - сила) визначає можливості, джерела, наявні запаси і засоби, які можуть бути введені в дію, використані для вирішення певного завдання та досягнення поставленої мети* У вузькому розумінні поняття "потенціал" прийнято вживати як синонім "можливостей" у будь-якій сфері, "ступеня потужності" у будь-якому аспекті. У науковій літературі потенціал розглядається у двох аспектах: ресурсному та з погляду можливостей досягати певного результату. З позицій ресурсного підходу науковці трактують потенціал як сукупність різних видів ресурсів, необхідних для функціонування або розвитку системи.

Стосовно національної економіки потенціал визначається як сукупність економічних можливостей держави, які можуть бути використані для забезпечення всіх її матеріальних потреб. Тобто економічний потенціал є узагальненою кількісно-якісною оцінкою наявних ресурсів, якими володіє країна і які використовуються для забезпечення її економічного і соціального розвитку. Економічний потенціал країни характеризує здатність і можливості суспільства виробляти товари й послуги та забезпечувати розширене відтворення з метою задоволення економічних потреб суспільства і підвищення якості життя населення.

Величина економічного потенціалу свідчить про ступінь незалежності національної економіки, якість життя населення, роль і значення країни у світовій господарській системі. Разом з тим рівень його використання залежить від виробничих можливостей всіх галузей національної економіки, економічного устрою країни, зовнішньоекономічної ситуації, економічної політики уряду, чинного господарського механізму. Недосконалість останнього, зокрема, може призвести до нераціонального, малоефективного та витратного використання економічного потенціалу. Роль кожної держави в сучасному світі визначається

насамперед економічною могутністю, яка є наслідком реалізації економічного потенціалу.

Властивостями економічного потенціалу є: цілісність, складність, комунікативність, ієрархічність, здатність до розвитку. Цілісність означає, що економічний потенціал розглядається як цілісна система, яка складається з сукупності окремих елементів; складність характеризується обсягом інформації, необхідної для формування та розвитку потенціалу, складністю опису та управління, багатовекторністю розвитку; комунікативність пов'язана зі взаємодією та взаємозалежністю потенціалу і зовнішнього середовища, де потенціал як система формує та виявляє свої властивості тільки в процесі взаємодії з зовнішнім середовищем; ієрархічність означає, що кожен компонент потенціалу може розглядатись як система (підсистема) більш широкої або вищої системи; здатність до розвитку означає, що економічний потенціал сприймає та використовує нові знання, технологічні ідеї, наукові розробки та новації, які забезпечують його розвиток. Джерелами розвитку економічного потенціалу є: зростання інвестиційної й інноваційної активності; розвиток конкуренції; впровадження ефективних форм і методів управління, зниження рівня ресурсомісткості виробництва.

Для аналізу рівня розвитку економічного потенціалу країни необхідна оцінка його обсягу, стану та динаміки. Під оцінкою економічного потенціалу слід розуміти визначення його обсягу у вартісному вираженні, а також розрахунок ефективності використання економічних ресурсів та ступеня досягнення цілей економічного розвитку. В наукових джерелах для оцінки економічного потенціалу пропонують використовувати два основних способи: кількісний і якісний.

Кількісна характеристика економічного потенціалу включає два загальних підходи. Перший полягає у вартісній оцінці ресурсів, якими володіє національна економіка (залучених у виробництво та потенційних), а другий передбачає

визначення можливого економічного результату від використання всіх ресурсів, які залучаються у виробничий процес у певному періоді.

Найбільш універсальним показником кількісної оцінки економічного потенціалу є валовий внутрішній продукт. Він характеризує не тільки досягнутий рівень розвитку національної економіки, а й особливості його галузевої структури, ефективність функціонування окремих сфер діяльності, галузей та регіонів, ступінь інтеграційних процесів.

В основу якісної оцінки економічного потенціалу закладаються параметри, які характеризують динаміку та тенденції розвитку національної економіки, ступінь використання ресурсів виробництва, закономірності розвитку та зміни структурних макроекономічних пропорцій.

УДК 339.5/.9:616.98 COVID-19

Свенціцька Т. В.

студентка

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

Національного університету біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ВПЛИВ COVID-19 НА ЕКОНОМІКУ КРАЇН СВІТУ

Поширення коронавірусної хвороби COVID-19 у світовому масштабі зумовило скорочення торгівельних операцій між країнами, зайнятості, падіння обсягів виробництва в окремих секторах економіки.

Попри досить оперативне реагування міжнародної спільноти щодо створення вакцини та початку вакцинації найбільш вразливих до вірусу соціальних груп населення, зараз неможливо точно спрогнозувати кількість людських жертв та економічних втрат, яких зазнають країни внаслідок пандемії. Однак важливо виявити теперішні наслідки впливу пандемії на світову економіку та здійснити аналіз заходів, котрі запроваджують уряди країн для боротьби з

економічною рецесією. Це дасть можливість спрогнозувати розвиток економічної ситуації в короткостроковій перспективі [1, с. 41].

Вплив COVID-19 може призвести до довгострокового характеру зрушень на світових товарних ринках:

1. Збільшення транспортних витрат. Підвищений рівень безпеки та перевірки на кордонах, що виникає із приводу проблем COVID-19, можуть призвести до збільшення витрат на перевезення товарів та зменшити торговельні потоки.

2. Розвиток інтернет-торгівлі та логістики доставок. Через запроваджені карантинні заходи легше і безпечніше купувати за допомогою інтернет-магазинів, тому їхня частка значно збільшилася і буде збільшуватися надалі. Разом з інтернет-торгівлею виникає питання швидкої та дешевої доставки товарів до споживача. Це той напрям діяльності, який буде розвиватися та буде актуальним у майбутньому.

3. Зменшення урбанізації або уповільнення її розвитку. Через можливість віддаленої роботи продовжиться, але дещо скоротиться зростання великих міст.

4. Можливості для національного виробника. Постачання критичного обладнання, такого як засоби індивідуального захисту, сприяє розвитку місцевого виробництва. Такі дії потенційно можуть знизити попит на транспорт, а отже, і попит на нафту.

5. Зростання заміщення серед товарів. Якщо вартість імпортованих товарів збільшиться через транспортні витрати, це може сприяти використанню внутрішніх можливостей країни для виробництва товарів-замінників.

6. Зміна поведінки споживачів. Після пом'якшення карантинних заходів велика кількість працівників може продовжити працювати віддалено, що може зменшити транспортні витрати і попит на паливо. У результаті зменшиться забруднення навколишнього середовища, а також це може пришвидшити перехід на електромобілі як переваги зниження споживання викопного палива (і зниження забруднення) [2, с. 37-38].

Кожна країна прямо чи опосередковано відчує негативний вплив коронавірусу на свою фінансово-економічну систему показників. Однак, враховуючи невизначеність у зв'язку з розвитком подій навколо коронавірусу, конкретні цифри важко спрогнозувати як для світової економіки в цілому, так і в розрізі економік окремих країн світу.

Список використаної літератури:

1. Федик М. В. Макроекономічні наслідки впливу пандемії COVID-19 на світову економіку. Економіка та держава. 2021. № 7. С. 40-46.
2. Грицюк Н. О., Сак Т. В. Вплив пандемії COVID-19 на світову економіку. Економічний простір. 2021. №165. С. 33-38.

УДК 341:061.1ЄС

Сердюк І. С.,

студент

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

СТАТУС ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ ЄС

Європейська Комісія – це інститут ЄС, наділений найбільшими виконавчими повноваженнями, оскільки її головною функцією є забезпечення належного функціонування та розвитку спільного ринку.

Європейська Комісія – незалежний орган, що представляє спільні інтереси всіх держав-учасниць ЄС. Термін "Комісія" відноситься як до Колегії уповноважених так і до самої інституційної установи - штаб-квартира якої розташована в м. Брюссель, з офісами в Люксембурзі. Комісія також має офіси відомих як «представництва» в усіх країнах-учасницях ЄС.

Європейська Комісія діє на засадах колегіальності та проводить постійні і спеціальні наради. Члени комітету зустрічатися раз на тиждень - як правило, по середах в м. Брюссель (Бельгія). Якщо Європарламент проводить свої пленарні сесії в м. Страсбурзі, уповноважені Комісії зазвичай знаходяться також в

парламенті. Порядок денний кожного засідання визначається програмою роботи Комісії. Щодо кожного пункту порядку денного визначається комісар з питань відповідної політики.

Засідання і дебати Комісії не є відкриті для громадськості, але порядок денний і час проведення є гласним. Комісія також проводить наради в особливих обставинах, за вимогою Рада міністрів для обговорення важливих питань. З моменту створення (1958 р.) до Європейської Комісії входили по одному представнику від кожної держави-учасниці Європейського Співтовариства, за винятком Великої Британії, Іспанії, Італії, Німеччини та Франції, що мали по два представники. Але Ніщський договір змінив цей порядок.

Зараз до складу Європейської Комісії входять по одному представнику від кожної держави-учасниці ЄС. До складу Комісії входить Голова та 27 уповноважених. Членами Комісії можуть бути тільки громадяни держав-учасниць. При цьому вона не може включати більше двох громадян від однієї країни.

УДК 330.5:321.01

Скіданова Д.О.

студентка

Наконечна К. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ПОТЕНЦІАЛ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Успішна діяльність на ринку в значній мірі визначається його економічним потенціалом, який характеризує склад ресурсів, можливості суб'єкту господарювання щодо досягнення цілей у майбутньому, певного перспективного стану тощо. Проблема формування оптимальної структури потенціалу підприємства набуває особливого значення та актуальності за умов обмеженості

ресурсів та ускладненого доступу до певних їх видів, необхідності створення умов до швидкої адаптації підприємства до змін у зовнішньому середовищі.

Економічний потенціал країни характеризує здатність суспільства виробляти товари і послуги та забезпечувати розширене відтворення з метою задоволення потреб населення, поліпшення якості життя її громадян. Суспільним виробництвом є процес перетворення ресурсів в продукцію необхідного обсягу і якості. У цьому плані воно у вирішальному ступені залежить від наявності і використання взаємопов'язаних і взаємозумовлених ресурсів, що визначають можливості виробництва: основного капіталу та інших нефінансових і фінансових активів; природних ресурсів; людських ресурсів; організації управління; інноваційного потенціалу. Потенціал економічного розвитку складається не тільки з початкових ресурсів, але також з науково-інноваційного і управлінського потенціалів.

Протягом останніх десятиліть у світовій господарській системі відбулися кардинальні зміни. Основний напрям економічного розвитку полягає у наступних закономірностях: чим більше в країні розвинуті ринкові відносини – тим потужнішим є вплив держави на формування та функціонування ринкових механізмів й інститутів. Сучасний ринок координується державою, яка вважається єдиним центром, здатним формувати та розвивати ринкове середовище. Таким чином, вона забезпечує зростання економічних показників і гарантує стабільність. При цьому стабільний розвиток економіки є найважливішим показником економічної безпеки країни, передумовою доступності внутрішніх і зовнішніх джерел ресурсів для залучення їх у виробничий процес.

УДК 330.5/8

Столяр І.В.

студент

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ЕКОНОМІЧНІ ТЕОРІЇ ТА БАЗИСНІ ІНСТИТУТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

В основі реалізації тієї чи іншої моделі національної економіки лежить певна теорія, яка обґрунтовує її сутність і пояснює механізми функціонування. Серед основних економічних теорій, які створили методологічне підґрунтя для моделювання функціонування національної економіки та управління нею, слід виокремити класичну, монетарну, кейнсіанську, неокейнсіанську, інституціональну теорії, теорії неокласичного синтезу, структурних змін.

Зокрема, у класичній теорії заслуговують на увагу праці А Сміта, Т. Мальтуса, Д. Рікардо, Д.С. Мілля, А. Пігу, які обґрунтували здатність ринкової економіки до саморегулювання та повного використання своїх ресурсів. Неокласична економічна теорія (Карл Менгер, Фрідріх Візер, Ейген Вем-Баверк, В.С.Джевонс, Леон Вальрас та ін.) дає можливість аналізувати соціально-економічні процеси, що відбуваються в національній економіці, з позицій граничної корисності.

Не менш важливу роль у формуванні економічної теорії національної економіки відіграла марксистська теорія, відображаючи моделі простого та розширеного відтворення валового суспільного продукту. Неоліберальна економічна теорія в системі теорій функціонування національної економіки захищає ідеї соціального ринкового господарства та необхідності підтримки загальнолюдських цінностей. Характеризуючи теорії функціонування національної економіки, особливу увагу слід зосередити на теорії монетаризму, в якій грошову масу розглядають як вирішальний фактор економічного розвитку, а грошово-кредитну політику - як найважливіший інструмент стабілізації внутрішнього ринку/

Домінуючу роль серед економічних теорій, які пояснюють функціонування національної економіки, слід відвести інституціоналізм, який виник наприкінці XIX - у першій половині XX ст. у США внаслідок необхідності протидії пануванню монополій у ринковій економіці.

У сучасних умовах найбільшого поширення в управлінні національною економікою набули ліберально-монетарна та інституціональна теорії. Якщо монетарна теорія розглядає можливості стимулювання інвестиційної активності, прогнозування інфляційних коливань, стимулювання міжнародного переливання капіталу, то інституціональна - обґрунтовує необхідність розширення державного сектору економіки та збільшення ролі системи національного планування. У рамках інституційного напрямку широко застосовуються теорії: прав власності (Р. Коуз, США), яка досліджує процеси макроструктурних зрушень; економічної організації, яка пояснює особливості функціонування суб'єктів господарювання з позицій зменшення трансакційних витрат (О. Вільямс, США; Б. Ханосем, Швеція); суспільного вибору (Д. Бьюкенен, США), яка досліджує взаємодію політичних та економічних явищ у контексті їх впливу на розвиток суспільства; стохастичної інтерпретації розвитку економіки для аналізу економічної динаміки.

УДК 2. 1. 338.43:639.2

Татарчук О. М.

студент, магістр ОПП

Вдовенко Н. М.

д.е.н., професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ДО ПРОЕКТУ ГОСПОДАРСТВА ІНДУСТРІАЛЬНОГО ТИПУ З ВИРОБНИЦТВА ТОВАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ КЛАРІЄВОГО СОМА

Важливими завданнями, що постають при підготовці проекту господарства є економічна складова його функціонування. Чинником, що відображає його ефективність є витрати на виробництво та рентабельність. Основні витрати господарства включають: витрати на матеріальне забезпечення; амортизаційні витрати; оплата праці; інші витрати [1]. Питому вагу у витратах займають матеріальні витрати, тобто витрати на продукцію, що використовується рибним господарством для виробництва риби і рибної продукції. До таких витрат відносяться витрати на корми, рибопосадковий матеріал, закупівля маточного поголів'я, закупівля препаратів для ветеринарних цілей, паливо, запасні інструменти для роботи з рибою та одяг для працівників. Розрахунок потреби в кормах проводять необхідної кількості кормів для годівлі різновікових груп сома та актуальних цін на ці корми. Стартові комбікорми: Aller Futura Ex GR 0,3 mm – 110 грн\кг; Aller Infa Ex Gr0,8 mm – 110 грн\кг; Aller Performa 1,3-1,5 mm – 100 грн\кг. Продукційні комбікорми: Aller Bona Float 3 mm – 88 грн\кг; Aller Bona Float 4,5 mm – 88 грн\кг. Розрахунок загальних витрат на закупівлю кормів для годівлі різновікових груп кларієвого сома: $(10 \text{ кг} * 110 \text{ грн\кг}) + (157 \text{ кг} * 110 \text{ грн\кг}) + (8024 \text{ кг} * 100 \text{ грн\кг}) + (104211 \text{ кг} * 88 \text{ грн\кг}) + (130000 \text{ кг} * 88 \text{ грн\кг}) = 1\,100 \text{ грн} + 17\,270 \text{ грн} + 802\,400 \text{ грн} + 9\,170\,568 \text{ грн} + 11\,440\,000 \text{ грн} = 21\,431\,338 \text{ грн}$. Розрахунок витрат господарства на разову закупівлю маточного поголів'я проводять з урахуванням необхідної кількості плідників і оптимальної ціни на них – 180 грн за кг: $((38 \text{ екз.} * 1,5 \text{ кг}) + (34 \text{ екз.} * 1,2 \text{ кг})) = 17\,604 \text{ грн}$. Розрахунок витрат на закупівлю гормонального препарату для стимуляції нересту проводяться з урахуванням його необхідної кількості та актуальної ціни за 1 г – 4290 грн: $0,323 \text{ г} * 4\,290 \text{ грн\г} = 1386 \text{ грн}$. Витрати на енергоносії в себе включають: витрати на електроенергію та паливо для машин.

Розрахунки витрат на електроенергію проводяться на основі споживання електроенергії насосами за умови, що в кожній системі буде по два насоси. Це потрібно на випадок поломки одного з насосів. Потреба в електроенергії для насосів при використанні насосів потужністю 2,2 кВт\год кожний, тривалості вирощування – 182 дні: $(2,2 \text{ кВт}\backslash\text{год} * 24 \text{ год} \times 182 \text{ доби}) * 6 \text{ од.} = 57\,658 \text{ кВт}\backslash\text{сезон}$. Потреба в електроенергії для освітлення цеху і території господарства, роботи електрообладнання, опалення побутових приміщень умовно складатиме також 2 кВт\год. Тоді загальна потреба в електроенергії складатиме: $2 \text{ кВт}\backslash\text{год} * 24 \text{ год} * 182 = 8736 \text{ кВт}\backslash\text{сезон}$. Витрати господарства за електроенергію проводяться з врахуванням тарифу – 1,60 грн за кВт: $57\,658 \text{ кВт}\backslash\text{сезон} + 8736 \text{ кВт}\backslash\text{сезон} = 64\,210 \text{ кВт}\backslash\text{сезон}$. $64\,210 * 1,68 = 107\,873 \text{ грн}$. Розрахунок витрат господарства на паливо-мастильні матеріали в себе включає: витрати для роботи власного транспорту та витрат на закупівлю паливних палет для підігріву води.

Розрахунок витрат на роботу власного автотранспорту проводиться з тим, що проектоване господарство матиме машини в кількості дві машини. Витрати палива даного транспорту на 100 км – 9,5 л, пробіг за сезон – 2 000 км, становитиме: $(0,095 \text{ л} * 2\,000 \text{ км}) \cdot 2 = 380 \text{ л}\backslash\text{сезон}$. Витрати на пальне для машин, що задіяні на господарстві за умови, що 1 л бензину А-95 коштує 25 грн, становитимуть: $380 \text{ л} * 25 \text{ грн}\backslash\text{л} = 9\,500 \text{ грн}$. Витрати на купівлю паливних палет для підігріву води за умов на закупівлю дров для підігріву води за умов: потреба дров 25 скл.\м на сезон, ціна 1 складометру палет – 600 грн, складатиме: $25 \text{ скл.}\backslash\text{м} * 600 \text{ грн}\backslash\text{скл.}\backslash\text{м} = 15\,000 \text{ грн}$. Загальні витрати на паливно-мастильні матеріали складатимуть: $9\,500 + 15\,000 \text{ грн} = 24\,500 \text{ грн}$. Загалом витрати підприємства на енергоносії становитимуть: $107\,873 \text{ грн} + 24\,500 \text{ грн} = 132\,373 \text{ грн}$.

Список використаної літератури:

1. Вдовенко Н. М. Економіка рибогосподарських підприємств: Підручник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 212 с.

УДК 339.7

Титаровський Р. О.,

студент

Михальчишина Л. Г.,

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

МІЖНАРОДНИЙ КРЕДИТ ТА ЙОГО ВИДИ

Міжнародний кредит – важлива складова сучасних міжнародних економічних відносин. Він являє собою сукупність кредитних відносин, що функціонують на міжнародному рівні, коли позичковий капітал переміщується з однієї країни до іншої. Безпосередніми суб'єктами кредитних відносин на міжнародному рівні є банки, підприємства, держава, населення, міжнаціональні фінансовокредитні інститути: Міжнародний валютний фонд, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку та інші подібні організації.

Роль МВФ як глобального макрорегулятора сприймається у світі досить неоднозначно. З одного боку, надання МВФ кредитів країнам, постраждалим від фінансових криз, без сумніву, сприяє стабілізації фінансового становища у короткостроковому плані. З іншого боку, за весь час існування МВФ так і не спромігся розробити ефективних механізмів запобігання глобальним системним кризам. Слід відзначити, що міжнародний кредит означає рух позичкового капіталу у сфері міжнародних економічних відносин і передбачає надання валютних і товарних ресурсів на умовах повернення та сплати процентів. Кредиторами є міжнародні і регіональні валютно-кредитні фінансові організації, уряди, державні і приватні установи. Поряд з певними позитивними моментами міжнародний кредит має й істотні негативні сторони.

Держави, що розвиваються, до складу яких належить Україна, дуже часто вдаються до запозичень, які спрямовуються на стимулювання економічного розвитку. Виступаючи позичальником на міжнародних фінансових ринках, Україна отримує доступ до різних видів кредитів. Починаючи з 1994 року

отримує від МВФ кредити stand-by , що надаються країнам – членам МВФ – частинами щоквартально для підтримки їхніх економічних програм. При цьому країна-позичальник повинна дотримуватися закладених в угоді домовленостей, зокрема таких як: відміна або лібералізація валютного та імпортного контролю; зниження обмінного курсу місцевої валюти; жорстка внутрішня антиінфляційна програма; стимулювання іноземних інвестицій і відкриття економіки країни світовому господарству. Кредити МВФ спрямовуються на підтримку курсу національної валюти, міжнародних резервів держави та активних позицій платіжного балансу згідно зі Статутом МВФ [1, с. 197-199].

Кредитування сфери малого бізнесу забезпечує ефективну діяльність великої кількості малих підприємств у розвинутих країнах світу й виконує щонайменше два завдання: створення і стимулювання розвитку малих підприємств. Сьогодні для вітчизняної банківської системи характерний ще надто обмежений асортимент банківських кредитних послуг. Важливо зазначити, що розвиток мікрокредитування дасть змогу банкам зменшити кредитний ризик портфеля, підвищуючи рівень його диверсифікації [2, с. 104-106].

Список використаної літератури:

1. Бех М. С. Особливості міжнародного кредитування: міжнародний валютний фонд і Україна . Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2013. Вип. 37. С. 197-203.
2. Тараненко Ю. О., Андрущенко І. Г., Дзісяк О. П. Окремі міжнародні фінансові злочини з використанням банківсько-кредитних установ. Університетські наукові записки. 2006. № 2. С. 213-217.

УДК 330.5:321.01

Узаков В. В.

студент

Герасименко Н. А.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ

Одним із головних завдань діяльності господарюючого суб'єкта є забезпечення його фінансової стійкості. Важлива роль у реалізації цього завдання приділяється системі управління економічним потенціалом. Економічний потенціал підприємства є основою прийняття стратегічних управлінських рішень, зумовлює формування та реалізацію відповідної програми дій на перспективу, є головним драйвером управління суб'єктом господарювання.

Економічний потенціал країни характеризує здатність суспільства виробляти товари і послуги та забезпечувати розширене відтворення з метою задоволення потреб населення, поліпшення якості життя її громадян. Суспільним виробництвом є процес перетворення ресурсів в продукцію необхідного обсягу і якості. У цьому плані воно у вирішальному ступені залежить від наявності і використання взаємопов'язаних і взаємозумовлених ресурсів, що визначають можливості виробництва: основного капіталу та інших нефінансових і фінансових активів; природних ресурсів; людських ресурсів; організації управління; інноваційного потенціалу. Перші три елементи об'єднуються поняттям національного багатства в традиційному і розширеному розумінні. Вони визначають початкові ресурсні можливості виробництва [1].

Досягнення здатностей та можливостей відбувається через систему соціально-економічних відносин, які формуються всередині підприємства та за його межами (відносини з об'єктами та факторами зовнішнього середовища). Максимальній ефективності таких відносин сприяє структурно-функціональна складова, організаційна структура підприємства, структура управління, система розподілу функціональних обов'язків, удосконалення яких потенційно спрямоване на розвиток підприємства в майбутньому [2].

Протягом останніх десятиліть процеси реструктуризації світової економіки супроводжуються виникненням нових центрів зростання із перспективою зміни світових лідерів, що ставить перед усіма країнами нові завдання. Їх сутність зводиться до чіткого визначення проблем і перспектив розвитку, недоліків і конкурентних переваг із тим, аби усвідомити, яке місце країна може зайняти у новій світовій економічній системі і що для цього необхідно буде зробити. За таких обставин нарощування економічного потенціалу нашої держави є необхідною умовою її участі у світовому господарстві [3].

Найважливішою характеристикою, що визначає потенційні можливості країни з виробництва товарів і послуг, є національне багатство, що характеризує базові чинники економічного зростання, забезпечує збільшення валового національного продукту і валового національного доходу як джерел задоволення потреб суспільства [1].

Національне багатство — це сукупність матеріальних благ, нагромаджених суспільством за всю його історію. Іншими словами, національне багатство — це все те, чим володіє країна сьогодні — все матеріальне багатство суспільства. Таке тлумачення національного багатства надається в сучасній економічній літературі та статистиці [4].

В цілях визначення національного багатства країни складається баланс активів і пасивів. У ньому відбивається вартість нефінансових і фінансових активів країни і їх фінансових зобов'язань на певну дату. Визначена на цій основі величина нефінансових активів в сумі з чистими фінансовими вимогами до резидентів інших країн характеризує загальну величину національного багатства. Наявність і ефективність використання національного багатства визначає величину виробництва ВВП в цілому і з розрахунку на одного жителя країни, його приріст, накопичення і дію цих чинників на рівень і якість життя населення. Людський капітал — це сума природжених здібностей, загальної і спеціальної освіти, придбаного професійного досвіду, знань, творчого потенціалу, морально-психологічного і фізичного здоров'я, що забезпечують можливість приносити

дохід. Основними сферами діяльності, що формують людський капітал, є науково-освітній комплекс, система охорони здоров'я і сфери, що безпосередньо забезпечують умови життя [2].

Отже, Економічний потенціал держави – це найбільш ефективне використання її сукупних можливостей, ресурсів та резервів для досягнення максимально досяжного стану економічної системи.

УДК 351.8(44+410)

Франчук В.В.

студентка

Кірейцева О. В.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

Державне регулювання економіки Франції та Великої Британії в умовах фінансової кризи

У результаті глобальної економічної кризи призупинилася тривала тенденція до лібералізації ринків, і настає новий період активізації втручання держави в економіку. Тому актуальною стає проблема оцінки ефективності такого регулювання в умовах кризи. У світлі цього викликає інтерес досвід державного регулювання економіки високорозвинених європейських країн.

Особливо показовим є досвід Франції та Великої Британії, шляхи яких у даній сфері багато в чому відрізняються один від одного, насамперед в обсязі і формах участі держави в економічній діяльності. Перш за все ці країни є представниками двох європейських економічних моделей - британської, або англосаксонської та континентальної. Перша модель визначається відносно невеликою часткою державного сектора в економіці, сильними ринковими регуляторами і ліберальним підходом в соціальній сфері.

Друга модель, характерна для Франції, а також для таких високорозвинених країн Європи, як Німеччина, Італія, Швеція. Вона відрізняється традиційно активною роллю держави в економіці та соціально орієнтованою ринковою політикою. В умовах світової економічної кризи відмінності в політиці урядів цих двох країн дещо згладилися.

У Франції національна специфіка, що виражається в традиційно високому рівні державного регулювання економіки, збереглася. Починаючи з 2008 року, навіть незважаючи на протиріччя і заперечення з боку інших учасників Європейського Союзу, уряд Франції проводить великомасштабну підтримку промисловості країни. Зокрема, на пріоритетних галузях економіки (авіабудування та автомобільна промисловість) сконцентрувалася основна фінансова допомога держави у вигляді бюджетних трансфертів, пільгових кредитів, державних банківських гарантій і політики стимулювання продажів за допомогою бюджетних субсидій. Франція за рахунок бюджету фактично погасила борги, включаючи податкові, найбільш значущих для економіки підприємств, крім того, до ради директорів великих корпорацій були введені представники держави.

Антикризові заходи було вжито Францією також у сфері податкового регулювання та соціального забезпечення населення країни. В той же час економічна політика Великої Британії у зв'язку зі світовою фінансовою кризою зазнала серйозних змін. Роль держави тут була значно підвищена, що й зблизило дві економічні моделі в нових умовах. Правда, на відміну від Франції, антикризова політика якої орієнтується на підтримку промисловості, Велика Британія надає повномасштабну допомогу в першу чергу фінансовому сектору, який для англійської економіки є пріоритетним.

Так, за даними Національного статистичного управління Великої Британії, в цілому державна допомога найбільшим британським банкам в умовах фінансової кризи перевищила 1,4 трлн дол. Ця допомога включила в себе рекапіталізацію низки великих банків, масштабне кредитування Банком Англії банківського

сектора, введення системи державного страхування позик.

Серед інших антикризових заходів англійського уряду слід зазначити податкове регулювання та стимулювання розвитку промислового сектора Великої Британії. Оцінити результати нової політики з підвищенням ролі держави у Франції та Великій Британії можна буде тільки після закінчення фінансової кризи. Поки ж всі існуючі міжнародні рейтинги аналізують тільки проміжні показники розвитку країн.

Так, за результатами дослідження, проведеного інститутом uSwitch.com, Велика Британія зайняла останнє місце в рейтингу десяти країн за якістю життя в Європі, тоді як Франція очолила список.

Проте зрозуміло, що для повноцінного аналізу ефективності державної політики у сфері регулювання економік двох країн рейтингових оцінок недостатньо, оскільки вони носять занадто вузький характер, що не дозволяє отримати достовірні висновки щодо усіх вжитих урядами антикризових заходів. Для оцінки ефективності державного регулювання економік Франції та Великої Британії автором статті був проведений кореляційний аналіз статистичних даних за економічними показниками країн за допомогою коефіцієнта кореляції Пірсона.

Аналіз отриманих кореляційних коефіцієнтів дозволив зробити наступні висновки:

1. Зростання частки державних інвестицій дає здебільшого позитивний ефект: збільшуються реальне зростання ВВП і заощадження домогосподарств. В одному випадку був встановлений негативний ефект: збільшується дефіцит бюджету. Кореляційний зв'язок частки державних інвестицій з розмірами державного боргу і обсягом ВВП на душу населення є слабким.

2. Вплив зростання соціальних витрат уряду на досліджувані результативні показники виявився нейтральним. У двох випадках встановлено негативний ефект: знижується обсяг ВВП на душу населення і збільшується дефіцит бюджету. Також у двох випадках спостерігається позитивний ефект: знижуються

розміри державного боргу і збільшуються заощадження домогосподарств. Кореляційний зв'язок даного чинника з реальним зростанням ВВП слабкий.

3. Зростання загального обсягу допомоги держави веде до погіршення трьох з п'яти результативних показників: знижуються реальне зростання ВВП і обсяг ВВП на душу населення, збільшуються розміри державного боргу. Два результативних показника свідчать про позитивну динаміку: знижується дефіцит бюджету, збільшуються заощадження домогосподарств.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що очікувати різкого покращення ситуації після посилення впливу держави на економіку не варто. Результати проведеного аналізу демонструють, що, швидше за все, дії урядів (посилення свого впливу на економіку шляхом вливання фінансів в банківську сферу, як у Великій Британії, або в промисловий сектор, як у Франції) тільки сповільнили розростання кризи і повноцінному вирішенню складної економічної ситуації в світі не сприяли.

Таким чином, подолання кризових явищ вимагає пошуку або розробки нових методів державного регулювання економіки.

УДК 339.5

Хвищук Я. В.

студентка

Михальчишина Л. Г.,

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

Однією з найдавніших і найважливіших форм реалізації міжнародного поділу праці і світогосподарських процесів є міжнародна торгівля. Міжнародна торгівля дозволяє всім країнам розширити можливості виробництва і

споживання, посилювати конкуренцію і таким чином впливати на економічне зростання. Основними кількісними показниками міжнародної торгівлі є обсяги світового експорту, імпорту і товарообороту. Розрізняють декілька видів міжнародної торгівлі. Залежно від об'єктів виділяють торгівлю товарами і послугами. За способом взаємодії суб'єктів розрізняють традиційну і зустрічну торгівлю та торгівлю спеціалізованою продукцією. Звичайну, дискримінаційну і преференційну види торгівлі виділяють за специфікою регулювання. Важливим елементом міжнародної торгівлі є світова ціна, або ціна світового ринку. Її рівень визначається рядом факторів: рівнем затрат на виготовлення одиниці продукції, ступенем конкурентоздатності товарів на світовому ринку, мірою і характером впливу держави на зовнішньоекономічну діяльність.

На початку 2020 р. країни зіткнулися з економічними проблемами, що були спричинені спалахом Covid-19, і це прямо вплинуло на глобальні міжнародні поставки. Протягом року діяльність членів СОТ була спрямована на вирішення викликів, пов'язаних з поширенням пандемії, шляхом посилення координації та співробітництва на міжнародному рівні. Реагуючі на пандемію, багато країн активно впроваджували заходи, пов'язані з торгівлею: з одного боку, знижували або зовсім відміняли ввізні мита на ряд товарів, а з іншого — обмежували або забороняли експорт «критично важливих» товарів. У 2020 р. Україна також вводила заборони на експорт певної продукції — засобів індивідуального захисту та гречки. 1 серпня 2020р. закінчився і не був продовжений строк дії заборони на експорт засобів індивідуального захисту.

Україна все частіше стикається з посиленням застосування заходів торговельного захисту з боку ЄС. Але цікаво, що ті обмеження, які вводить або збирається ввести Україна, зустрічають активний опір з боку країн ЄС. Знаковою подією 2020 р. у стосунках між Україною та ЄС можна вважати рішення (звіт) арбітражної групи по справі щодо обмежень, що застосовуються Україною щодо експорту певних виробів з деревини, яка розглядалася в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. На погляд Європейського Союзу, ці обмеження

порушують вимоги ст. 35 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, згідно з якою будь-які обмеження на експорт заборонені. ЄС оскаржував дві групи обмежень: заборону на експорт з України лісоматеріалів та пиломатеріалів цінних та рідкісних порід дерев і тимчасові заходи, що забороняють вивіз необробленої деревини (лісу-кругляка) на 10 років. На думку ЄС, ці заходи несумісні з положеннями ст. 35 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, згідно з якою експортні обмеження заборонені [1].

З огляду на зазначене, в існуючій складній ситуації саме тісна співпраця країн, взаємодія між ними щодо своєчасного обміну інформацією та відповідальне ставлення до прозорості питань торгівлі допоможе активізувати зусилля з моніторингу, забезпечити зміцнення ринкового середовища, сприяти економічному відновленню країн.

Список використаної літератури:

1. Основні тренди міжнародної торгівлі 2020: огляд знакових подій. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/mizhnarodne-pravo-investiciyi/osnovni-trendi-mizhnarodnoyi-torgivli-2020-oglyad-znakovih-podiy.html>

УДК 330.35

Хоменко А. І.

студентка

Данилевська-Жугунісова О. Є.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ПОЛІТИКА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Результатом політики якісного економічного зростання повинно виступити збільшення потенційного випуску на основі поліпшення якості чинників виробництва. Система короткострокових заходів може забезпечити основний

фундамент для економічного зростання, оскільки всередині циклу на стадіях поживлення і підйому відбувається оновлення чинників виробництва, інноваційний підйом, що дає імпульс якісному економічному зростанню.

Заходи, які є основою економічної політики, підсумком яких буде поліпшення якості чинників виробництва, їх оновлення і їх кількісне збільшення, слід розглядати як політику, направлену на економічне зростання. Якщо результатом заходів, що проводяться, буде збільшення сукупної пропозиції на основі підвищення якості чинників, то це будуть засоби політики якісного економічного зростання.

Існує два напрями політики економічного зростання: дирижистське і ліберальне. Ліберальний напрям, відмічений вище, дотримується неокласичного підходу. Дирижистська модель одним з головних чинників зростання розглядає інновації, інвестиції, і для посилення ролі цих чинників в економічному зростанні необхідні втручання і допомога держави.

Інновації - провідний чинник зростання, є тривалим процесом, що включає різні стадії, у тому числі і стадію, що охоплює фундаментальну науку. А фундаментальній науці допомога держави необхідна. Слід зазначити, що інноваційній діяльності притаманне «ефект храповика» - якщо інновація створена і запущена, то отриманий позитивний результат від неї неминучий, навіть якщо перестають діяти механізми, які сприяють її створенню і впровадженню, наприклад державна підтримка.

Таким чином, для підтримки якісного економічного зростання уряду слід застосовувати інструменти економічної політики, сприяючі зростанню випуску за рахунок підвищення якості чинників виробництва, тобто на інноваційній базі. Політика якісного економічного зростання повинна охоплювати три напрями: економічне, соціальне і екологічне.

Економічне зростання впливає на якість життя людей, на їх можливості щодо формування власного майбутнього. Для цього потрібний не тільки вищий ВВП на душу населення, але і доступ до якісної освіти, перспективи

працевлаштування, краща охорона здоров'я і живлення, чисте і стійке навколишнє середовище, неупереджена судова і юридична система тощо. По мірі того, як росте ВВП на душу населення, деякі з цих аспектів в тому чи іншому ступені поліпшуються, інші - ні.

Зростання доходу - це лише один з компонентів скорочення бідності. Там, де процеси зростання випробовували застій або послаблювалися, соціальні аспекти і добробут погіршувалися. Темпи зростання виявляються стійкішими в тих країнах, де достатню увагу отримують якісні аспекти зростання.

УДК 351.82

Цимбалюк В. О.

студент

Коробова Н. М.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

Державне програмно-цільове планування

Вади ринкового саморегулювання та державного втручання в економіку породжують складні соціально-економічні проблеми, вирішення яких пов'язане з використанням так званого програмно-цільового методу планування.

Використання програмно-цільового методу планування передбачає: визначення проблеми та формулювання цілей; розроблення та реалізацію програми, спрямованої на досягнення цілей; систематичний контроль за якістю та результатами робіт, передбачених програмою; коригування заходів, спрямованих на реалізацію цілей.

Програмно-цільовий метод планування реалізується через цільові комплексні програми. Цільова комплексна програма (ЦКП) — це документ, в якому міститься визначений за ресурсами, виконавцями та строками здійснення комплекс заходів, спрямованих на досягнення цілей. Нині в Україні проводяться

науково-дослідні та конструкторські роботи за кількома десятками державних і міждержавних ЦКП і впроваджуються їх результати.

Класифікація ЦКП здійснюється за такими основними ознаками: за рівнем, складом, сферою впливу та реалізації; за характером і специфікою проблем і цілей; за термінами виконання. За рівнем, складом, сферою впливу та реалізації виділяють такі програми: міждержавні, державні, міжгалузеві, галузеві, міжрегіональні, регіональні, локальні.

За характером і специфікою проблем та цілей розрізняють соціально-економічні, виробничі, науково-технічні, екологічні, інституціональні, регіональні і т. п. програми. За термінами виконання програми поділяють на довгострокові (розраховані на період 5—10 років), середньострокові (1—5 років) і короткострокові (до 1 року).

Проект програми має включати такі головні розділи: цільовий, зведений, організаційний. У цільовому розділі наводяться постановка та опис проблеми, а також способи розв'язання її. Конкретність, визначеність строків досягнення і реальність цілей забезпечуються за допомогою побудови дерева цілей. Воно є основою для визначення альтернативних засобів і методів досягнення цілей, побудови дерева рішень.

Зведений розділ програми включає основні показники програми, перелік основних заходів програми, ресурсне забезпечення заходів програми. Перелік основних показників програми обумовлений характером і специфікою проблем і цілей. Він може включати показники, які відображають: обсяги виробництва продукції (робіт, послуг); уведення в дію виробничих потужностей, основних фондів та об'єктів виробничого й невиробничого призначення; приріст запасів корисних копалин; характеристику структурних зрушень в економіці; підвищення рівня життя населення тощо. Основні показники програми розробляються як в цілому на весь життєвий цикл програми, так і в розрізі окремих цільових рівнів. Перелік основних заходів програми розробляється в календарному та відомчому розрізах. Програмний захід— це структурно

визначена послідовність комплексу робіт (дій), які ведуть до розв'язання конкретного завдання або досягнення підцілі (цілі) програми. План заходів має показувати хто, що саме та в які строки повинен зробити, щоб розв'язати певне завдання. Реальність заходів програми значною мірою залежить від ресурсного забезпечення. Діагностика проблеми передбачає необхідність визначення ресурсних обмежень. Обмеження (неадекватність трудових, матеріальних, фінансових ресурсів; брак технологій тощо) варіюються залежно від характеру та специфіки проблеми. Для обґрунтування заходів ЦКП розробляються баланси тих ресурсів, які використовуються під час реалізації програми.

Складовою програми є організаційно-економічний механізм управління процесом реалізації програми. Такий механізм передбачає створення спрямованої на реалізацію передбачених програмою заходів системи правових, адміністративних та економічних регуляторів. Основним елементом організаційно-економічного механізму реалізації завдань програми є механізм державних замовлень. Державний контракт — основний документ, який врегульовує економічні, правові та організаційні відносини між державним замовником і виконавцем. У контрактах мають бути зазначені вимоги щодо обсягів, номенклатури та якості продукції (робіт, послуг), а також чітко визначені строки поставок продукції (виконання робіт, надання послуг) конкретним споживачам.

Реалізація програми складається з двох основних стадій: укладання державних контрактів і виконання комплексів робіт. Під час виконання програмних заходів має здійснюватися контроль. Метою контролю є сприяння тому, щоб фактичні результати якомога повніше відповідали завданням (цілям) програми.

УДК 330.5:321.01

Чубанова М.С.

студентка

Герасименко Н. А.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Успіх соціально-економічних реформ та забезпечення сталих темпів зростання вітчизняної економіки у значній мірі залежать від спроможності мобілізувати та реалізувати фінансові можливості (потенціал) економічного зростання. Ґрунтуючись на аналізі основних підходів до дослідження фінансового потенціалу, нами запропоновано таке його трактування: фінансовий потенціал – це сукупність наявних та потенційних фінансових ресурсів, що можуть бути мобілізовані та реалізовані фінансовою системою за певних умов для забезпечення сталих темпів економічного зростання у визначений період часу.

Важливою умовою розкриття сутності фінансового потенціалу є визначення його структурних компонентів. Зазначимо, що у фінансовій літературі немає єдиного підходу до визначення складу фінансового потенціалу.

Так, низка авторів при дослідженні фінансового потенціалу обмежує його лише податковою базою та прибутком підприємств. Дещо ширше підходять до його розгляду А. Данілов, К. Іоненко та Н. Чертов, які в складі фінансового потенціалу виділяють суспільні, корпоративні та приватні фінансові ресурси. Н. Колесникова до перелічених вище додає ще ресурси громадських організацій, фінансово-кредитних інститутів, а також виділяє зовнішні ресурси. М. Крупка вважає, що про фінансовий потенціал країни можна судити за таким трьома головними показниками: золотовалютні запаси, розмір державного бюджету, та розмір ВВП. На думку З. Герасимчук, І. Вахович, І. Камінської елементами фінансового потенціалу є джерела фінансових ресурсів економічних суб'єктів – прибуток, амортизація, податки та збори, заощадження, трансферти від

нерезидентів. Схожу позицію займає С. Онишко, однак при цьому резервами фінансового потенціалу він вважає власні кошти суб'єктів господарювання, резерви сфери державних фінансів, ринку позичкових капіталів (банківського кредитування та фондового ринку), кошти іноземних інвесторів та резерви тіньового сектору. С. Шумська у складі фінансового потенціалу виділяє фінанси держави, фінансові ресурси підприємств, населення, а також ресурси страхового та фінансового ринків.

Різномічні аспекти формування та використання фінансового потенціалу відображає його класифікація, запропонована вітчизняними вченими з Інституту економіки та прогнозування НАН України (табл. 1).

Таблиця 1.

Класифікація фінансового потенціалу країни [6]

Зміст процесу функціонування	Класифікаційна ознака	Групування і зміст відповідно до класифікаційних ознак
Формування фінансового потенціалу країни	За джерелами формування	Фінансовий потенціал, що формується за рахунок внутрішніх (національних) джерел. Фінансовий потенціал, що формується за рахунок зовнішніх джерел.
	За суб'єктами формування	Фінансовий потенціал, що формується за рахунок ресурсів, які перебувають у розпорядженні органів державної влади й управління. Фінансовий потенціал суб'єктів господарювання нефінансового сектора економіки. Фінансовий потенціал, що формується за рахунок власних ресурсів інституцій фінансового сектора економіки. Фінансовий потенціал домогосподарств.

Використання фінансового потенціалу країни	За характером використання	Діючий. Резервний.
	За можливістю доступу	Наявний активний. Наявний резервний. Наявний тіньовий. Неактивний (незадіяний).
Формування і використання фінансового потенціалу країни	За цільовим призначенням	Фінансовий потенціал виробництва. Фінансовий потенціал споживання. Фінансовий інвестиційний потенціал.

Очевидно, що при структуризації фінансового потенціалу неможливо дотримуватися всіх ознак одразу. Звісно, така ознака має якнайповніше охопити всю гамму фінансових відносин в економіці. На наш погляд, при виділенні складових фінансового потенціалу найдоцільніше розглядати його як сукупність фінансових ресурсів усіх суб'єктів фінансової системи. При цьому важливо наголосити, що на відміну від традиційних у фінансовій літературі підходів до розгляду фінансових ресурсів як результату розподілу та перерозподілу ВВП ми підтримуємо альтернативну позицію деяких вітчизняних дослідників, які вважають їх не результатом, а передумовою створення відповідного обсягу ВВП.

Отже, фінансовий потенціал є лише необхідною передумовою зростання ВВП, позаяк одну його частину (наявні фінансові ресурси) можуть використовувати не завжди раціонально, а іншу (потенційні резерви) фінансова система держави за певних причин не здатна мобілізувати та забезпечити їх ефективне інвестування. У подальших дослідженнях слід оцінити структурні складові фінансового потенціалу з позиції максимізації мобілізації ресурсів, виявлення потенційних резервів та ефективного їх використання для забезпечення сталих темпів економічного зростання.